

Toerisme in Cijfers

2005

Toerdata Noord is een samenwerkingsverband van de provincies Groningen, Friesland en Drenthe. De uitvoering is in handen van het Instituut Service Management van de Christelijke Hogeschool Nederland.

INSTITUUT SERVICE MANAGEMENT
T.a.v. Toerdata Noord

Postbus 1298
8900 CG Leeuwarden
tel: 058 - 244 1550
fax: 058 - 244 1501

M. de Haas
drs. P.H. Huig

© Toerdata Noord, 2005

Samenvatting Toerisme in Cijfers 2005

Toeristische overnachtingen

Het totaal aantal toeristische overnachtingen in vergelijking met het jaar 2003 is in Noord-Nederland in 2004 met 1% afgenomen. De krimp in Friesland bedraagt 2%. In Groningen is het aantal met 2% gestegen en in Drenthe is het aantal overnachtingen met 1% gedaald.

Volgens Toerdata Noord zijn er in het jaar 2004 in de drie noordelijke provincies ruim 21,4 miljoen overnachtingen geregistreerd. Om een vergelijking voor 2004 mogelijk te maken met landelijke cijfers van het CBS, moeten de overnachtingen van de watersport, de vaste kampeerplaatsen, logies/ontbijt en de tweede woningen van de totale overnachtingen van Toerdata Noord worden afgetrokken. Het CBS laat deze vier categorieën buiten beschouwing bij het berekenen van haar gegevens.

Zonder de vier beschreven categorieën zijn er volgens Toerdata Noord in 2004 13,6 miljoen overnachtingen geweest. Ten opzichte van 2003 is dit een afname van 0,3 miljoen, hetgeen overeenkomt met een daling van 2%. Het CBS heeft berekend dat er in heel Nederland 80,9 miljoen overnachtingen hebben plaatsgevonden. Ten opzichte van 2003 bedroeg de afname bijna een half procent. Het Noorden heeft het dus in vergelijking met Nederland slechter gedaan.

Toeristisch-recreatieve werkgelegenheid

De totale toeristische-recreatieve werkgelegenheid in Noord-Nederland is in 2004 ten opzichte van 2003 gestegen met 1,3%. In 2003 bedroeg de toename nog 2,7%. De sector doet het goed in vergelijking met de totale werkgelegenheid in Noord-Nederland. De totale werkgelegenheid is in 2004 in Noord-Nederland met 0,5% afgenomen.

Het aandeel van de toeristisch-recreatieve werkgelegenheid in de totale Friese werkgelegenheid bedraagt 7,8% en is daarmee ongewijzigd ten opzichte van 2003. In Groningen is het aandeel licht afgenomen tot 5,8% en Drenthe kent een kleine toename tot 7,1%.

Door het combineren van cijfermateriaal van Toerdata Noord en het CBS/NRIT is er berekend dat de totale toeristische bestedingen in Noord-Nederland in het jaar 2004 ruim 1,8 miljard euro bedragen. Dit bedrag is nagenoeg hetzelfde als in 2003.

Resultaten per accommodatietype

Het aantal geregistreerde **hotels** in Noord-Nederland is ten opzichte van het jaar 2003 met 1 hotel afgenomen. De beddencapaciteit is licht gedaald. De bezettingsgraad is in Noord-Nederland gelijk gebleven. In Drenthe daalde de bezettingsgraad (1 procentpunt), in Groningen steeg de bezettingsgraad (1 procentpunt) en in Friesland bleef de bezettinggraad gelijk. Het aantal hotelovernachtingen is in Friesland en Drenthe gedaald (bijna 2%). In Friesland waren vooral de Waddeneilanden verantwoordelijk voor dit verlies. In Groningen is het aantal hotelovernachtingen iets toegenomen (bijna 1%).

Het aantal geregistreerde overnachtingen bij **logies- en ontbijtadressen** is in 2004 in Noord-Nederland afgenomen (2%). De daling bedroeg in Friesland 2% terwijl in Drenthe de stijging 4% was. In Groningen is het aantal overnachtingen met 4% afgenomen.

Eén op acht logiesverstrekkers in Noord-Nederland (hotel + logies en ontbijt) is betreft een **erfgoedlogies- adres**. In Groningen is dit percentage het hoogst (25%), in Drenthe het laagst (7%) en in Friesland is één op de tien adressen een erfgoedlogies- adres. De bezettingsgraad van de erfgoedlogies- adressen (30%) is iets lager dan de hotelsector (37%), maar duidelijk hoger dan de bezettingsgraad van de reguliere logies en ontbijtadressen (13%).

In het jaar 2004 is het aantal geregistreerde **kampeerreinen** identiek aan het jaar ervoor (713 stuks). Het totaal aantal standplaatsen is in Friesland en Drenthe licht toegenomen (1%) en in Groningen licht gedaald (1%). Het totaal aantal overnachtingen in de kampeersector in Noord-Nederland is afgenomen (2%). In Friesland en Drenthe bedroeg de afname 2%. In Groningen is het aantal overnachtingen licht gestegen met bijna een half procent.

Het aantal overnachtingen in Noord-Nederland in **recreatiewoningen** (verhuurwoningen en tweede woningen) is in Noord-Nederland in 2004 nagenoeg gelijk gebleven. In Drenthe is het aantal overnachtingen licht gestegen (minder dan een half procent), in Friesland is het aantal overnachtingen gedaald met 2% en in Groningen zijn er 6% meer overnachtingen geregistreerd.

Het aantal overnachtingen in **groepsaccommodaties** is in Noord-Nederland afgenomen met bijna 4%. De afname heeft vooral in Friesland plaatsgevonden (6%).

In 2004 zijn er in **jachthavens** meer overnachtingen geregistreerd. (Een toename van ruim 1%). In de categorie **bootverhuur** is het aantal overnachtingen licht gedaald met iets meer dan een half procent. Het aantal **brug- en sluispassages** in Noord-Nederland is in 2004 gedaald (9%).

Dagattracties en evenementen

De **dagattracties** in Noord-Nederland hebben in 2004 gemiddeld minder bezoekers gehad dan in het jaar ervoor (afname 1%). Alleen in Groningen zijn er meer bezoekers geweest.

Het drukst bezochte **evenement** in Groningen in 2004 is het bezoek van de koningin op koninginndag (150.000) geweest. In Drenthe trok de Zuidlaardermarkt wederom de meeste bezoekers (180.000) en in Friesland zijn de Visserijdagen in Harlingen het drukst bezocht (150.000). De laatste twee evenementen trekken elk jaar veel bezoekers.

De resultaten van Toerisme in Cijfers zijn afkomstig uit een database met gegevens van ruim 2400 toeristisch-recreatieve bedrijven in Groningen, Friesland en Drenthe. Er wordt gestreefd naar volledigheid van de database door jaarlijkse actualisering van het adressenbestand. Daarnaast is onder andere gebruik gemaakt van gegevens van het CBS, het NRIT, Respons Evenementenmonitor, Provinciale Werkgelegenheidsregisters en LISA.

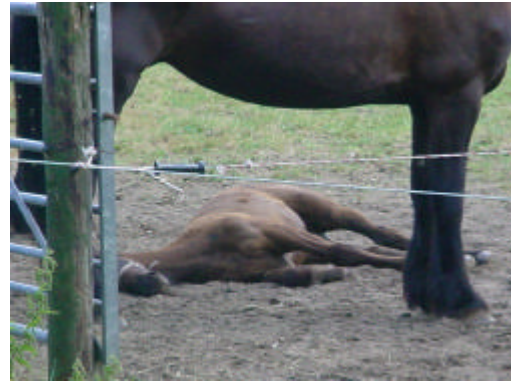
Inhoudsopgave

1. INLEIDING	6
1.1 <i>Het project Toerdata Noord</i>	6
1.2 <i>Leeswijzer Toerisme in Cijfers 2005</i>	7
1.3 <i>Verklaring verschillen Toerisme in Cijfers en CBS-statistiek</i>	8
2. OVERNACHTINGEN IN NOORD-NEDERLAND	10
2.1 <i>Overnachtingen per provincie</i>	10
2.2 <i>Vergelijking noordelijk overnachtingcijfer ten opzichte van landelijke cijfermateriaal</i>	10
3. WERKGELEGENHEID	16
3.1 <i>Inleiding</i>	16
3.2 <i>Totale toeristisch-recreatieve werkgelegenheid</i>	16
3.3 <i>Werkgelegenheid logiesaccommodaties</i>	19
3.4 <i>Werkgelegenheid in de watersport</i>	20
4. BESTEDINGEN	22
4.1 <i>Bestedingen verblijfstoeristen in Noord-Nederland</i>	22
4.2 <i>Bestedingen dagtoeristen in Noord-Nederland</i>	22
5. VERBLIJFSRECREATIE	24
5.1 HOTELS / PENSIONS	25
<i>Samenvatting hotels / pensions</i>	25
<i>Trend ten opzichte van 2001</i>	26
<i>Hotels / pensions in Groningen</i>	27
<i>Hotels / pensions in Friesland</i>	28
<i>Hotels / Pensions in Drenthe</i>	29
5.2 LOGIES EN ONTBIJT	31
<i>Samenvatting logies en ontbijt</i>	31
<i>Logies en ontbijt in Groningen</i>	32
<i>Logies en ontbijt in Friesland</i>	32
<i>Logies en ontbijt in Drenthe</i>	32
5.3 ERFGOEDLOGIES	33
5.4 KAMPEERTERREINEN	35
<i>Samenvatting kampeerterreinen</i>	35
<i>Trend ten opzichte van 2001</i>	38
<i>Kampeerterreinen in Groningen</i>	39
<i>Kampeerterreinen in Friesland</i>	40
<i>Kampeerterreinen in Drenthe</i>	41
5.5 RECREATIEWONINGEN	44
<i>Samenvatting recreatiewoningen</i>	44
<i>Trend ten opzichte van 2001</i>	45
<i>Recreatiewoningen in Groningen</i>	46
<i>Recreatiewoningen in Friesland</i>	47
<i>Recreatiewoningen in Drenthe</i>	48
5.6 GROEPSACCOMMODATIES	50
<i>Samenvatting groepsaccommodaties (zie ook bijlage 6)</i>	50
<i>Trend ten opzichte van 2001</i>	51
<i>Groepsaccommodaties in Groningen</i>	52
<i>Groepsaccommodaties in Friesland</i>	53
<i>Groepsaccommodaties in Drenthe</i>	54

6. WATERSPORT	56
6.1 JACHTHAVENS.....	56
<i>Samenvatting jachthavens</i>	56
<i>Trend ten opzichte van 2001</i>	56
<i>Jachthavens in Groningen</i>	58
<i>Jachthavens in Friesland</i>	58
<i>Jachthavens in Drenthe</i>	58
6.2 JACHTVERHUUR.....	60
<i>Samenvatting jachtverhuur</i>	60
<i>Trend ten opzichte van 2001</i>	60
<i>Jachtverhuur in Groningen</i>	62
<i>Jachtverhuur in Friesland</i>	62
<i>Jachtverhuur in Drenthe</i>	62
6.3 BRUG- EN SLUISTELLINGEN.....	63
<i>Samenvatting brug- en sluisstellingen</i>	63
<i>Brug- en sluisstellingen in Groningen</i>	64
<i>Brug- en sluisstellingen in Friesland</i>	64
<i>Brug- en sluisstellingen in Drenthe</i>	64
7. DAGATTRACTIES EN EVENEMENTEN	66
7.1 DAGATTRACTIES.....	66
<i>Samenvatting dagattracties</i>	66
<i>Dagattracties uitgesplitst naar categorie</i>	67
<i>Top tien dagattracties per provincie</i>	68
7.2 EVENEMENTEN.....	70
<i>Samenvatting evenementen</i>	70
<i>Top vijf evenementen per provincie</i>	70

1. Inleiding

1.1 *Het project Toerdata Noord*

De werkgroep Toerdata Noord publiceert vanaf 1996 een analyse van de vraag-en aanbodzijde van toerisme in Groningen, Friesland en Drenthe. Sinds vijf jaar is de uitvoering van de onderzoeken en de rapportage van Toerdata Noord in handen van het Instituut Service Management, het dienstencentrum van de Christelijke Hogeschool Nederland.

De provincies Groningen, Friesland en Drenthe zijn opdrachtgever en hebben zitting in de werkgroep Toerdata Noord.

Toerdata Noord maakt de volgende rapporten:

Consumentenonderzoek Toerisme (één keer per drie jaar)

Het Consumentenonderzoek geeft een beschrijving van het profiel, het keuze-, boekings- en vakantiegedrag en de waardering van toeristen die hun vakantie in Groningen, Friesland of Drenthe hebben doorgebracht.

Toerisme in Cijfers (jaarlijks)

Het rapport Toerisme in Cijfers geeft een overzicht van de capaciteit, bezettingsgraad, overnachtingscijfers van de logiesverstrekkers (campings, hotels etc.) Er wordt aandacht besteed aan toeristische werkgelegenheid en bestedingen en tenslotte komen de bezoekersaantallen van dagattracties en evenementen aan bod.

Opzet onderzoek Toerisme in Cijfers

Het onderzoek Toerisme in Cijfers heeft dezelfde onderzoeksopzet als voorgaande jaren. In het begin van het jaar is een vragenformulier naar alle ondernemers die opgenomen zijn in de Toerdata Noord database gestuurd. Enkele maanden later volgde een rappel. De laatste drie jaar worden de bedrijven die na het rappel nog niet hebben meegewerkt gebeld en / of gemaïld. Door deze acties en de toenemende naamsbekendheid van het onderzoek, neemt de respons jaarlijks toe.

1.2 Leeswijzer Toerisme in Cijfers 2005

Toerisme in Cijfers 2005 is de tiende rapportage in deze reeks van Toerdata Noord. Er zijn gegevens gepresenteerd over de werkgelegenheid, de capaciteit, de bezettingsgraad en het aantal overnachtingen in de toeristisch-recreatieve sector. De meeste cijfers in dit rapport hebben betrekking op de periode van 2001 tot en met 2004, tenzij anders vermeld. Bij de werkgelegenheid worden de cijfers vergeleken met het basisjaar 1996.

Toerdata Noord definieert de volgende toeristische categorieën.

1 Verblifsrecreatie

- Hotels / pensions
- Logies / ontbijt
- Erfgoedlogies
- Kampeerterreinen
- Recreatiewoningen
- Groepsaccommodaties

2 Watersport

- Jachthavens
- Jachtverhuur
- Brug- en sluisstellingen

3 Dagattracties

- Attractiepark
- Ambacht
- Museum
- Dierentuin
- Subtropische zwembaden / sportaccommodaties
- Overig

4 Evenementen

Regionale indeling

Het cijfermateriaal is per toeristenregio samengesteld. **De uitklapbare overzichtskaart achterin dit rapport geeft een overzicht van de twaalf regio's.**

De provincies zijn onderverdeeld in de volgende twaalf toeristische regio's.

- **Groningen**
West-Groningen
Groningen-Haren
Eemsmond
Oost-Groningen

- **Friesland**
Waddeneilanden
Friese Merengebied
Friese IJsselmeerkust
Zuidoost-Friesland
Overig Friesland

- **Drenthe**
Noord-Midden Drenthe
Zuidwest-Drenthe
Zuidoost-Drenthe

Terugwerkende kracht

Indien cijfers in dit rapport afwijken van die in een vorige rapportage dan kunnen de cijfers in dit rapport als de meest nauwkeurige worden beschouwd. Dit komt door de toenemende respons en omdat de toeristisch-recreatieve ondernemers de laatste twee jaar de kans hebben gehad om op de vragenlijst gegevens tot en met drie jaargangen terug te verifiëren en zondig aan te passen.

Aandachtspunten:

- Bij het bestuderen van de resultaten moet er rekening gehouden worden met het feit dat in bepaalde gevallen de absolute aantallen klein zijn. Dit kan voorkomen bij regioanalyses. Een grote relatieve groei kan in absoluut aantal gering zijn.
- In dit rapport worden in de meeste gevallen relatieve veranderingen beschreven. De absolute dalingen en stijgingen van de verschillende thema's zijn af te lezen uit de tabellen in de bijlagen.
- De bedrijven waarvan gegevens zijn verwerkt in dit onderzoek zijn bedrijven die geregistreerd staan in de database van Toerdata Noord. Er wordt gestreefd naar volledigheid van de database door jaarlijkse actualisering van het adressenbestand.
- In het jaar 2003 is er extra aandacht besteed aan de sectoren Logies en Ontbijt en Jachthavens. Daardoor is het aantal geregistreerde bedrijven in de database behoorlijk gestegen.

In hoofdstuk twee zijn **de totale overnachtingen van alle verblijfscategorieën** beschreven. Hoofdstuk drie gaat nader in op **de werkgelegenheid in de toeristisch-recreatieve sector**. In hoofdstuk vier komen **de toeristisch-recreatieve bestedingen** aan de orde. Vervolgens komt in hoofdstuk vijf cijfermateriaal met betrekking tot **de verschillende categorieën van verblijfsrecreatie** aan bod. Tenslotte komen respectievelijk in hoofdstuk zes en zeven de ontwikkelingen met betrekking tot **de watersport en de bezoekersaantallen van de noordelijke dagattracties / evenementen** aan de orde.

1.3 Verklaring verschillen Toerisme in Cijfers en CBS-statistiek

Er zijn net als vorig jaar enkele verschillen met vergelijkbare rapportages van het CBS. Deze verschillen zijn verklaard in onderstaande tabel.

Tabel 1.1 Verschillen CBS / Toerdata Noord met betrekking tot verblijfsrecreatie

	Toerdata Noord	CBS: Het gebruik van logiesaccommodaties
Steekproef	Integraal	Steekproef (ca 30%) Gestratificeerd (regio, type en grootte)
Toeristische standplaatsen	4 slaappleaatsen per standplaats Alle kampeertreinen Inclusief kamperen op vaste standplaatsen	5 slaappleaatsen per standplaats Alleen bedrijven met >20 slaappleaatsen Niet
Tweede woningen	Wel	Niet
Huurbungalows	Geen ondergrens	Alleen complexen, >20 slaappleaatsen
Watersport	Verhuur jachten, slaappleaatsen, etc.	Geen slaappleaatsen
Groepsaccommodatie	> 10 slaappleaatsen	Groepsaccommodatie > 20 slaappleaatsen
Hotels	Geen grens	Ondergrens (>5 slaappleaatsen)
Logies en ontbijt	Wel publicatie	Geen publicatie
Seizoen	Standaard openingstijden	Maatwerk openingstijden
Respons	2500 bedrijven, respons 1700	Minimaal 75% per cel, bedrijven
Frequentie	Jaarlijks	Maandelijks

Bron: CBS, Toerdata Noord

Uit bovenstaande tabel blijkt dat Toerdata Noord een groter deel van de toeristische sector in beeld brengt. Naast de hierboven genoemde verschillen publiceert Toerdata Noord cijfermateriaal per provincie en regio, opgesplitst naar verblijfscategorie. Dit concept is uniek in Nederland.

2. Overnachtingen in Noord-Nederland

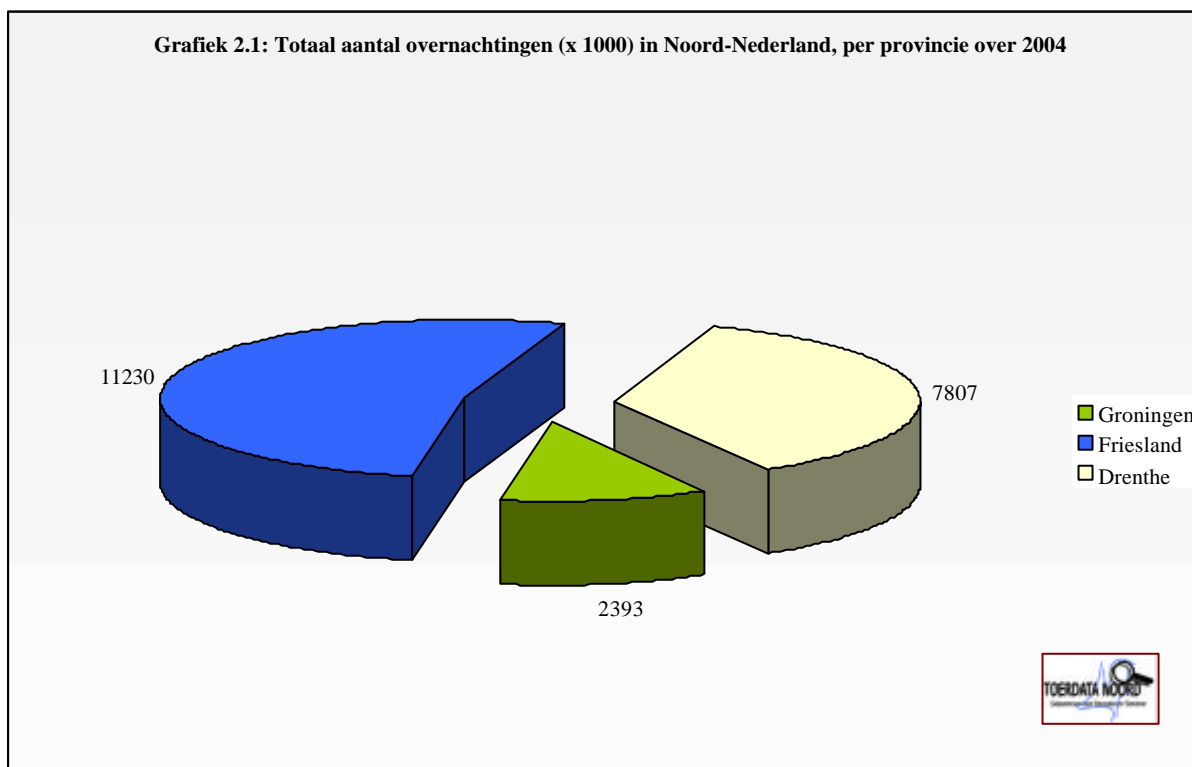
(zie ook de bijlage: tabellen 12a, 12b en 12c)

Het totaal aantal overnachtingen in Noord-Nederland bedroeg in 2004 21,4 miljoen en is ten opzichte van 2003 met 1% afgenomen. In Drenthe en Friesland is het aantal overnachtingen ten opzichte van 2003 afgenomen (respectievelijk 1 en bijna 2%) en in Groningen is het aantal overnachtingen toegenomen met 2%.

In dit hoofdstuk zijn alle overnachtingscijfers van de verschillende logiesverstrekkende ondernemingen (inclusief watersport) samengevoegd. Het geeft een totaalbeeld van het aantal overnachtingen in desbetreffend jaar uitgesplitst naar provincie. Op de volgende bladzijden zijn de overnachtingcijfers te vinden, uitgesplitst naar regio en jaar.

2.1 Overnachtingen per provincie

Uit het onderstaande cirkeldiagram blijkt dat Friesland in 2004 ruim de helft (52%) van het aantal overnachtingen voor zijn rekening neemt. In Drenthe vindt ongeveer 36% van het aantal overnachtingen plaats, in Groningen ruim 11%.

2.2 Vergelijking noordelijk overnachtingcijfer ten opzichte van landelijke cijfermateriaal

Het CBS heeft in het rapport “Toerisme in Nederland: Het gebruik van logiesaccommodaties” berekend dat er in heel Nederland 80,9 miljoen overnachtingen hebben plaatsgevonden in 2004. Vergeleken met 2003 betekent dit een landelijke afname van 0,4%. Volgens het CBS heeft 13,7% van het aantal landelijke overnachtingen plaatsgevonden in de noordelijke drie provincies. Dit komt neer op 11,1 miljoen overnachtingen. In 2003 was het marktaandeel 14,7%. Noord-Nederland heeft een marktaandeel verloren van 1 procentpunt.

Om dit cijfer te kunnen vergelijken met het cijfer dat Toerdata Noord heeft berekend voor Noord-Nederland moeten de overnachtingen van de watersport, de vaste kampeerplaatsen, logies / ontbijt en de tweede woningen van de totale overnachtingen worden afgetrokken. Het CBS laat deze 4 categorieën buiten beschouwing bij het berekenen van haar gegevens (zie voor de uitleg van de verschillen hoofdstuk 1.3). Zonder de 4 beschreven categorieën zijn er volgens Toerdata Noord 13,9 miljoen overnachtingen geregistreerd.

Tabel 2.1 Totaal aantal overnachtingen (x 1000) naar verblijfs categorie en provincie (2000-2004)

	Groningen	Friesland	Drenthe	Totaal
Totaal 2004	2393	11230	7807	21430
Hotel/Pension	512	1152	583	2247
Bed & Breakfast	26	78	28	132
Kampeertreinen (toeristisch)	469	1909	1939	4317
Kampeertreinen (vast)	515	2575	1987	5076
Groepsaccommodaties	72	910	352	1334
Recreatiewoningen (verhuur)	530	2787	2429	5746
Tweede woningen	112	279	452	842
Watersport	158	1540	37	1735
Totaal 2003	2343	11420	7888	21651
Hotel/Pension	508	1172	594	2274
Bed & Breakfast	27	80	27	134
Kampeertreinen (toeristisch)	462	1958	1985	4404
Kampeertreinen (vast)	517	2604	2024	5145
Groepsaccommodaties	72	973	350	1395
Recreatie woningen (verhuur)	503	2863	2456	5821
Tweede woningen	102	269	415	786
Watersport	153	1501	36	1690
Totaal 2002	2352	11203	8033	21588
Hotel/Pension	532	1.157	608	2.297
Bed & Breakfast	20	28	18	66
Kampeertreinen (toeristisch)	419	1.859	1.948	4.226
Kampeertreinen (vast)	521	2.605	2.007	5.133
Groepsaccommodaties	62	991	351	1.404
Recreatiewoningen (verhuur)	545	2.796	2.676	6.017
Tweede woningen	98	253	391	742
Watersport	156	1514	35	1704
Totaal 2001	2.325	10.927	7.729	20.981
Hotel/Pension	498	1.168	613	2.279
Bed & Breakfast	26	28	17	71
Kampeertreinen (toeristisch)	398	1.740	1.708	3.846
Kampeertreinen (vast)	542	2.607	2.045	5.194
Groepsaccommodaties	59	991	386	1.436
Recreatiewoningen (verhuur)	561	2.648	2.552	5.760
Tweede woningen	86	229	374	689
Watersport	154	1516	35	1705

Bron: Toerdata Noord

Tabel 2.2: Totaal aantal overnachtingen per regio over 2004

	Hotel Pension	Logies en Ontbijt	Kampeerterrainen (toer)	Kampeerterrainen (vast)	Groeps-acco	Recreatie-woningen (verhuur)	Tweede woningen	Watersport	Totaal
Groningen	512	26	469	515	72	530	112	158	2393
Friesland	1152	78	1909	2575	910	2787	279	1540	11230
Drenthe	583	28	1939	1987	352	2429	452	37	7807
West-Groningen	29	8	182	140	27	122	27	49	583
Groningen-Haren	231	5	37	27	9	0	28	27	363
Eemsmond	61	5	58	87	13	112	4	28	370
Oost-Groningen	190	9	192	260	23	295	53	53	1077
Waddeneilanden	572	5	675	579	543	2018	0	11	4402
Friese Merengebied	143	19	331	514	218	366	142	867	2600
Friese IJsselmeerkust	170	31	505	937	65	258	88	506	2560
Zuidoost-Friesland	130	6	283	337	63	115	37	42	1013
Overig Friesland	137	18	115	208	21	30	13	114	655
Noordmidden-Drenthe	349	10	725	1128	177	331	246	29	2994
Zuidwest-Drenthe	130	14	670	627	92	370	136	8	2047
Zuidoost-Drenthe	105	5	545	231	83	1728	69	0	2766
Totaal	2247	132	4317	5076	1334	5746	842	1735	21430

Bron Toerdata Noord

Het weer in 2004

Het weer in 2004 was niet slecht maar kon niet tippen aan het weer in 2003. Het voorjaar was redelijk normaal gelet op zonneschijn en temperatuur. De maand juli was niet geweldig. Aan het eind van de maand werd het beter weer. Augustus was de mooiste zomermaand met een flink aantal dagen boven de 25 graden. Er werden zelfs landinwaarts tropische dagen genoteerd. Het weer in het najaar was redelijk / normaal.

3. Werkgelegenheid

(Zie ook de bijlage: tabellen 1a en 1b)

3.1 Inleiding

Voor het berekenen van de werkgelegenheid in de sector Recreatie en Toerisme (R&T) dient deze sector eerst nauwkeurig te worden afgebakend. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een indeling die door het ETIN is samengesteld¹. Daarbij is de sector R&T opgedeeld in de volgende zeven deelsectoren: horeca, logies, cultuur-recreatie-sport-amusement, personenvervoer, reisorganisaties, recreatiegoederen en overige detailhandel. Een exacte afbakening van deze deelsectoren staat in de bijlage in de tabellen 13a en 13b. De cijfers in dit hoofdstuk hebben betrekking op het totaal aantal banen (fulltime plus parttime²).

In de tabellen 1a en 1b in de bijlage zijn ook cijfers over fulltime en parttime banen afzonderlijk weergegeven.

3.2 Totale toeristisch-recreatieve werkgelegenheid

Gemiddeld is de werkgelegenheid in de sector R&T in de drie noordelijke provincies in 2004³ gegroeid met 1,3% tot een totaal van 51.000 banen. Deze sector heeft het daarmee opnieuw goed gedaan in vergelijking met de totale economie. De totale werkgelegenheid is in dezelfde periode namelijk met 0,5% afgenomen.

Sinds 1996 is het aantal banen in de sector R&T met 33% toegenomen. Dit is bijna twee maal zo veel als de groei van de totale werkgelegenheid, die met 18% is gegroeid. In heel Nederland is het aantal banen in de sector R&T sinds 1996 met 28% toegenomen, wat dus iets lager is dan in Noord-Nederland.

¹ ETIN Adviseurs: Werkgelegenheid in Toerisme en recreatie in Nederland, toesnijding Lisa bestand. Tilburg, augustus 1998.

² In Groningen en Friesland worden banen van minimaal 15 uur per week tot fulltime banen gerekend; in Drenthe ligt deze grens op 12 uur.

³ In Groningen en Friesland is de peildatum 1 mei; in Drenthe is dit 1 april.

Tabel 3.1 Werkgelegenheid (fulltime + parttime) in de sector Recreatie en Toerisme naar deelsector, 2004

	Groningen	Friesland	Drenthe	N.Ned.	Nederland (x 1000)
Horeca	7.390	8.324	4.740	20.454	20.454
Logies	1.358	3.208	2.835	7.401	7.401
Cultuur, recreatie, sport en amusement	3.216	4.213	3.267	10.696	10.696
Personenvervoer	1.770	2.684	1.900	6.354	6.354
Reisorganisaties en –bemiddeling	574	474	511	1.559	1.559
Recreatiegoederen	605	2.020	611	3.236	3.236
Overige detailhandel	271	783	236	1.290	1.290
Totaal R&T	15.184	21.706	14.100	50.990	505,7
Aandeel totale werkgelegenheid	5,8%	7,8%	7,1%	6,9%	6,7%
2003	15.321	21.815	13.191	50.327	506,3
2002	14.846	21.607	12.584	49.037	502,9
2001	14.069	20.832	12.707	47.608	492,1
2000	13.693	19.546	12.641	45.880	475,0
1999	13.400	18.704	12.144	44.248	460,9
1998	12.599	18.855	11.188	42.642	443,6
1997	12.203	17.593	10.731	40.527	419,5
1996	11.658	16.845	9.745	38.248	396,6

Bron: Provinciale Werkgelegenheidsregisters, LISA

Groningen

In Groningen is het aantal banen in de sector R&T net als de totale werkgelegenheid met circa 1% gedaald. Dit komt neer op een verlies van 137 arbeidsplaatsen. Dit komt vooral door de horeca, waar 200 banen verloren zijn gegaan. In de deelsector cultuur, recreatie, sport en amusement werd nog wel een groei van ruim 100 banen geregistreerd. In de andere deelsectoren waren de mutaties gering. Sinds 1996 is de sector met 30% gegroeid. Dit is twee maal zo veel als de totale werkgelegenheid.

Friesland

Over de periode 2003-2004 is het aantal banen in de sector R&T met een half procent afgenomen. Dit komt neer op een verlies van 100 arbeidsplaatsen. Ook hier was de horeca met een afname van 200 banen de grootste verliezer. Sinds 1996 is het totaal aantal banen in de sector R&T met 4900 toegenomen. Dit is een groei van 29%.

Tabel 3.2 Werkgelegenheidsgroei (fulltime + parttime) naar R&T- deelsector, 1996-2004

	Groningen		Friesland		Drenthe		Ned
	Banen groei	In %	Banen groei	In %	Banen groei	In %	In %
Horeca	1518	26%	1452	21%	808	21%	22%
Logies	245	22%	467	17%	610	27%	19%
Cultuur, recreatie, sport en amusement	826	35%	951	29%	1603	96%	38%
Personenvervoer	660	59%	1170	77%	807	74%	48%
Reisorganisaties en -bemiddeling	161	39%	149	46%	257	101%	13%
Recreatiegoederen	120	25%	525	35%	256	72%	37%
Overige detailhandel	-4	-1%	147	23%	14	6%	4%
Totaal R&T	3526	30%	4861	29%	4355	45%	28%

Bron: Provinciale Werkgelegenheidsregisters, LISA

Drenthe

In Drenthe komt de sector R&T het afgelopen jaar uit op een groei van bijna 7%, terwijl de totale werkgelegenheid vrijwel constant is gebleven. Enige voorzichtigheid met de interpretatie van de cijfers is geboden vanwege een update én kwaliteitsslag van de database. In 2004 zijn er ruim 900 banen bijgekomen, met name in de deelsectoren personenvervoer, reisorganisaties en horeca. Sinds 1996 heeft de sector R&T nu een groei gerealiseerd van 45%. Daarmee is de groei in Drenthe het sterkst van de drie noordelijke provincies.

3.3 Werkgelegenheid logiesaccommodaties

De cijfers over de deelsector logies kunnen nader worden gespecificeerd aan de hand van de subklassen. In onderstaande tabel zijn deze cijfers voor de drie provincies weergegeven. Nadeel van een dergelijke detaillering is wel dat er soms grote schommelingen kunnen optreden doordat gegevens van één of enkele bedrijven het totaal nogal kunnen beïnvloeden. Het is daarom beter om deze gegevens over een wat langere periode te beschouwen.

Tabel 3.3 Werkgelegenheidsgroei (fulltime + parttime) logiesaccommodaties, 1996-2004

	1996	2003	2004	Groei 2003-2004	Groei 1996-2004
Groningen					
Hotels, pensions	765	949	967	2%	26%
Jeugdherbergen, kamphuizen e.d.	19	11	8	-27%	-58%
Kampeertreinen	179	198	162	-18%	-9%
Bungalowparken	150	229	221	-3%	47%
Totaal Groningen	1113	1387	1358	-2%	22%
Friesland					
Hotels, pensions	1708	2009	1952	-3%	14%
Jeugdherbergen	134	144	155	8%	16%
Kampeertreinen	501	622	643	3%	28%
Bungalowparken	398	484	458	-5%	15%
Totaal Friesland	2741	3259	3208	-2%	17%
Drenthe					
Hotels, pensions	1184	1414	1453	3%	23%
Jeugdherbergen	93	100	89	-11%	4%
Kampeertreinen	428	536	505	-6%	18%
Bungalowparken	520	774	788	2%	52%
Totaal Drenthe	2225	2824	2835	0%	27%
Nederland					
Hotels, pensions	39438	46981	45841	-2%	16%
Overige logiesaccommodaties	15152	18193	18423	1%	22%
Totaal Nederland	54590	65174	64264	-1%	18%

Bron: Provinciale Werkgelegenheidsregisters, LISA

Groningen

In Groningen is het aantal banen bij de logiesaccommodaties met 2% gedaald. Deze afname komt vooral voor rekening van de kampeertreinen. Sinds 1996 komt Groningen daarmee op een groei van 22% in deze deelsector. In aantal banen is dit een groei van 250 in 8 jaar tijd.

Friesland

Ook in Friesland is de werkgelegenheid bij de logiesaccommodaties het afgelopen jaar met 2% afgenomen. Hier zijn het vooral de hotels/pensions en de bungalowparken waar een aantal banen zijn verdwenen. Gerekend over de laatste zeven jaar is de ontwikkeling bij de logiesaccommodaties vergelijkbaar met die in Nederland.

Drenthe

In Drenthe is de werkgelegenheid bij de logiesaccommodaties het afgelopen jaar gelijk gebleven. Gerekend vanaf 1996 is de werkgelegenheid in de logies in Drenthe het meest toegenomen. In totaal bedroeg de groei 27%, ruim boven het landelijke gemiddelde.

3.4 Werkgelegenheid in de watersport

De watersport is een belangrijk onderdeel van de toeristische sector in Friesland. Om ook de ontwikkeling in deze sector in beeld te brengen is op dezelfde wijze als bij de totale sector R&T een selectie gemaakt van bedrijfs(sub)klassen die tot de watersport gerekend kunnen worden. In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de watersport in Friesland weergegeven vanaf 1999⁴.

Net als de totale sector R&T heeft de watersport in 2004 nog een kleine groei van 1% kunnen realiseren. Veruit de belangrijkste deelsector binnen de watersport wordt gevormd door de jachtwerven waar ruim 1500 arbeidsplaatsen zijn. Bij deze jachtwerven is het aantal banen het afgelopen jaar met drie procent gegroeid.

Gerekend vanaf 1999 is de watersportsector met 19% gegroeid, wat iets hoger is dan de totale sector R&T.

Tabel 3.4 Werkgelegenheidsgroei (fulltime + parttime) watersport Friesland, 1999-2004

	1999	2003	2004	Groei 2003-2004	Groei 1999-2004
Jachthavens	328	312	314	1%	-4%
Bootverhuur	566	624	614	-2%	8%
Zeilscholen	69	113	122	8%	77%
Passagiersvaart (charters en rondvaart)	366	432	468	8%	28%
Jachtwerven	1282	1477	1528	3%	19%
Overige watersportgebonden industrie	508	746	722	-3%	42%
Watersportgebonden handel en dienstverlening	424	467	452	-3%	7%
Totaal	3543	4171	4220	1%	19%

Bron: Werkgelegenheidsregister Friesland

⁴ Vanwege een definitiewijziging bij de bedrijfsindeling is het niet mogelijk om van voor 1999 vergelijkbare cijfers te berekenen.

3.5 Economische betekenis recreatie en toerisme.

Paragraaf 3.2 heeft betrekking op de directe werkgelegenheid binnen de sector recreatie en toerisme. De invloed van de sector reikt echter verder. Buiten de sector is werkgelegenheid aan te treffen die nauw verwant is aan toeristische bestedingen. Het gaat dan om afgeleide en indirecte effecten.

De *afgeleide effecten* vloeien voort uit bestedingen van toeristen die weliswaar geen directe relatie hebben met de toeristische bestemming, maar toch gedaan worden. Denk bijvoorbeeld aan aankopen in een supermarkt, of tanken bij benzinstations. Met name op de eilanden en in toeristische landelijke gebieden is het voortbestaan van deze activiteiten soms sterk afhankelijk van de komst van toeristen. Daarnaast zijn er de *indirecte effecten* van het toerisme. Het gaat hier om toelevering- en uitbestedingsrelaties van bedrijven met toeristische bedrijven. Denk hierbij bijvoorbeeld aan aannemers die werkzaamheden in verblijfsaccommodaties verrichten, de wasserij die de lakens van een hotel reinigt, etc.

De totale economische impact van toerisme (in termen van werkgelegenheid) is daarmee groter dan wat in paragraaf 3.2 is berekend. Uit onderzoek in de provincie Drenthe⁵ is gebleken dat de totale economische betekenis van de sector recreatie en toerisme bij fulltime banen circa 50% hoger is dan de door Toerdata Noord berekende cijfers. Dit geeft nog eens een bevestiging van het belang van de afgeleide en indirecte effecten. Op basis hiervan kan de volgende inschatting worden gemaakt van de totale economische betekenis van de sector recreatie en toerisme:

Tabel 3.5 Schatting van het totale economische belang van R&T (fulltime + parttime banen)¹⁾

	Aantal banen	Aandeel R&T
Groningen	21.200	8.1%
Friesland	30.400	11.0%
Drenthe	20.100	10.1%

Bron: Toerdata Noord

1) Bij deze inschatting is verondersteld dat het extra effect bij de parttime banen slechts 25% bedraagt, omdat het aandeel parttime banen in de sector R&T relatief hoog is.

De berekende omvang is slechts een globale inschatting, maar het laat wel duidelijk zien dat het belang van de komst van toeristen zich verder uitstrekt dan binnen de sector zelf direct zichtbaar is.

⁵ Ecorys NEI: Toerisme in Drenthe: meer dan plezier alleen; de economische betekenis van de sector recreatie en toerisme in Drenthe. Rotterdam, mei 2002.

4. Bestedingen

Bij het bepalen van de uitgaven van de toeristen in de drie noordelijke provincies is gebruik gemaakt van cijfermateriaal uit de Toerdata Noord-rapportages “Consumentenonderzoek Toerisme 2002” en de cijfers uit dit rapport “Toerisme in Cijfers 2005”. Cijfermateriaal met betrekking tot dagtochten zijn ontleend aan het rapport “Dagrecreatie in Nederland 2002 / 2003” van het NRIT.

4.1 Bestedingen verblijfstoeristen in Noord-Nederland

Tabel 4.1 Totaaluitgaven verblijfstoeristen in Noord-Nederland naar accommodatievorm

	N.-Ned.		Groningen		Friesland		Drenthe	
	(x 1000.000)	%	(x 1000.000)	%	(x 1000.000)	%	(x 1000.000)	%
Hotel / pension	150	20%	32	36%	81	20%	37	14%
Logies & ontbijt	6	1%	1	1%	4	1%	1	1%
Kampeerterein	242	32%	24	28%	116	28%	101	40%
Groepsaccommodatie	48	6%	3	3%	33	8%	13	5%
Vakantiewoning	209	28%	19	22%	89	22%	101	40%
Watersport	97	13%	9	10%	86	21%	2	1%
Totaal	752	100%	88	100%	408	100%	255	100%

Bron: Toerdata Noord

Uit bovenstaande tabel blijkt dat verblijfstoeristen bijna 750 miljoen euro hebben besteed in het jaar 2004.

4.2 Bestedingen dagtoeristen in Noord-Nederland

In onderstaande tabel zijn de uitgaven van de dagrecreanten in Noord-Nederland gepresenteerd.

Tabel 4.2 Totaaluitgaven dagtoeristen in Noord-Nederland op basis van NRIT- gegevens

	Aantal dagtochten	Uitgave p/p/p/d	Uitgave op jaarbasis
	NRIT	NRIT	
	(x 1000.000)		(x 1000.000)
Noord Nederland	90,4	12,12	1096
Groningen	31,3	12,12	379
Friesland	33,7	12,12	408
Drenthe	25,4	12,12	308

Bron: NRIT

Uit bovenstaande tabel blijkt dat er ongeveer 1,1 miljard aan dagtochten is uitgegeven.

In onderstaande tabel zijn de uitgaven van zowel dagrecreanten als verblijfsrecreanten verwerkt.

Tabel 4.3 Uitgaven door toeristen in Noord-Nederland naar dagtoerist en verblijfstoerist per provincie

	uitgaven dagtochten (x 1000.000)	uitgaven verblijfstoerisme (x 1000.000)	totaal uitgaven dag + verblijf (x 1000.000)
Noord Nederland	1096	752	1847
Groningen	379	88	468
Friesland	408	408	816
Drenthe	308	255	563

Bron: NRIT, Toerdata Noord

Uit bovenstaande tabel blijkt dat recreanten en toeristen in Noord-Nederland meer dan 1,8 miljard euro hebben uitgegeven.

Methodes

In onderstaand schema is duidelijk gemaakt uit welke rapportages de diverse gegevens komen. (TDN staat voor Toerdata Noord)

Dagtoerisme	Aantal dagtochten	NRIT: Dagrecreatie in Nederland 2002/2003
	Gemiddelde uitgaven per dagtoerist per dag	NRIT: Dagrecreatie in Nederland 2002/2003
Verblijfstoeristen	Aantal overnachtingen (exclusief watersport)	TDN: Toerisme in Cijfers 2005
	Gemiddelde uitgaven per verblijfstoerist per dag	TDN: Consumentenonderzoek 2002

5. Verblifsrecreatie

Tot de verblifsrecreatie behoren de volgende zeven categorieën:

- Hotels
- Logies en Ontbijt
- Campings
- Recreatiewoningen
- Groepsaccommodaties
- Jachthavens
- Bootverhuurders

Dit jaar is er een sector voor het eerst uitgelicht. Het betreft de erfgoedlogies- adressen. Deze adressen vormen een onderdeel van de categorieën hotels en logies en ontbijt- adressen.

In dit hoofdstuk is per verblifscategorie, op provinciaal en regionaal niveau, het volgende gepresenteerd:

- Aantallen bedrijven per bedrijfstype / accommodatiesoort
- Capaciteitsgegevens (aantal bedden)
- Overnachtingcijfers
- Bezettingsgraad
- Vergelijking met voorafgaand jaar (2002)
- Trendanalyse (2001)

Analysemethode

Er is per verblifscategorie een analyse gemaakt. Na een korte inleiding over de accommodatiesoort in de drie provincies is eerst gekeken naar de meest opvallende stijgingen en dalingen van het aantal bedrijven, de bedden capaciteit, het aantal overnachtingen en de bezettingsgraad in vergelijking met het voorgaande jaar. Bovendien zijn de verschillen in vergelijking met het jaar 2001 in beeld gebracht.

De methode die gebruikt is bij het berekenen van de cijfers is aan het eind van elk hoofdstuk beschreven.

5.1 Hotels / Pensions

(Zie ook de bijlage: tabellen 2a en 2b)

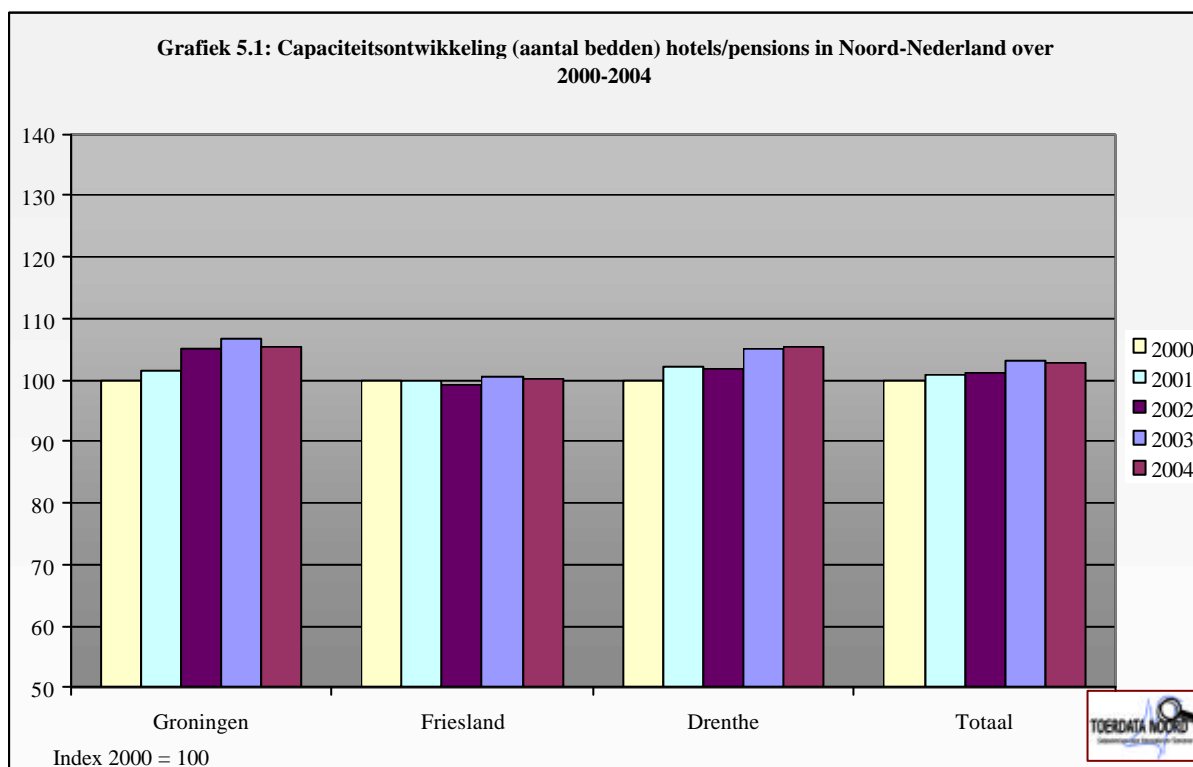
In dit hoofdstuk zijn de hotels en pensions geanalyseerd. In de database zijn alle hotels en pensions, ongeacht het totale aantal bedden, opgenomen.

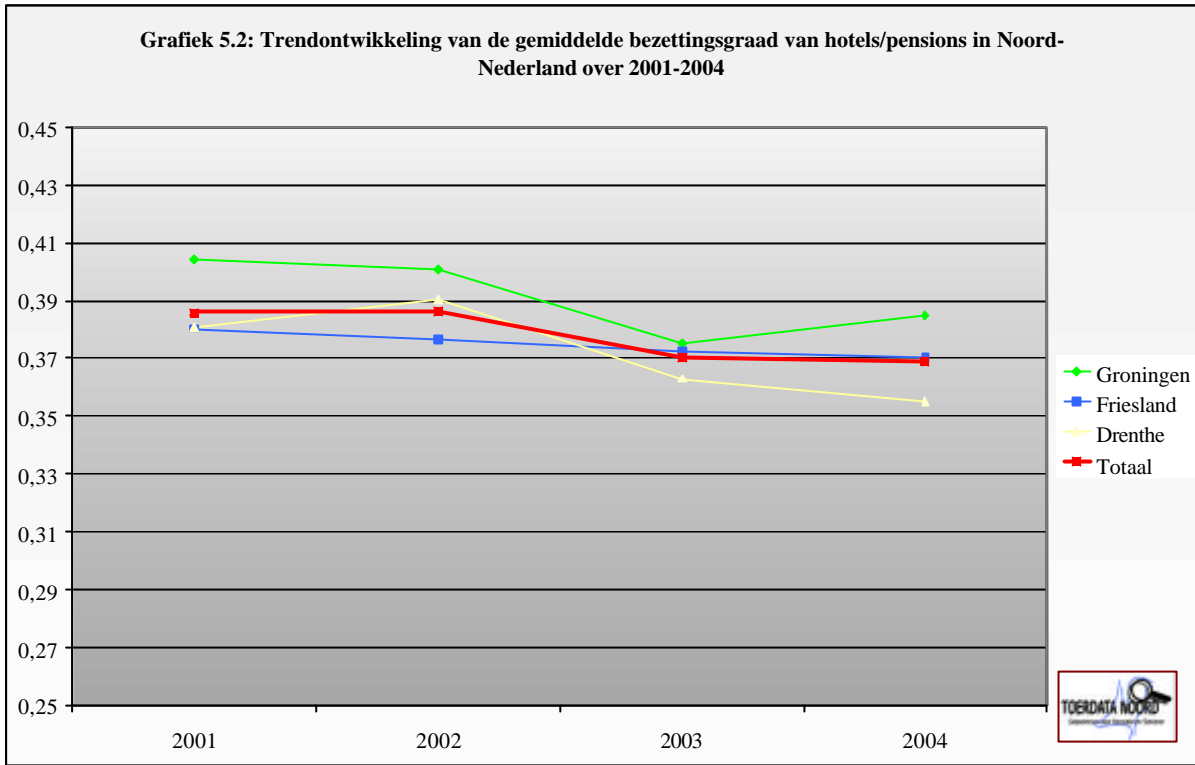
Samenvatting hotels / pensions

Het aantal geregistreerde hotels en pensions in Friesland en Groningen is in 2004 ten opzichte van 2003 gelijk gebleven. In Drenthe is het aantal hotel / pensions met 1 afgenomen. Het aantal bedden in de Noordelijke provincies is in 2004 qua aantallen ook gelijk gebleven. De bezettingsgraad is in Groningen licht gestegen. In Friesland is de bezettingsgraad gelijk gebleven, en in Drenthe is er een lichte daling geweest. In 2004 is het aantal overnachtingen in Groningen toegenomen. In Friesland en Drenthe is het aantal overnachtingen in 2004 gedaald ten opzichte van het voorgaande jaar.

Hieronder staat een grafiek (5.1) met betrekking tot de capaciteitsontwikkeling van de hotels. Op de volgende pagina staat een grafiek (5.2) die de trendontwikkeling van de bezettingsgraad voor de drie noordelijke provincies over de afgelopen vijf jaar laat zien. Grafiek (5.3) op de volgende pagina geeft het aantal hotels weer per provincie in 2004.

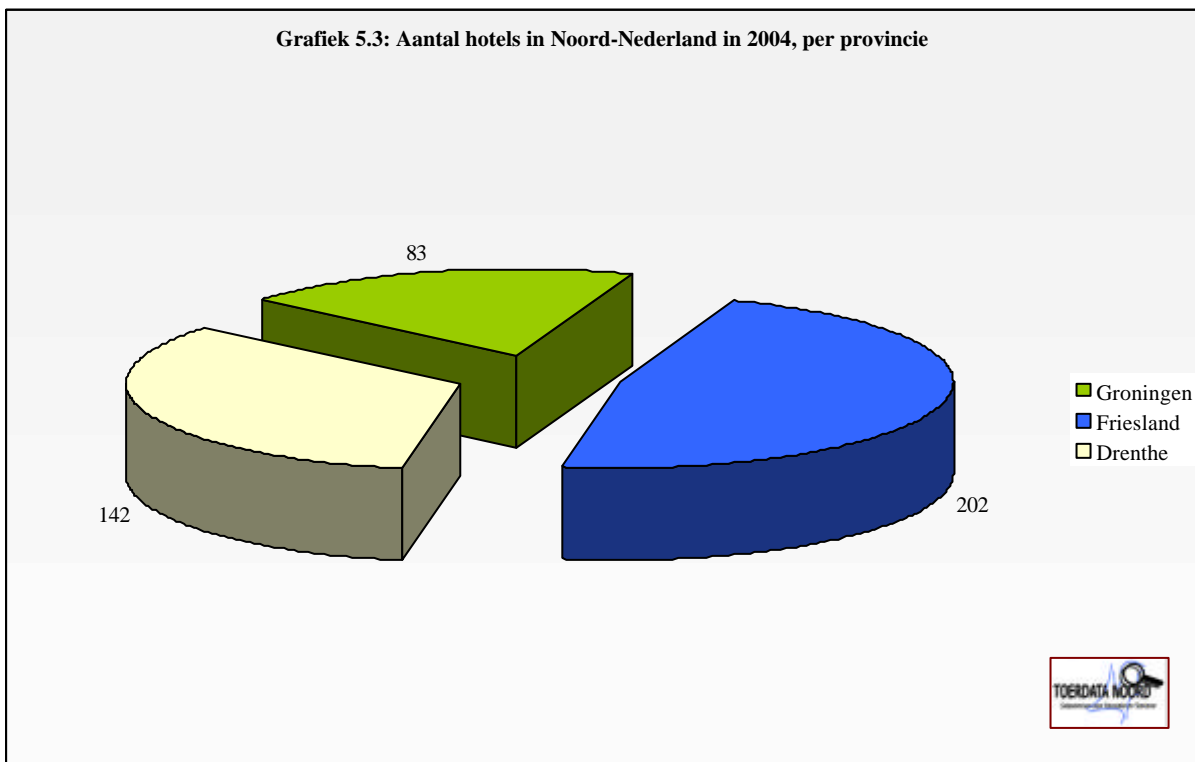
Tot slot is iedere provincie afzonderlijk belicht. De tabellen die betrekking hebben op de hotels en pensions zitten achter in het rapport (2a en 2b).

Trend ten opzichte van 2001

Het aantal geregistreerde hotels en het aantal bedden is de laatste jaren licht gestegen. In 2004 is deze stijging tot stilstand gekomen. De bezettingsgraad is dit jaar gelijk gebleven. Ten opzichte van 2001 is de bezettingsgraad in de Noordelijke drie provincies echter met 2 procentpunt afgenomen. Deze daling is in Drenthe het grootst geweest (3 procentpunt) en in Friesland is de daling het lichtst geweest (1 procentpunt). Het aantal overnachtingen is redelijk stabiel en bedraagt de laatste drie jaar ruim 2.2 miljoen.

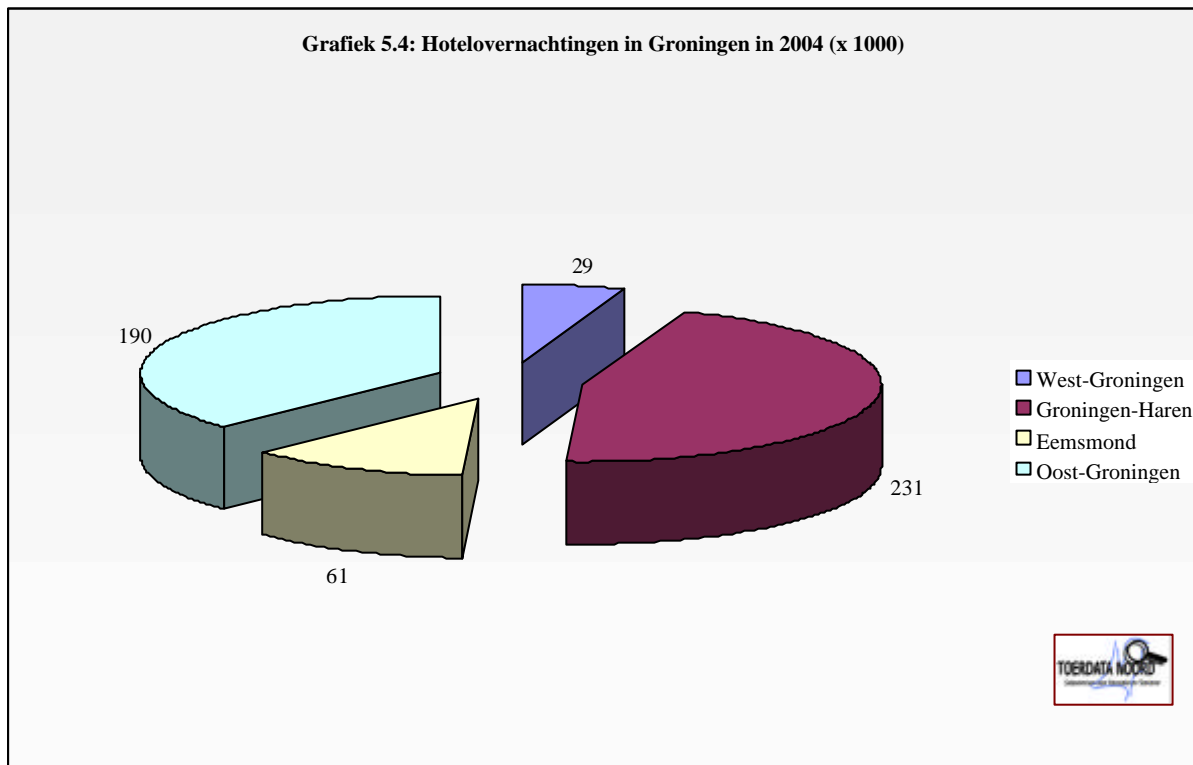
Hotels / pensions in Groningen

Capaciteit

In 2004 zijn er in de gehele provincie Groningen geen hotels/ pensions bijgekomen. Wel is de capaciteit in West- Groningen en Oost- Groningen toegenomen. In de andere regio's is de capaciteit licht gedaald. In het geheel resulteert dit in een lichte daling in de provincie Groningen.

Overnachtingen

Het aantal overnachtingen in de provincie Groningen is in 2004 licht gestegen (1 %) in vergelijking met 2003. Alleen in regio Oost- Groningen is er een daling geconstateerd.

Bezettingsgraad

In 2004 is de bezettingsgraad in Groningen, in tegenstelling tot 2003, toegenomen met 1 procentpunt tot 38%. In de regio's West- Groningen en Groningen- Haren is de bezettingsgraad met 1 procentpunt gestegen. In regio Eemsmond is er een duidelijke stijging geweest van 3 procentpunten. Alleen in de regio Oost- Groningen is er een lichte daling geweest van 1 procent punt.

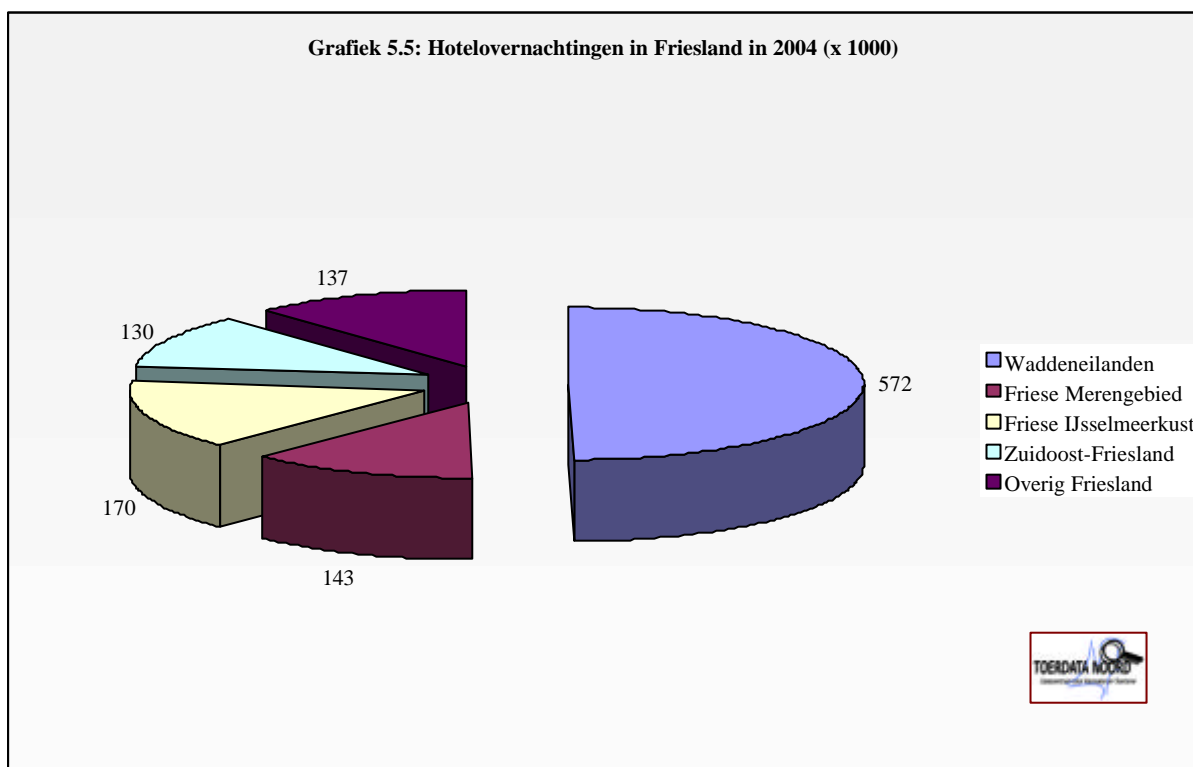
Hotels / pensions in Friesland

Capaciteit

In Friesland is het aantal hotels gelijk gebleven vergeleken met 2003. Ook de capaciteit is (vrijwel) gelijk gebleven in Friesland.

Overnachtingen

Het aantal overnachtingen in Friesland is gedaald met 2% en bedraagt 1.152.000 in 2004. Deze daling werd voornamelijk veroorzaakt door een sterke daling (5 %) op de Waddeneilanden. En een minder sterke daling (3 %) in de regio de Friese IJsselmeerkust. Het aantal overnachtingen in de regio's Friese merengebied en overig Friesland is gestegen. In de regio Zuidoost- Friesland is het aantal overnachtingen gelijk gebleven.

Bezettingsgraad

In 2004 is de provinciale bezettingsgraad in Friesland gelijk gebleven ten opzichte van het vorige jaar. Per regio zijn er wel kleine veranderingen waarneembaar. In het Friese merengebied is de bezettingsgraad met 2 procentpunten gestegen. In de regio Zuidoost- Friesland is de bezettingsgraad ook gestegen (1 procentpunt). De bezettingsgraad in de overige regio's van Friesland is gelijk gebleven.

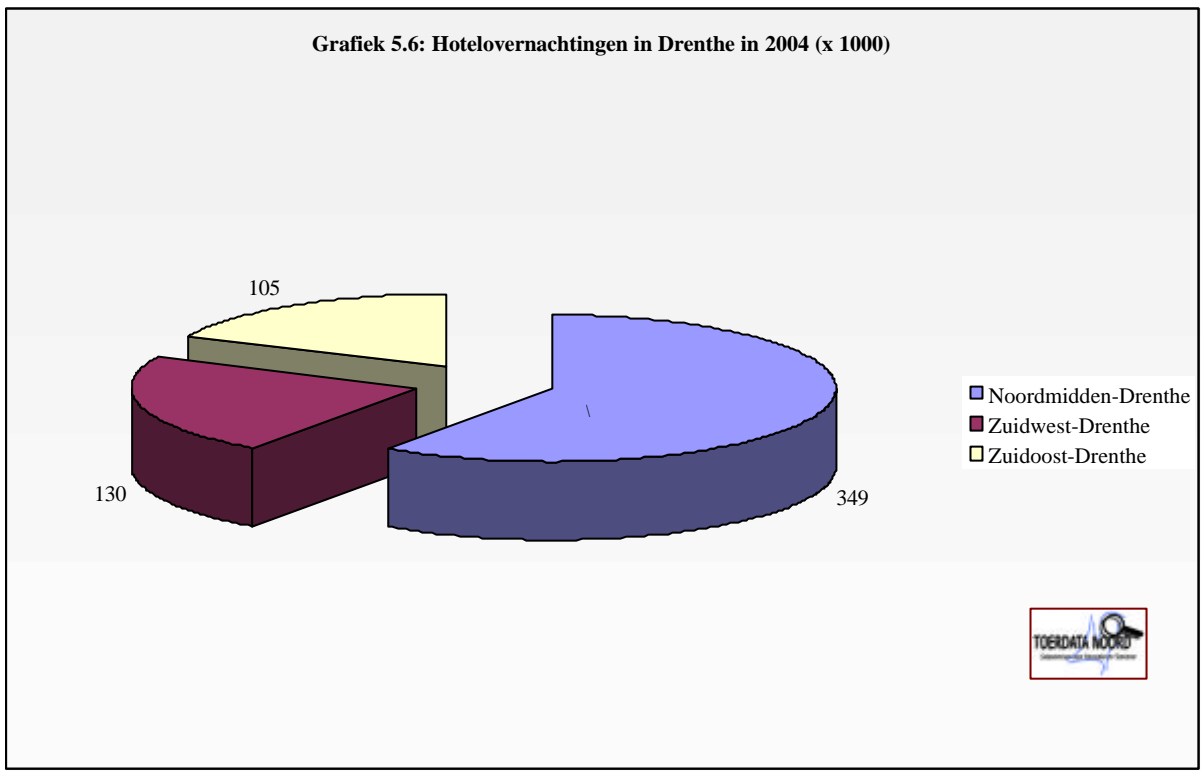
Hotels / Pensions in Drenthe

Capaciteit

Het aantal hotels / pension in Drenthe is vrijwel gelijk gebleven, alleen in de regio Noordmidden-Drenthe is er 1 hotel minder geregistreerd dan in 2003. De capaciteit is nagenoeg gelijk gebleven.

Overnachtingen

Het aantal overnachtingen in 2004 in Drenthe bedraagt 583.000. Vergeleken met 2003 is dat een afname van 2%. In alledrie regio's is het aantal overnachtingen licht gedaald.

Bezettingsgraad

De bezettingsgraad is in de provincie Drenthe licht gedaald met één procent punt. In alledrie regio's is de bezettingsgraad afgenomen.

Methode

In het voorjaar van 2005 hebben alle hotels en pensions een vragenlijst ontvangen. Hierin is gevraagd naar het aantal bedden, het aantal kamers en het aantal overnachtingen in 2004. De bezettingsgraden per regio zijn berekend uit deze gegevens. De bruto bezettingsgraad is de bezetting per bed, ervan uitgaande dat de accommodatie het gehele jaar is geopend.

(betrekking op responderende bedrijven onderzoek)

In formule: bezettingsgraad = aantal overnachtingen / aantal bedden x 365 dagen.

In werkelijkheid zullen niet alle accommodaties het gehele jaar zijn geopend. Met name in specifieke toeristenregio's zullen veel bedrijven een deel van het jaar gesloten zijn.

Hiermee is met de berekening van de bezettingsgraad geen rekening gehouden.

Het aantal overnachtingen is berekend door per regio de gemiddelde bezettingsgraad van de responderende bedrijven te relateren aan de totale capaciteit (=aantal bedden) van de sector.

(betrekking op de totale populatie)

In formule: aantal overnachtingen = bezettingsgraad x aantal bedden (van de hotelsector) x 365 dagen.

5.2 Logies en ontbijt

(Zie ook de bijlage: tabellen 3a)

In dit hoofdstuk komen de logies- en ontbijtadressen aan de orde. Er zijn geen minimumeisen gesteld aan het aantal bedden.

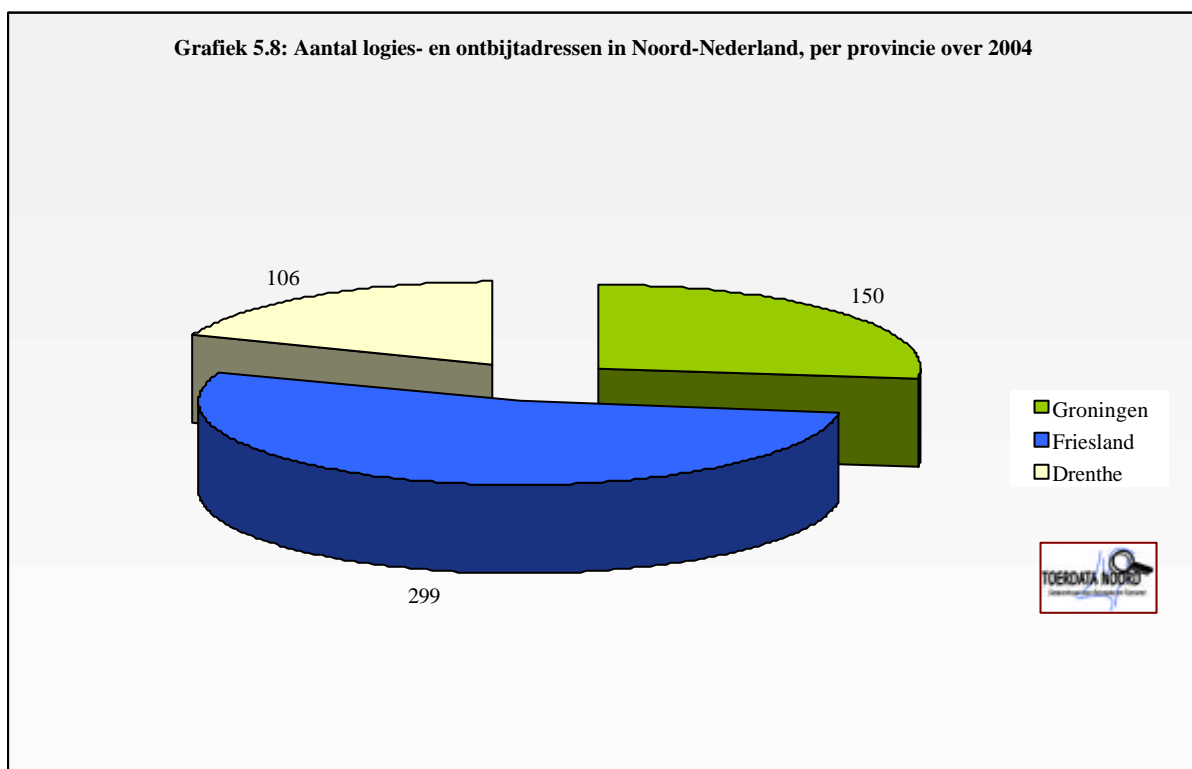
Update categorie logies en ontbijt

In 2003 is er extra aandacht is besteed aan update- werkzaamheden met betrekking tot deze categorie. Het cijfermateriaal is zo veel mogelijk met terugwerkende kracht bijgesteld.

Samenvatting logies en ontbijt

Het aantal geregistreerde adressen voor logies- en ontbijt in Noord-Nederland is gedaald ten opzichte van 2003 en bedraagt in 2004, 555 adressen. In de provincies Groningen en Friesland is sprake van een afname van het aantal adressen. Alleen in de provincie Drenthe is het aantal adressen gelijk gebleven. Het aantal overnachtingen in 2004 ten opzichte van het 2003 is in de provincies Groningen en Friesland gedaald. Een lichte stijging in het aantal overnachtingen is te zien in de provincie Drenthe.

Op de volgende pagina's zal per provincie nader worden ingegaan op de cijfers met betrekking tot logies en ontbijt. Aan het einde van dit rapport is in **bijlage 3** meer specifieke informatie opgenomen.

Logies en ontbijt in Groningen

Aantal adressen

In 2004 is het aantal adressen in Groningen met 2 gedaald in vergelijking met 2003. Deze daling komt voornamelijk door de regio Oost- Groningen.

Overnachtingen

In Oost- Groningen is het aantal overnachtingen gedaald tot 9.000. In zowel de regio Groningen-Haren als Eemsmond is het aantal overnachtingen in 2004 met 1000 gestegen.

Logies en ontbijt in Friesland

Aantal adressen

Het aantal adressen is in Friesland in 2004 is gedaald met 2 stuks.

Aantal overnachtingen

Het totale aantal overnachtingen in 2004 is ten opzichte van het vorige jaar met bijna 3% gedaald.

Logies en ontbijt in Drenthe

Aantal adressen

Het aantal adressen in Drenthe is in 2004 in alle regio's gelijk gebleven aan 2003.

Aantal overnachtingen

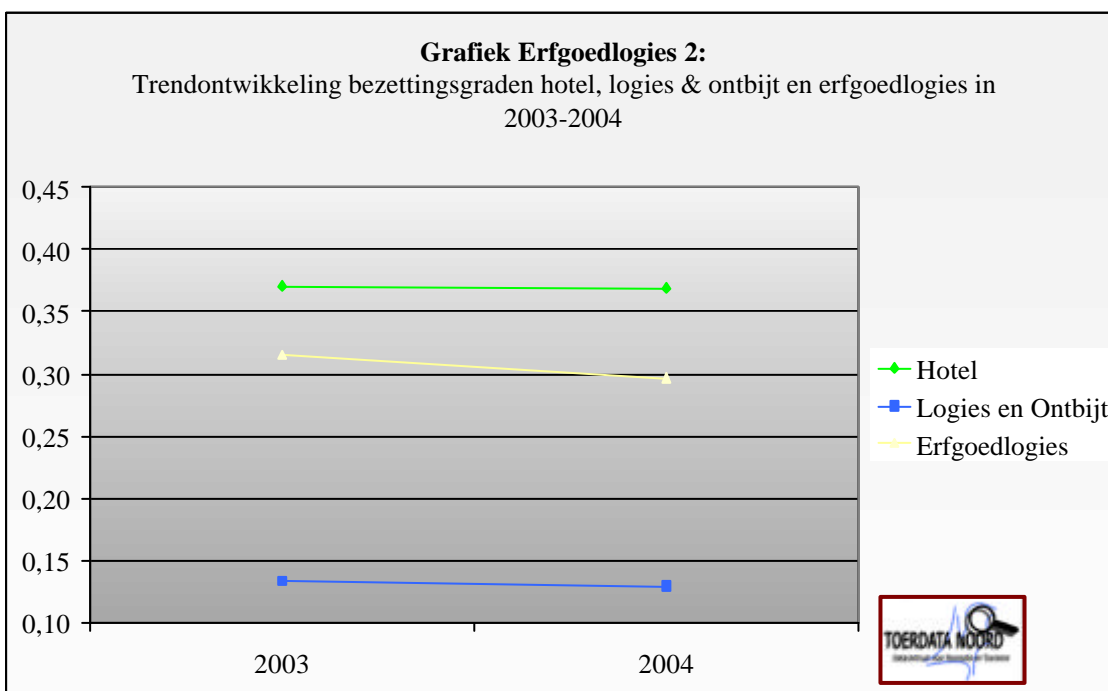
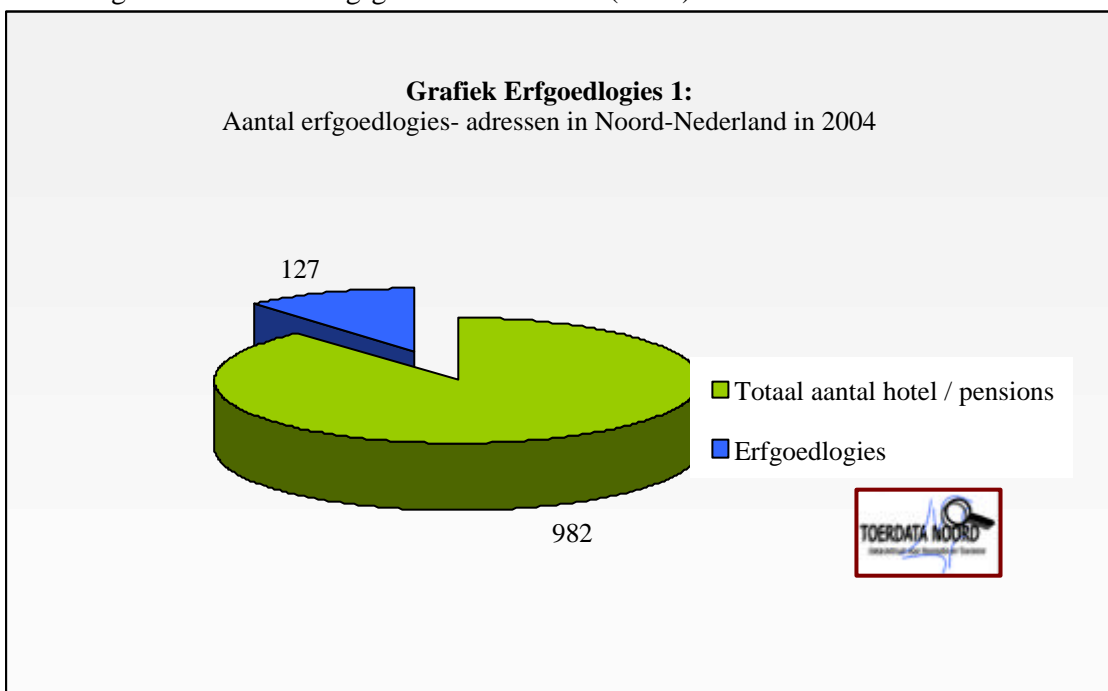
In 2004 is het aantal overnachtingen in de provincie Drenthe toegenomen. In de regio Noordmidden-Drenthe is er een toename geweest van 2 procentpunten. In de twee overige regio's is het aantal overnachtingen niet gedaald en- of gestegen.

5.3 Erfgoedlogies

Dit jaar is er voor het eerst aandacht besteed aan een speciale categorie binnen de hotel en logies en ontbijt- sector. Een deel van de logiesverstrekkers (hotel / logies en ontbijt) behoort tot de categorie erfgoedlogies. Een sluitende definitie is er niet voor deze categorie maar de erfgoedadressen laat zich het beste omschrijven als logies en ontbijtadressen en of hotels met een culturele historische uitstraling.

Samenvatting Erfgoedlogies

Het aantal geregistreerde erfgoedlogies- adressen in Noord-Nederland bedraagt in 2004, 127, waarvan de meeste in Groningen (55). De gemiddelde bezettingsgraad van erfgoedlogies- adressen (30 %) is behoorlijk hoger dan de gemiddelde bezettingsgraad van de logies en ontbijt adressen (13 %) maar lager dan de gemiddelde bezettingsgraad van de hotels (37 %).

Methode

In het voorjaar van 2005 hebben alle logies en ontbijtadressen een vragenlijst ontvangen. Hierin is gevraagd naar het aantal bedden, het aantal kamers en het aantal overnachtingen in 2004. De bezettingsgraden per regio zijn berekend uit deze gegevens. De bruto bezettingsgraad is de bezetting per bed, ervan uitgaande dat de accommodatie het gehele jaar is geopend.

(betrekking op responderende bedrijven onderzoek)

In formule: bezettingsgraad = aantal overnachtingen / aantal bedden x 365 dagen.

In werkelijkheid zullen niet alle accommodaties het gehele jaar zijn geopend. Met name in specifieke toeristenregio's zullen veel bedrijven een deel van het jaar gesloten zijn.

Hiermee is met de berekening van de bezettingsgraad geen rekening gehouden

Het aantal overnachtingen is berekend door per regio de gemiddelde bezettingsgraad van de responderende bedrijven te relateren aan de totale capaciteit (=aantal bedden) van de sector.

(betrekking op de totale populatie)

In formule: aantal overnachtingen = bezettingsgraad x aantal bedden (van de hotelsector) x 365 dagen.

5.4 Kampeerterreinen

(zie ook de bijlage: de tabellen 4a, b, c en d)

In dit hoofdstuk zijn alle kampeerterreinen in de drie noordelijke provincies opgenomen, ongeacht het aantal standplaatsen. Hieronder zijn twee belangrijke begrippen gedefinieerd.

- **Verhuurgraad** geeft inzicht in welke mate **de vaste standplaatsen** op jaarbasis verhuurd zijn.
- **Bezettingsgraad** geeft inzicht in welke mate **de toeristische standplaatsen** op jaarbasis verhuurd zijn.

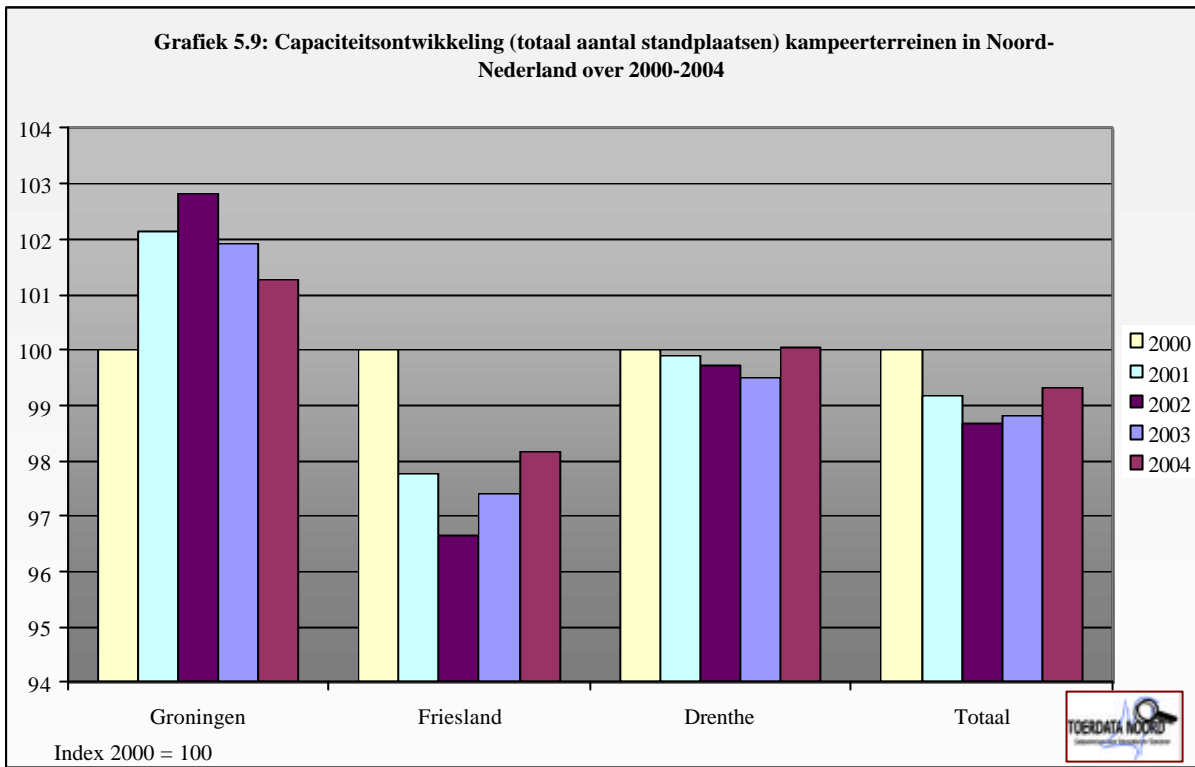
Samenvatting kampeerterreinen

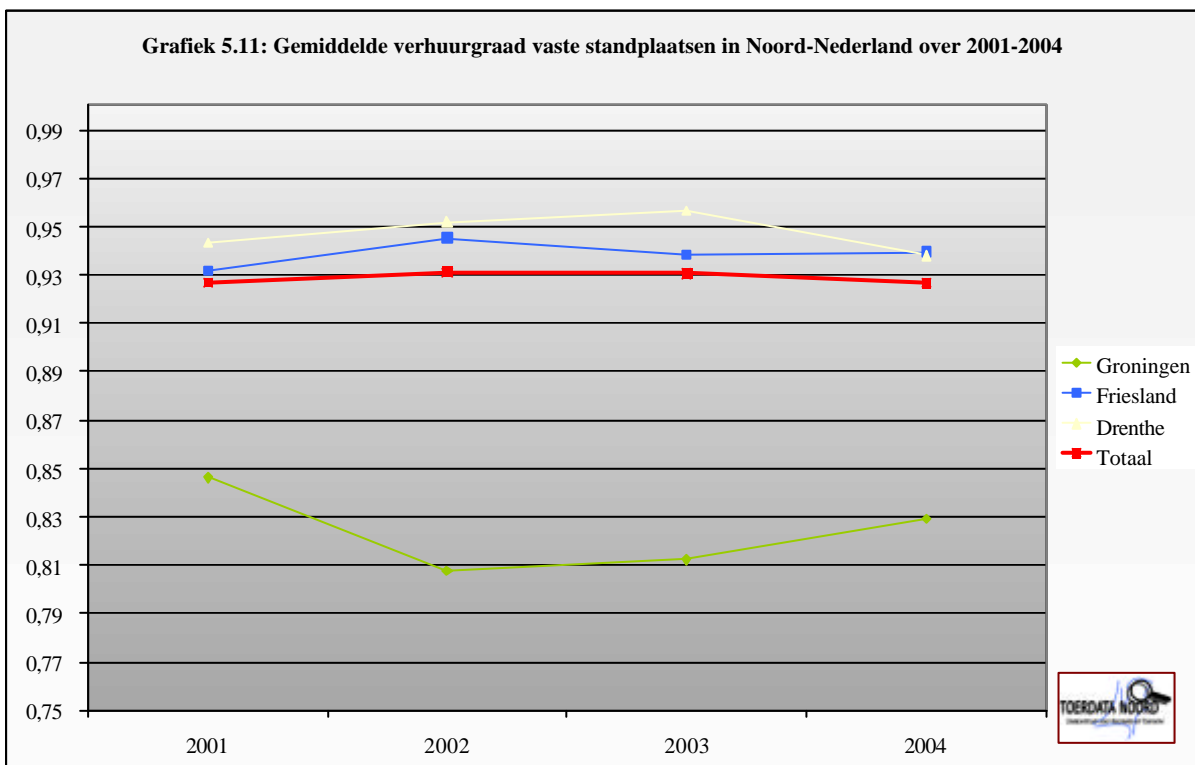
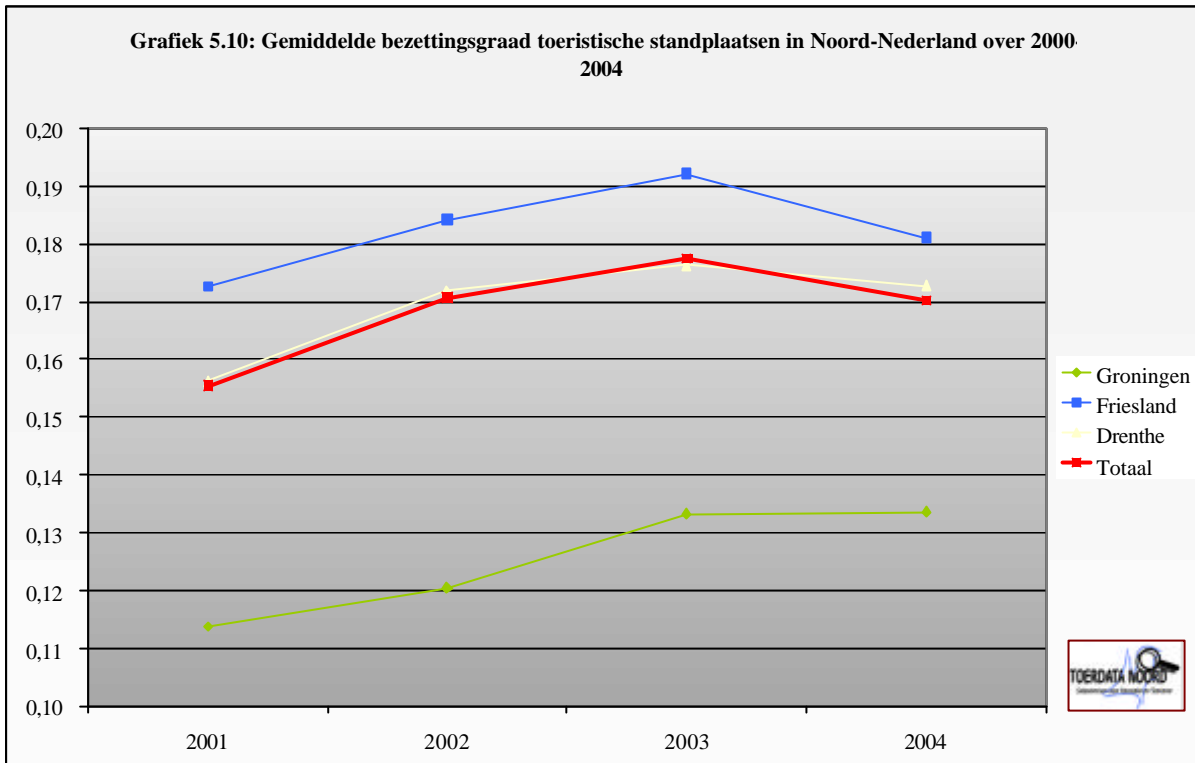
In de drie noordelijke provincies is het *aantal kampeerterreinen* gelijk gebleven. *Het totale aantal standplaatsen* in de provincies Friesland en Drenthe is licht gestegen en in Groningen is er een lichte daling geconstateerd.

Het aantal toeristische standplaatsen in 2004 is in Friesland met 3% gestegen. In de provincies Groningen en Drenthe is er in 2004 een lichte stijging geweest van 1%. *Het aantal vaste standplaatsen* is in 2004 in zowel de provincie Groningen (3%) als in de provincie Friesland (1%) gedaald ten opzichte van het voorgaande jaar. In de provincie Drenthe is er vrijwel geen ontwikkeling geweest.

De bezettingsgraad in 2004 in de provincies Friesland en Drenthe is met 1 procentpunt gedaald en in Groningen is de bezettingsgraad gelijk gebleven ten opzichte van 2003. *De totale overnachtingen op de toeristische standplaatsen* in 2004 is in de provincies Groningen licht gestegen. In de provincie Friesland zijn de overnachtingen met bijna 3 % toegenomen. In Drenthe is het aantal overnachtingen met ruim 1 % afgenomen.

Het aantal vaste standplaatsen is gedaald in 2004 en hierdoor is het aantal berekende *overnachtingen op de vaste standplaatsen* in alle drie provincies gedaald. In Drenthe is de daling het grootst geweest (2 %), gevolgd door Friesland (1 %). In Groningen betrof de daling bijna een half procent. *De verhuurgraad* in 2004 in de provincie Friesland is gelijk gebleven. In Drenthe is de verhuurgraad gedaald (2 procentpunt) en in Groningen gestegen (2 procentpunt).

Trend ten opzichte van 2001

Het aantal geregistreerde kampeerterreinen is gedaald (11 stuks) in vergelijking met 2001.

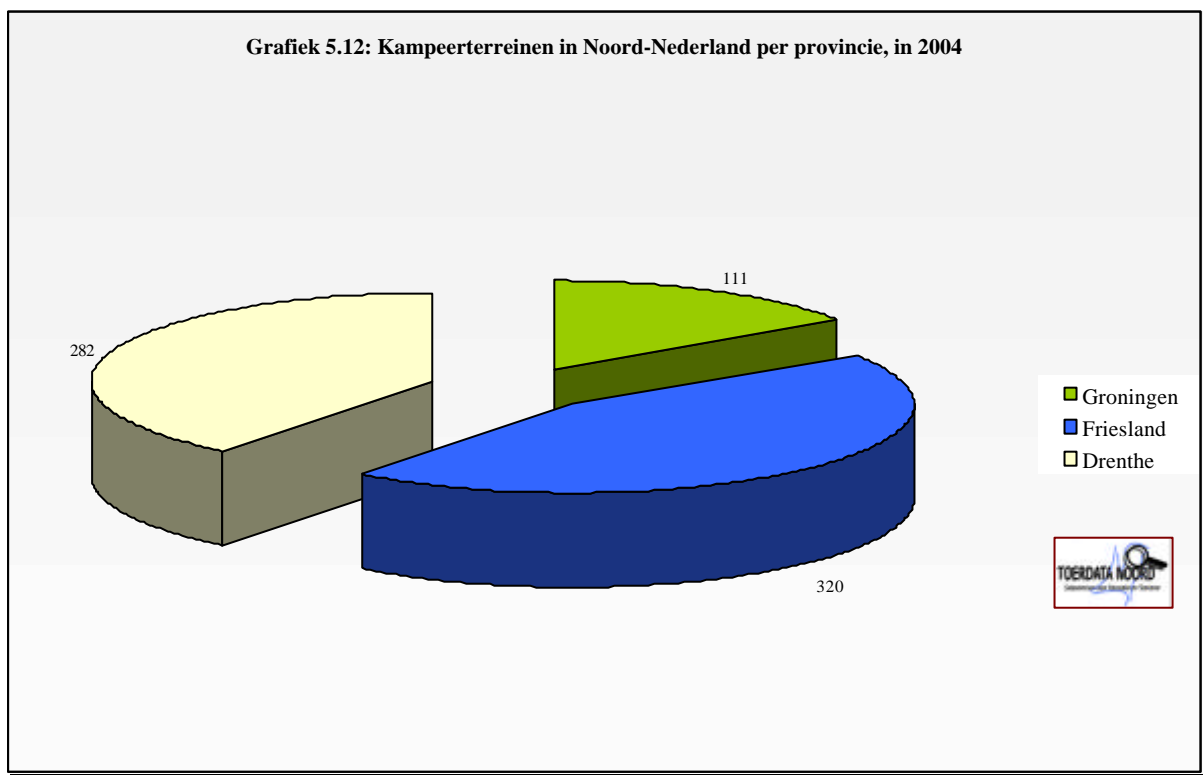
Het totaal aantal standplaatsen is nagenoeg hetzelfde gebleven met de voorgaande jaren. Wel is er een (lichte) verschuiving waargenomen binnen de twee typen standplaatsen. In 2004 zijn er 2 procent meer toeristische standplaatsen geregistreerd ten opzichte van het jaar 2001. Het aantal vaste standplaatsen is ten opzichte van 2001 afgenomen (1%).

In 2004 is de bezettingsgraad (toeristische plaatsen) hoger dan jaar 2001. Er is echter geen trend waarneembaar want jaarlijks fluctueert de bezettingsgraad licht.

Sinds 2001 is het aantal overnachtingen op de toeristische standplaatsen gestegen. Het jaar 2004 betrof een topjaar: het aantal overnachtingen op toeristische standplaatsen was in dat jaar het hoogst.

De verhuurgraad in de drie Noordelijke provincies is elke jaar hetzelfde gebleven. Provinciaal bekeken fluctueert de bezettingsgraad licht.

Het aantal berekende overnachtingen op de vaste plaatsen is in 2004 licht gedaald in vergelijking met 2001. De verschillen zijn echter nihil.

Kampeerterreinen in Groningen

Aantal kampeerterreinen

Het aantal geregistreerde kampeerterreinen in Groningen bedraagt de laatste jaren 111 stuks.

Aantal standplaatsen

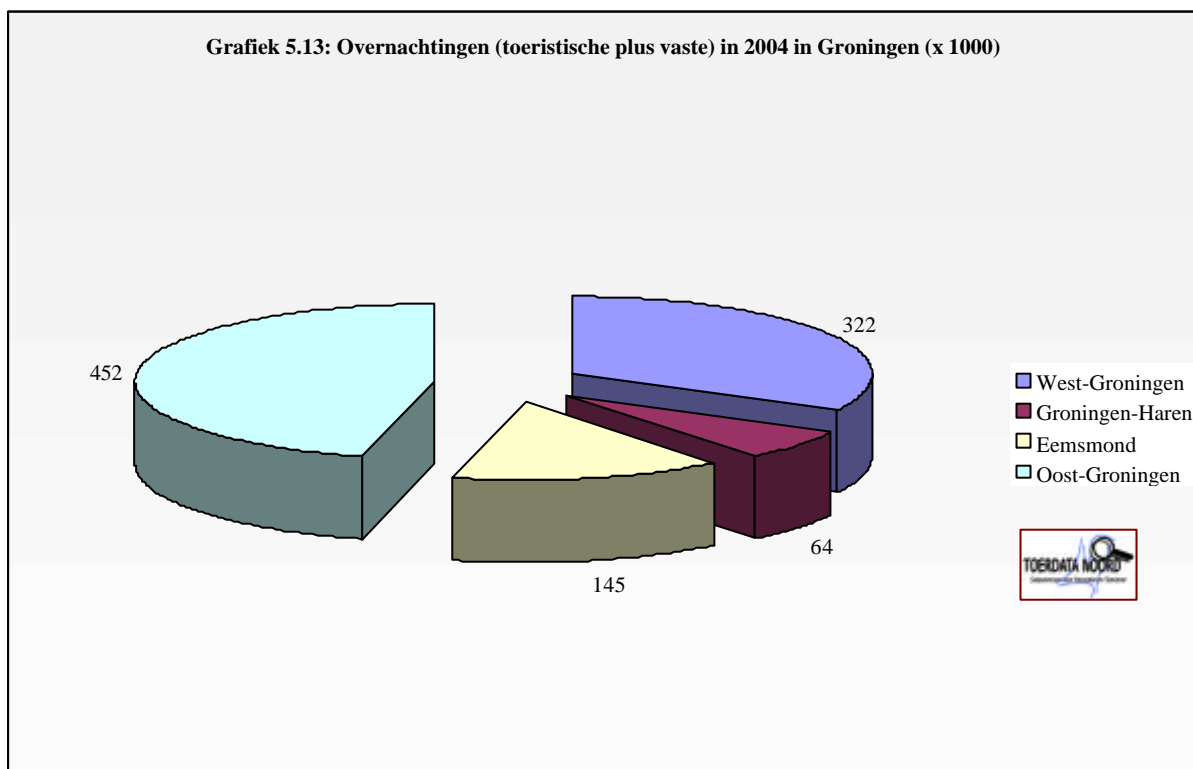
Het totale aantal standplaatsen is in 2004 iets gedaald met 46 tot 7261 standplaatsen.

Bezettingsgraad en aantal overnachtingen (toeristische standplaatsen)

Ten opzichte van 2003 is de bezettingsgraad van de toeristische standplaatsen in Groningen gelijk gebleven (13). Het aantal overnachtingen is in 2004 licht gestegen met bijna 2 % tot 469.000.

Verhuurgraad en aantal overnachtingen (vaste standplaatsen)

De verhuurgraad van de vaste standplaatsen is in 2004 met 2 procentpunt gestegen in vergelijking met het voorgaande jaar. Het aantal berekende overnachtingen op vaste standplaatsen is vergeleken met 2003 nagenoeg gelijk gebleven.

Kampeerterreinen in Friesland

Aantal kampeerterreinen

Het aantal geregistreerde kampeerterreinen in Friesland is in 2004 gelijk gebleven ten opzichte van 2003. Friesland heeft nog steeds 320 kampeerterreinen.

Aantal standplaatsen

In de provincie Friesland is het totaal aantal standplaatsen met bijna 1 % gestegen en bedraagt ruim 26.500 standplaatsen.

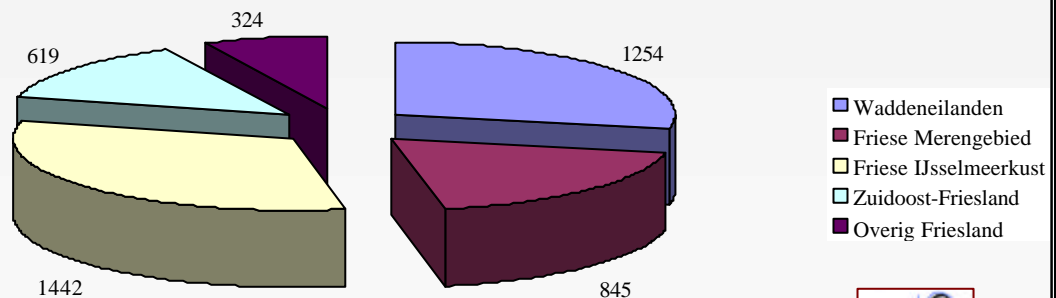
Bezettingsgraad en aantal overnachtingen (toeristische standplaatsen)

De bezettingsgraad in Friesland in 2004 is met één procentpunt gedaald tot 18%. Deze daling valt voornamelijk toe te schrijven aan de daling van de bezettingsgraad in de regio's Friese IJsselmeerkust (3 procentpunt) en Zuidoost Friesland (4 procentpunt). Op de Waddeneilanden en in het Friese merengebied is de bezettingsgraad gelijk gebleven. In 2004 is het aantal overnachtingen op de toeristische standplaatsen met 3% afgenomen tot ruim 1.909.000. Vooral de regio Friese IJsselmeerkust (- 11%) zorgt voor een daling van het aantal overnachtingen in de provincie Friesland

Verhuurgraad en aantal overnachtingen (vaste standplaatsen)

In 2004 is de verhuurgraad in Friesland gelijk gebleven in vergelijking met het voorgaande jaar. In de regio overig Friesland is de verhuurgraad behoorlijk gedaald. Bij de overnachtingen op de vaste standplaatsen in Friesland is er een lichte afname (1%) geconstateerd. Het aantal berekende overnachtingen op de vaste standplaatsen bedraagt in 2004 2.575.000.

Grafiek 5.14: Overnachtingen (toeristische plus vaste) in 2004 in Friesland (x 1000)

Kampeerterreinen in Drenthe

Aantal kampeerterreinen

Het aantal kampeerterreinen in de provincie Drenthe is in 2004 gelijk gebleven ten opzichte van 2003. Het aantal kampeerterreinen bedraagt 282.

Aantal standplaatsen

Het totaal aantal standplaatsen in 2004 bedraagt voor de provincie Drenthe 23.836 stuks. Dit is een lichte stijging (bijna 1 %) in vergelijking met het jaar 2003. Alledrie regio's hebben te maken gehad met een lichte stijging van het totaal aantal standplaatsen.

Bezettingsgraad en aantal overnachtingen (toeristische standplaatsen)

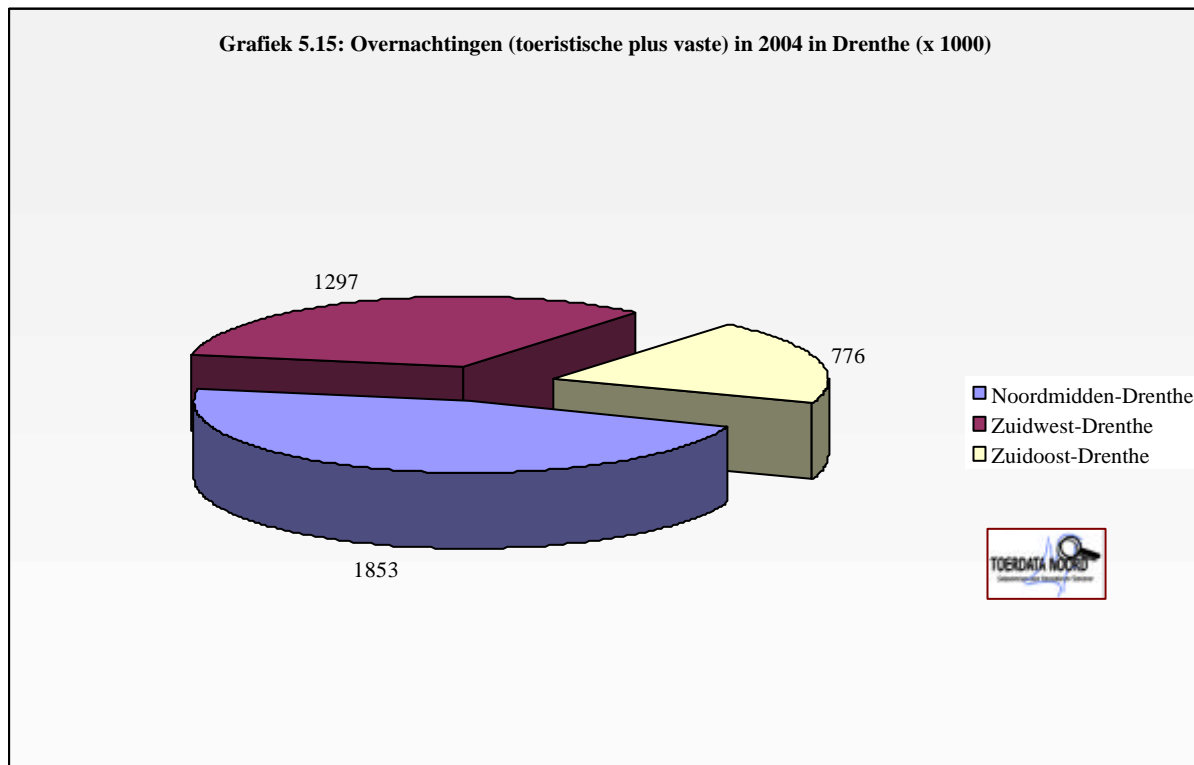
In 2004 is de bezettingsgraad in de gehele provincie met 1 procentpunt gedaald. Dit komt door de daling van de bezettinggraad in de regio Zuidwest- Drenthe (2 procentpunt). In de overige regio's is de bezettingsgraad gelijk gebleven.

Het aantal overnachtingen in de provincie Drenthe fluctueert per regio. In Noordmidden- Drenthe is het aantal overnachtingen toegenomen (6 %) ten opzichte van het voorafgaande jaar. In Zuidwest- Drenthe is er een afname geweest (10 %) van het aantal overnachtingen.

Verhuurgraad en aantal overnachtingen (vaste standplaatsen)

De verhuurgraad in de provincie Drenthe in 2004 is met 2 procentpunt afgenomen vergeleken met 2003. In Zuidoost-Drenthe is de verhuurgraad met 3 procentpunt gedaald. In Zuidoost- Drenthe en Noordmidden-Drenthe is de verhuurgraad met 2 procentpunt gedaald.

In 2004 is het aantal overnachtingen op vaste standplaatsen in Drenthe met 2 % afgenomen. Het aantal berekende overnachtingen bedraagt 987.000. Alle regio's hebben te maken gehad met een (lichte) afname van het aantal overnachtingen op vaste standplaatsen.

Methode

In de database van Toerdata Noord zijn alle kampeertreinen, ongeacht het aantal standplaatsen opgenomen. Deze hebben allemaal in het voorjaar van 2005 een vragenformulier ontvangen. Hierin is gevraagd naar het aantal standplaatsen (vaste en toeristische) het aantal overnachtingen op toeristische standplaatsen en het aantal verhuurde vaste standplaatsen. De bezettingsgraad is berekend op basis van de uitkomsten van deze enquête. De (bruto) bezettingsgraad is de bezettingsgraad per bed (4 bedden per standplaats), er van uitgaande dat de accommodatie 7 maanden (=210 dagen) per jaar is geopend.

In formule bezettingsgraad = aantal overnachtingen / aantal standplaatsen x 4 x 210.

Het aantal overnachtingen op toeristische standplaatsen per regio is berekend door het aantal toeristische standplaatsen, verkregen uit de respons, te relateren aan de gemiddelde bezettingsgraad.

In formule: overnachtingen = aantal toeristische standplaatsen (totaal) x 4 x 210 x bezettingsgraad.

De verhuurgraad van de vaste standplaatsen wordt berekend door het aantal verhuurde vaste standplaatsen te delen door het totale aantal vaste standplaatsen. Bij de berekening van het aantal overnachtingen op vaste standplaatsen is uitgegaan van 200 overnachtingen per vaste standplaats per jaar.

5.5 Recreatiewoningen

(Zie ook bijlage: tabellen 5a, b en c)

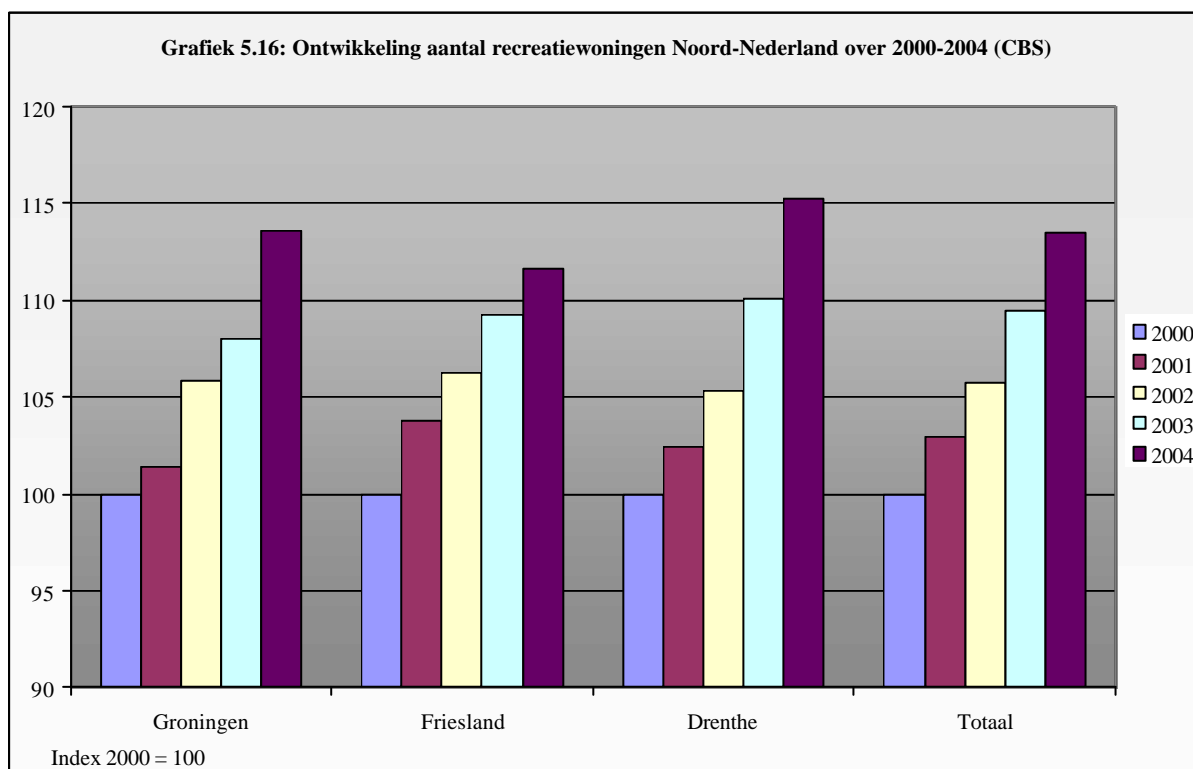
In de database van Toerdata Noord zijn alle recreatiewoningcomplexen in Noord-Nederland opgenomen. Meestal zijn dit bungalows, maar ook appartementen worden tot deze categorie gerekend. Bungalowparken waar de eigenaren hun woningen in eigen beheer verhuren, zijn niet als recreatiewoningen tot de verhuurcategorie gerekend. Deze bungalows worden gerekend tot de categorie tweede woningen. De ontwikkelingen ten aanzien van tweede woningen zijn ook beschreven.

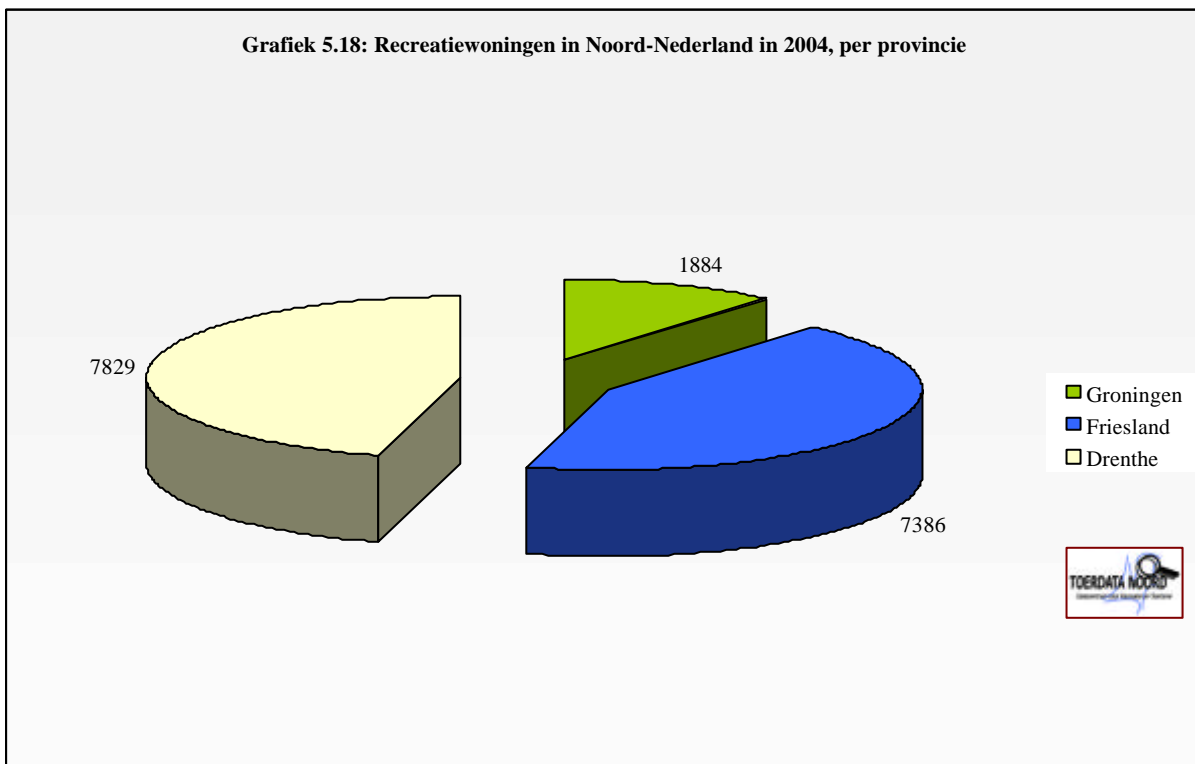
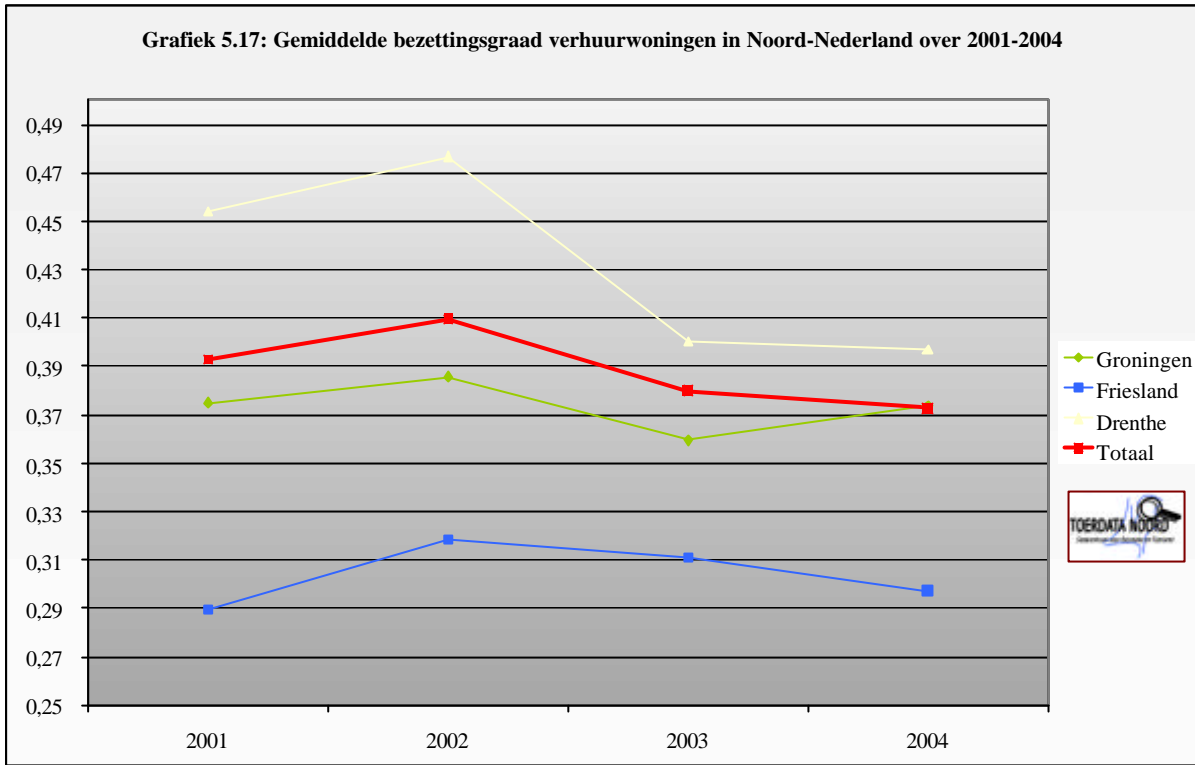
Het totaal aantal recreatiewoningen wordt overgenomen uit **CBS statistiek (maandstatistiek voor de bouwnijverheid)**. De **verhuurwoningen** staan geregistreerd in de **Toerdata Noord** database. **Tweede woningen** = het **totaal aantal recreatiewoningen (CBS)** – **aantal verhuurwoningen (Toerdata Noord)**.

Samenvatting recreatiewoningen

In 2004 is in Noord-Nederland het aantal recreatiewoningen met bijna 4% toegenomen ten opzichte van het vorige jaar. Bij alle provincies is een toename geregistreerd. Het aantal verhuurwoningen is eveneens gestegen in 2004. Net als het aantal tweede woningen. Het aantal berekende overnachtingen in tweede woningen is in alle provincies ook toegenomen. De bezettingsgraad van de verhuurwoningen is in Noord-Nederland met 1 procentpunt afgenomen en bedraagt 0.37. Het aantal overnachtingen in verhuurwoningen in de drie noordelijke provincies is afgenomen.

Hieronder een grafiek die de ontwikkeling van het aantal recreatiewoningen weergeeft.

Trend ten opzichte van 2001

Het totaal aantal recreatiewoningen (CBS) is in 2004 met 1595 (10 %) toegenomen ten opzichte van 2001. Het aantal geregistreerde verhuurwoningen is in dezelfde periode met 64 (1 %) gestegen. De bezettingsgraad van verhuurwoningen is in de drie Noordelijke provincies met 2 procentpunt afgenomen ten opzicht van 2001. Het aantal overnachtingen in verhuurwoningen is nagenoeg gelijk gebleven.

Recreatiewoningen in Groningen

Aantal recreatiewoningen

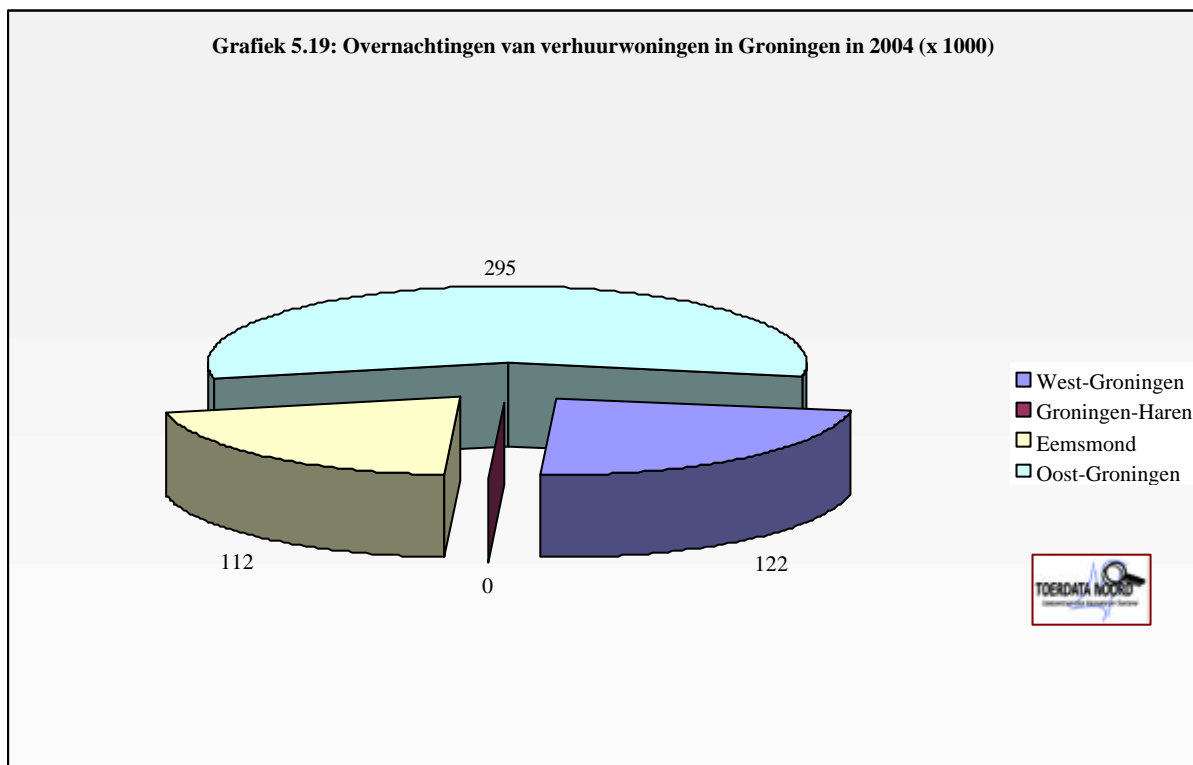
Ten opzichte van 2003 is het totale aantal recreatiewoningen in 2004 gestegen met 5% tot 1.884. Het aantal verhuurwoningen daalde licht (1%) in dezelfde periode.

Overnachtingen

Het aantal overnachtingen in verhuurwoningen woningen is in 2004 met 27.000 toegenomen (5%).

Bezettingsgraad

In de provincie Groningen is de bezettingsgraad met 1 procentpunt gestegen ten opzichte van 2003. In alle regio's in de provincie Groningen is er een stijging geweest in 2004.

Recreatiewoningen in Friesland

Aantal recreatiewoningen

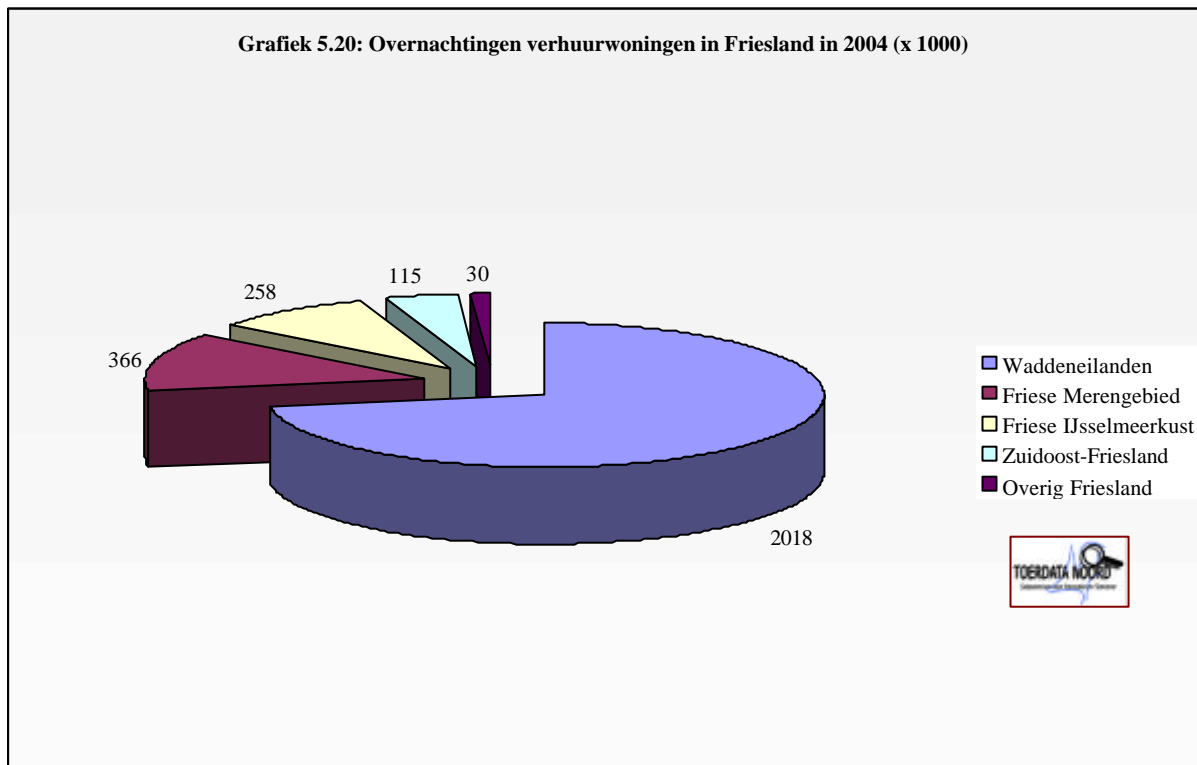
Het aantal geregistreerde recreatiewoningen is in Friesland in 2004 met 162 (2%) gestegen tot 7.386. Het aantal verhuurwoningen in Friesland is eveneens met 2% gestegen tot 4600. Het aantal tweede woningen is in 2004 gestegen met bijna 4% tot 2.786

Overnachtingen

In 2004 is in Friesland het aantal overnachtingen in tweede woningen met 10.000 gestegen. Het aantal overnachtingen in verhuurwoningen is met 3% (76.000 overnachtingen) gedaald.

Bezettingsgraad

In 2004 is de provinciale bezettingsgraad van verhuurwoningen met 1 procentpunt gedaald tot 30%. Alle regio's in de provincie Friesland hebben te maken gehad met een daling.

Recreatiewoningen in Drenthe

Aantal recreatiewoningen

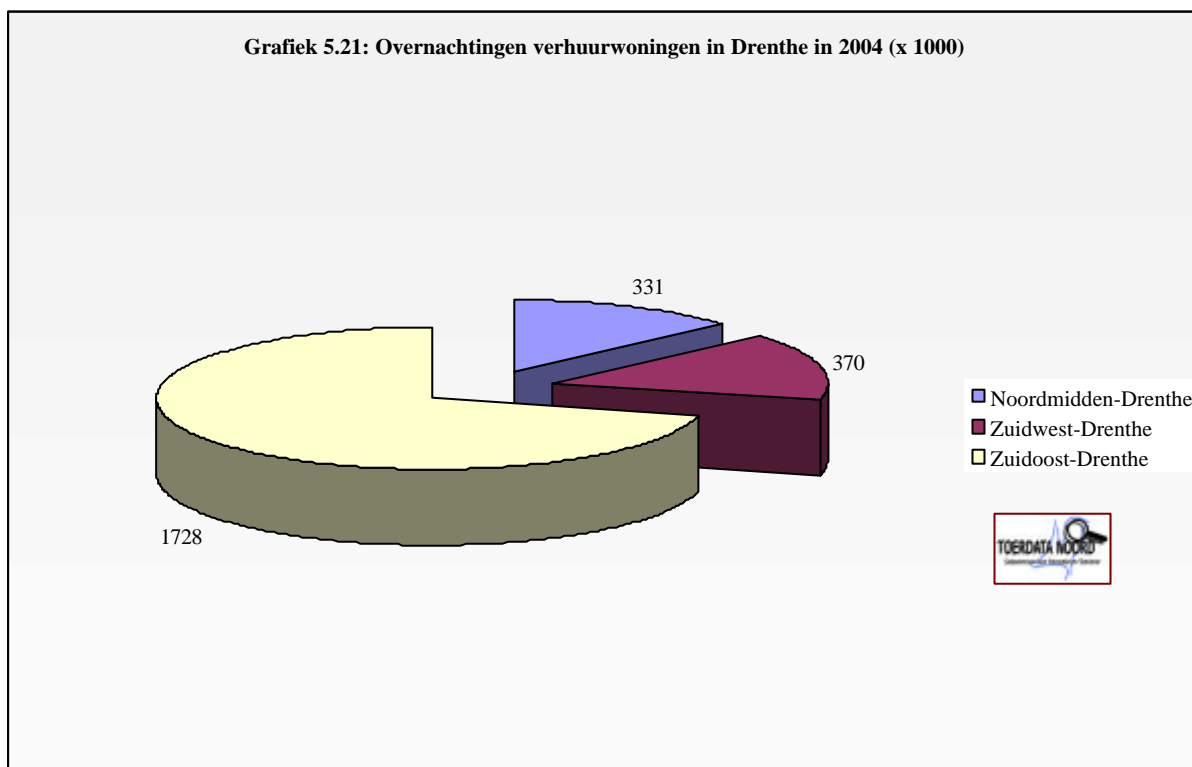
In 2004 is het aantal recreatiewoningen in Drenthe fors gestegen met 352 stuks (5 %) tot 7829. Dit is het resultaat van een stijging van het aantal tweede woningen (7 %) in 2004. Het aantal verhuurwoningen is in de provincie Drenthe licht gedaald. Dit geldt niet voor de regio Zuidoost-Drenthe, hier is het aantal verhuurwoningen gestegen (2%) tot 2005 stuks.

Overnachtingen

In de provincie Drenthe is het aantal berekende overnachtingen in tweede woningen gestegen met 37.000 (9 %). Het aantal overnachtingen in verhuurwoningen is met 27.000 (1%) gedaald tot 2.429.000. Deze afname komt door een afname in de regio's Zuidwest- Drenthe en Noordmidden-Drenthe. In Zuidoost- Drenthe is er een stijging geweest van het aantal overnachtingen in verhuurwoningen.

Bezettingsgraad

De bezettingsgraad van de verhuurwoningen is in 2004 gelijk gebleven. Op regionaal niveau blijkt dat de regio Zuidoost- Drenthe en Zuidwest- Drenthe een lichte daling is geregistreerd.

Methode

Het totaal aantal recreatiewoningen per gemeente komt van het **CBS** (maandstatistiek voor de bouwnijverheid).

Het totale aantal verhuurwoningen komt uit de database van **Toerdata Noord**. Ook de bezettingsgraad per toeristenregio is berekend uit de resultaten van de Toerdata Noord- enquête. Bij de berekening van de bezettingsgraad is er vanuit gegaan dat de recreatiewoningen het gehele jaar door worden verhuurd en over gemiddeld vijf bedden per recreatiewoning beschikken.

(betrekking op responderende bedrijven onderzoek)

In formule: bruto bezettingsgraad = aantal overnachtingen / aantal verhuurwoningen $\times 5 \times 365$

Het aantal overnachtingen per regio is berekend door de bezettingsgraad te relateren aan het totale aantal verhuurbungalows. Dit zijn alle bungalows die in de recreatieparken worden verhuurd.

(betrekking op de totale populatie)

In formule: overnachtingen = aantal verhuurwoningen (totaal) $\times 5 \times 365 \times$ bezettingsgraad.

Alle overige recreatiewoningen (met uitzondering van de recreatiewoningen op de Waddeneilanden, die alle tot de verhuurcategorie worden gerekend) worden beschouwd als **tweede woningen**, waarvoor een vast aantal van 100 overnachtingen per jaar wordt gehanteerd.

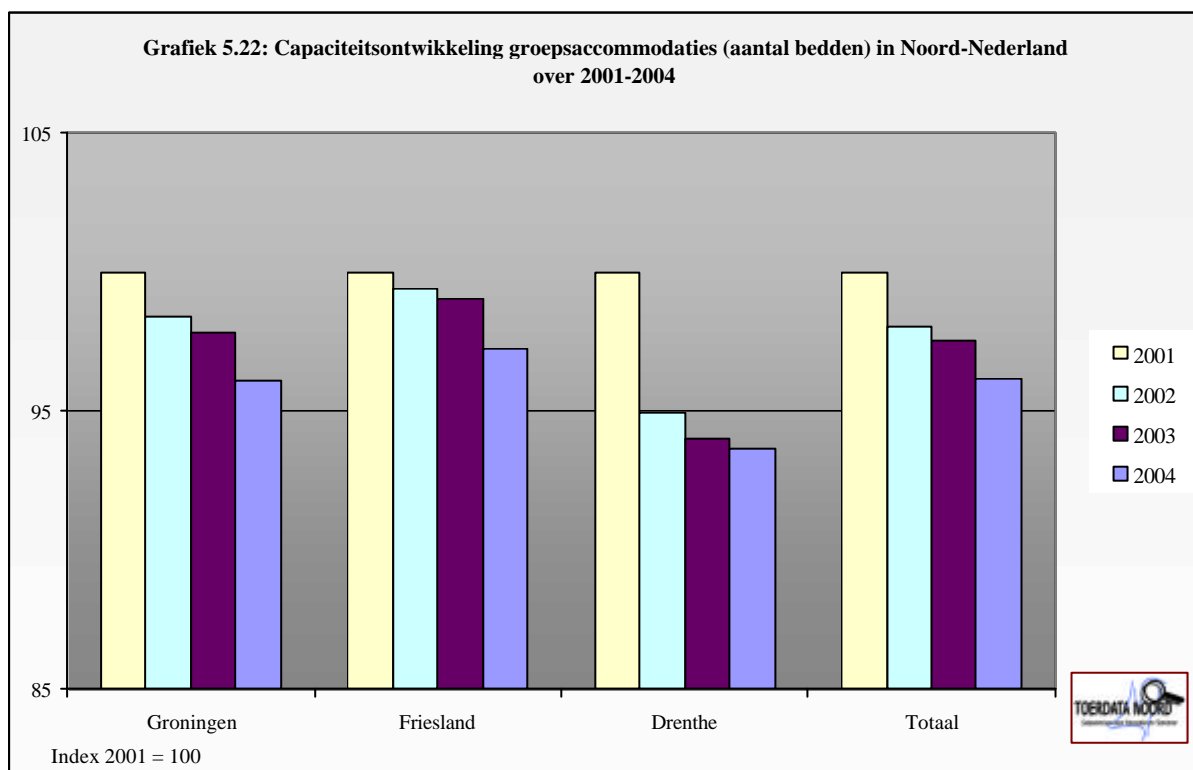
5.6 Groepsaccommodaties

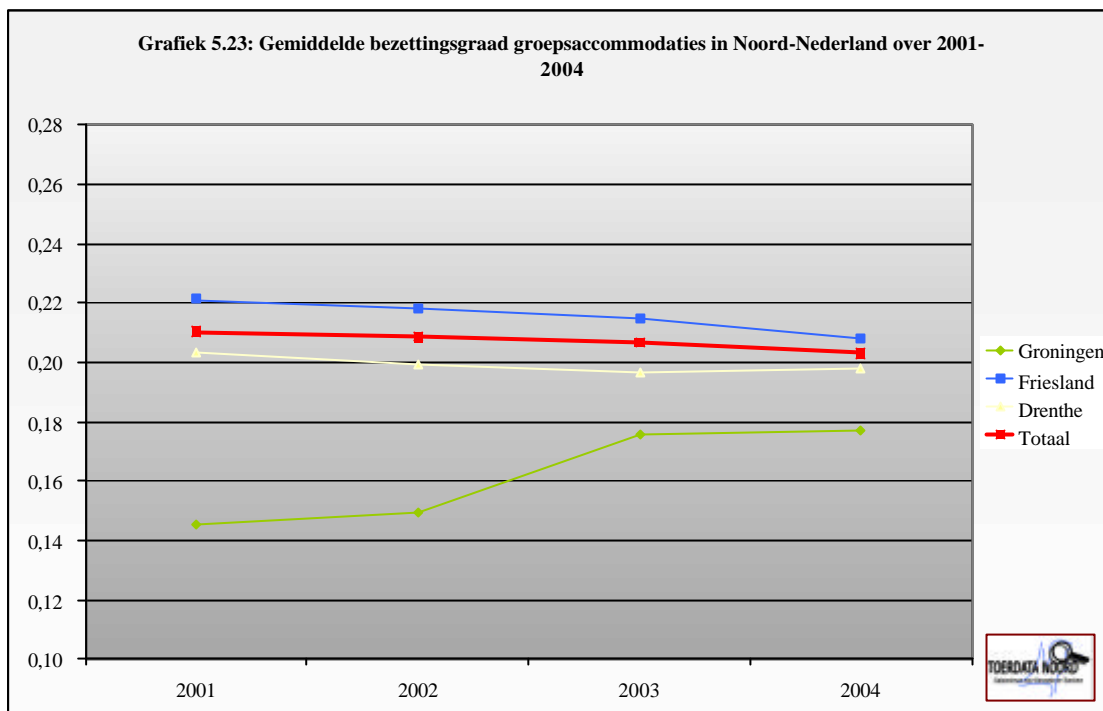
Alle groepsaccommodaties zijn in het bestand van Toerdata Noord opgenomen. Er zijn daarbij geen beperkingen gesteld aan het minimum aantal bedden.

Samenvatting groepsaccommodaties (zie ook bijlage 6)

Het aantal geregistreerde groepsaccommodaties in Noord-Nederland is in 2004 met drie afgenomen in vergelijking met 2003. Deze afname is geconstateerd in Groningen (een afname van 1) en Friesland (afname van 2). De capaciteit in de drie noordelijke provincies is licht gedaald met 1 %. De bezettingsgraad is één procentpunt gedaald en het aantal overnachtingen is gedaald met 4 % ten opzichte van het jaar 2003.

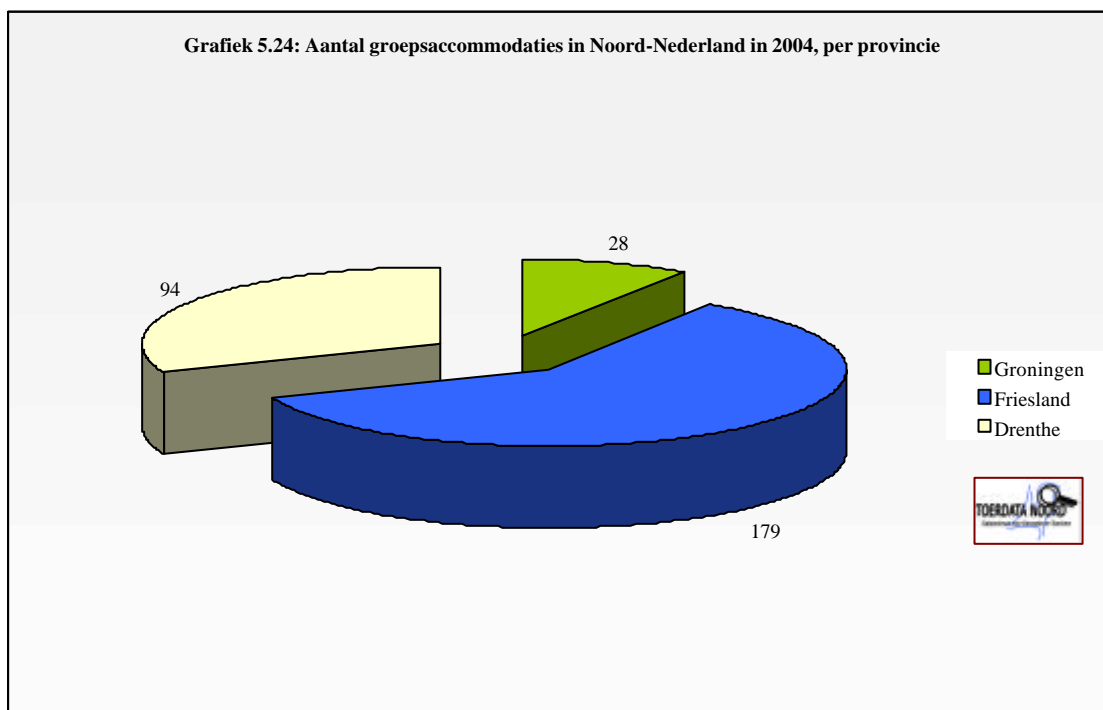
De onderstaande grafiek geeft de ontwikkeling weer van het aantal groepsaccommodaties van 2001 tot 2004. Achter in het rapport zijn in **bijlage 6** tabellen opgenomen die meer gegevens bevatten over de groepsaccommodaties in Noord-Nederland.

Trend ten opzichte van 2001

Het aantal geregistreerde groepsaccommodaties is ten opzichte van 2001 met 7 gedaald, elk jaar worden het er een aantal minder. Ook de beddencapaciteit in deze sector neemt jaarlijks gestaag af. In Noord-Nederland is de bezettingsgraad 1 procentpunt afgenomen ten opzichte van het 2001. Het aantal overnachtingen is 102.000 (7 %) lager dan in 2001. Deze trend is al enkele jaren waarneembaar.

Groepsaccommodaties in Groningen

Aantal groepsaccommodaties

In 2004 is er 1 groepsaccommodatie minder geregistreerd dan in de jaren ervoor.

Capaciteit

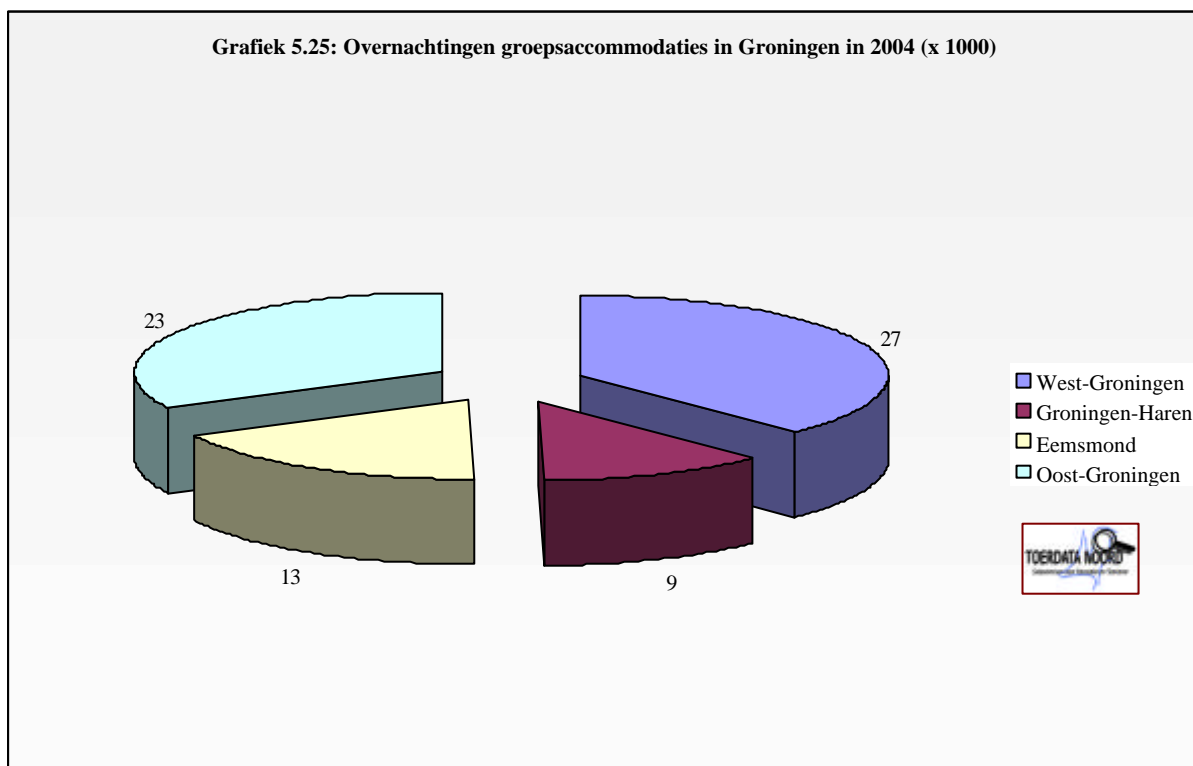
Ook de capaciteit is licht afgenomen (23 bedden). In 2004 bedraagt het totale aantal bedden 1.292 stuks.

Bezettingsgraad

In 2004 is de bezettingsgraad in de provincie Groningen gelijk gebleven (18 %) aan 2003. Dit geldt voor alle regio's.

Aantal overnachtingen

Het aantal overnachtingen is in 2004 ook gelijk gebleven (72.000), in vergelijking met 2003.

Groepsaccommodaties in Friesland

Aantal groepsaccommodaties

In Friesland is het aantal groepsaccommodaties met 2 stuks afgenomen ten opzichte van de voorgaande 4 jaren.

Capaciteit

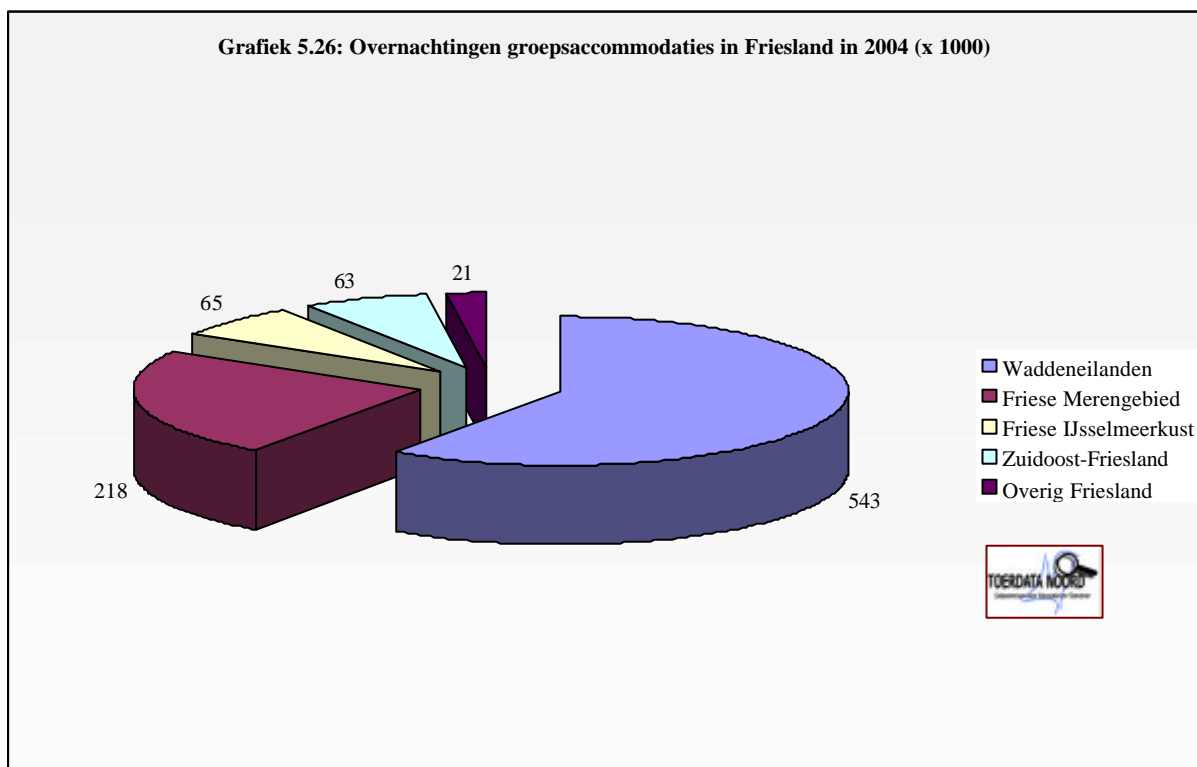
Ook de bedden capaciteit in Friesland is licht gedaald met 2%.

Bezettingsgraad

De bezettingsgraad in Friesland in 2004 is gelijk gebleven ten opzichte van het jaar 2003. Op de Waddeneilanden de bezettingsgraad afgenomen met 2 procentpunt. In de regio de Friese IJsselmeerkust is de bezettingsgraad iets toegenomen (1 procentpunt).

Aantal overnachtingen

In 2004 is het aantal overnachtingen in Friesland gedaald met 6 % ten opzicht van het jaar ervoor. Voornamelijk de daling in het aantal overnachtingen op de Waddeneilanden is hier debet aan.

Groepsaccommodaties in Drenthe

Aantal groepsaccommodaties

In Drenthe is het aantal groepsaccommodaties in 2004 gelijk gebleven in vergelijking met 2003.

Capaciteit

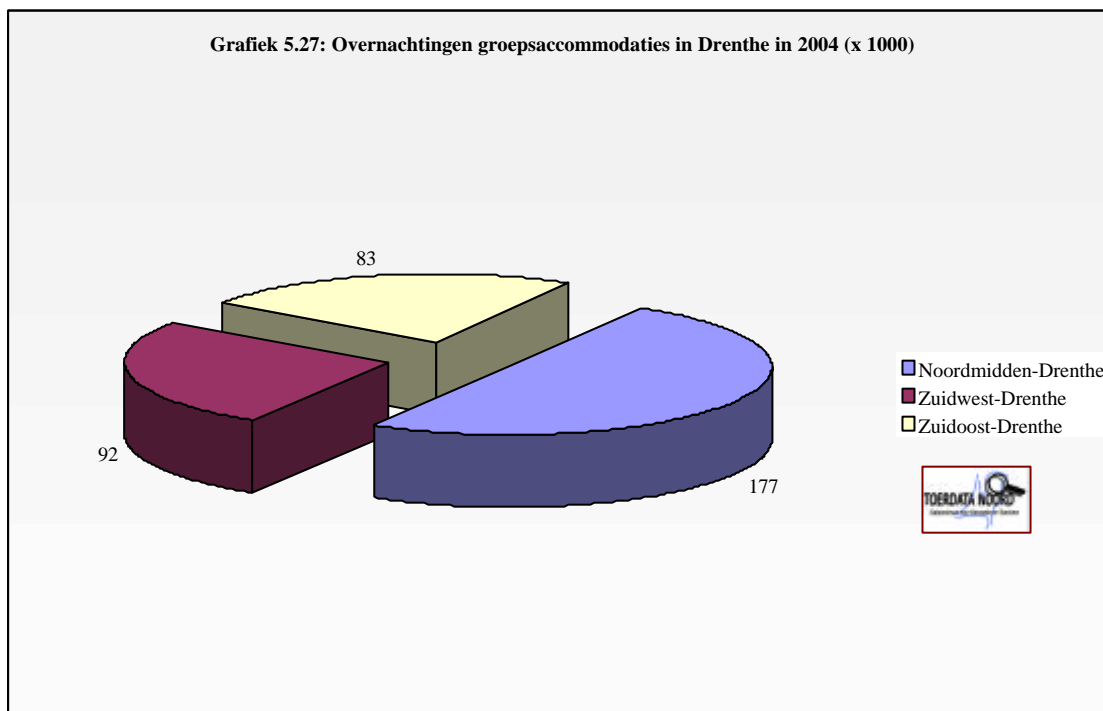
De capaciteit in de provincie Drenthe is eveneens gelijk gebleven.

Bezettingsgraad

Ten opzichte van 2003 is de bezettingsgraad in Drenthe ook gelijk gebleven .

Aantal overnachtingen

Het aantal overnachtingen is met minder dan 1% gestegen tot 352.000.

Methode

Alle groepsaccommodaties hebben één of meerdere enquêtes van Toerdata Noord ontvangen, waarin is gevraagd naar het aantal bedden en overnachtingen. De bezettingsgraad is berekend uit de gegevens van de Toerdata Noord- enquête. Aan de hand van deze gegevens is de bezettingsgraad per regio en per provincie berekend. De (bruto) bezettingsgraad is de bezetting per bed ervan uitgaande dat de accommodatie het gehele jaar is geopend.

(betrekking op responderende bedrijven onderzoek)

In formule: $\text{bezettingsgraad} = \text{aantal overnachtingen} / \text{aantal bedden} \times 365$.

Het aantal overnachtingen is berekend door per regio de gemiddelde bezettingsgraad van de responderende bedrijven te relateren aan de totale bedden capaciteit.

(betrekking op de totale populatie)

In formule: $\text{aantal overnachtingen} = \text{aantal bedden} \times 365 \times \text{bezettingsgraad}$.

6. Watersport

Het hoofdstuk watersport is verdeeld in jachthavens en jachtverhuur. Tevens komen in dit hoofdstuk de brug- en sluistellingen aan bod.

6.1 Jachthavens

(zie ook bijlage: tabellen 7a, b, c en d)

Alleen de jachthavens met meer dan 20 ligplaatsen zijn opgenomen in het Toerdata Noord- bestand. Ook jachthavens die niet bedrijfsmatig worden geëxploiteerd (bijvoorbeeld jachthavens van verenigingen of stichtingen) zijn in de rapportage opgenomen. In veel gevallen wordt de exploitatie van jachthavens gecombineerd met een andere activiteit, zoals een jachtwerf en / of bootverhuur.

Update categorie jachthavens

In 2004 heeft de provincie Friesland, op basis van luchtfoto's, de jachthavens opnieuw in kaart gebracht. Op deze foto's zijn een aantal jachthavens waargenomen die voorheen niet bij Toerdata Noord geregistreerd waren. Deze zijn met terugwerkende kracht opgenomen in de database.

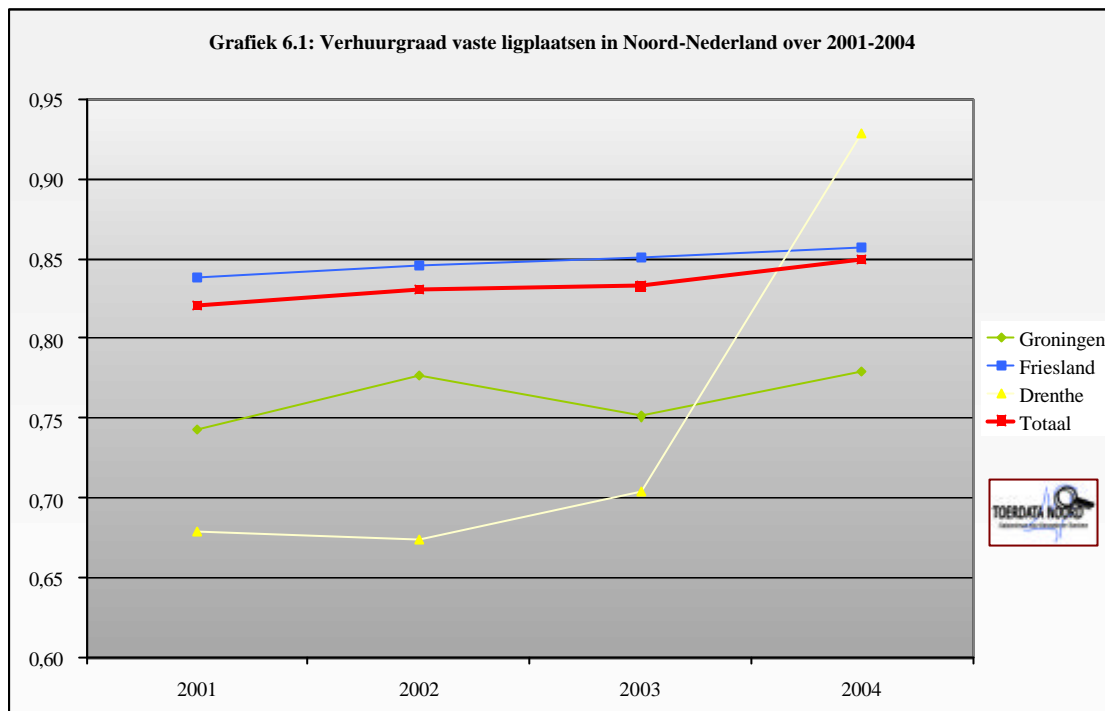
Bijlagen 7a, b, c, en d geven meer informatie over jachthavens in de drie provincies. De onderverdeling van vaste ligplaatsen en passantenligplaatsen plus het aantal overnachtingen op vaste ligplaatsen zijn in de tabellen gepresenteerd. Ook is een vergelijking gemaakt met gegevens van de voorgaande jaren.

Samenvatting jachthavens

In 2004 bedraagt het aantal geregistreerde jachthavens in Noord-Nederland 249 stuks. Dit is een toename van 1 jachthaven ten opzichte van 2003. Het aantal ligplaatsen is precies gelijk gebleven. De verhuurgraad is met twee procentpunt toegenomen en bedraagt 85 procent. Het aantal overnachtingen is licht toegenomen.

Trend ten opzichte van 2001

Al jaren schommelt het aantal jachthavens in Noord Nederland rond de 200 stuks. Het aantal ligplaatsen is licht toegenomen (2%) ten opzichte van 2001. De verhuurgraad in Noord-Nederland fluctueert jaarlijks licht tussen de 82 en 85 procent. Het aantal overnachtingen in de drie provincies is sinds 2001 ongeveer gelijk gebleven en bedraagt jaarlijks ongeveer 1.250.000.

Tabel 6.1 Capaciteit jachthavens 2000-2004

	Totaal aantal ligplaatsen					2004			
	2000	2001	2002	2003	2004	Aantal jachthavens	Vaste ligplaatsen	Passanten-plaatsen	Totaal Ligplaatsen
Groningen	5017	5039	4829	4996	5010	44	3961	1049	5010
Friesland	30695	30072	29954	30578	30784	201	25266	5518	30784
Drenthe	1120	1190	1190	1195	975	4	735	240	975
Totaal	36964	36433	36025	36508	36769	249	29962	6807	36769

Bron: Toerdata Noord

Tabel 6.2 Verhuurgraad en overnachtingen jachthavens 2002-2004

	Verhuurgraad			Aantal overnachtingen (x 1000)		
	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Groningen	0,78	0,75	0,78	142	142	148
Friesland	0,85	0,85	0,86	1048	1068	1080
Drenthe	0,67	0,70	0,93	33	34	34
Totaal	0,83	0,83	0,85	1222	1244	1262

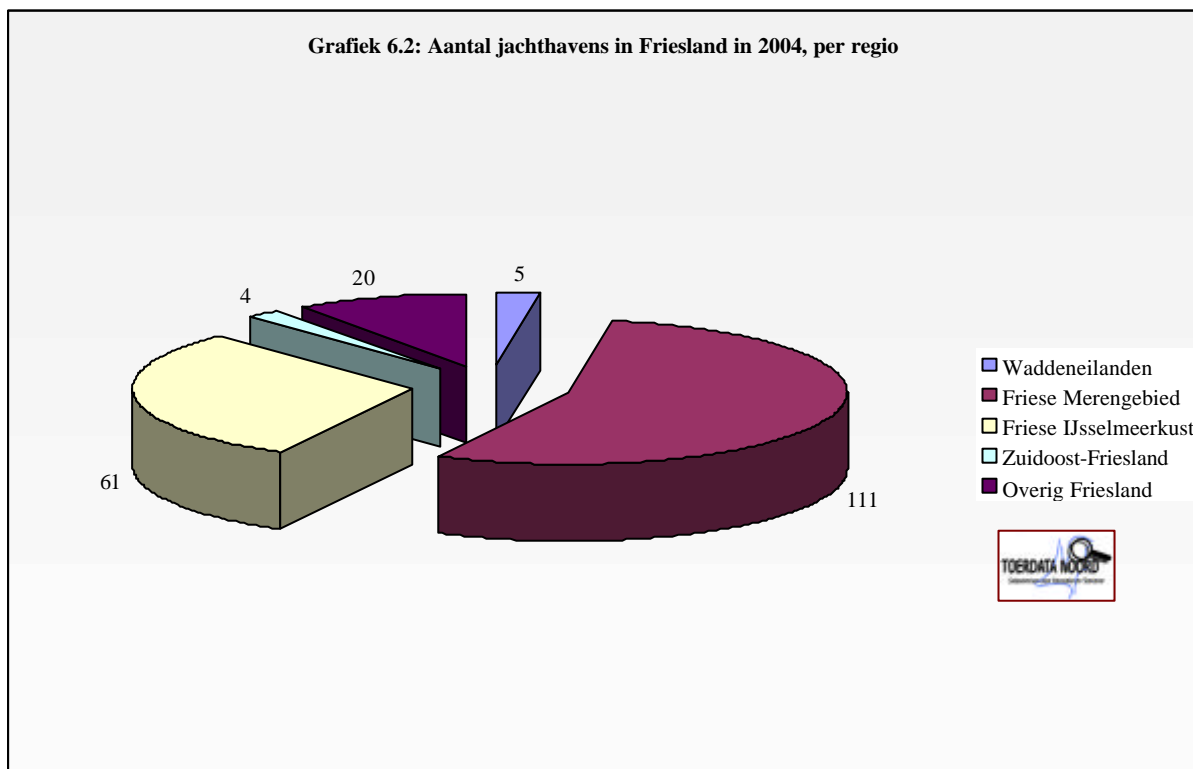
Bron: Toerdata Noord

Jachthavens in Groningen

In vergelijking met 2003 is het aantal bij Toerdata Noord geregistreerde jachthavens in 2003 met één afgenomen en bedraagt nu 44. Het totaal aantal ligplaatsen is nagenoeg gelijk gebleven en bedraagt nu 5010. De verhuurgraad van de vaste ligplaatsen is met 3 procentpunten gestegen tot 78%. In 2004 is het aantal overnachtingen, dat gegenereerd wordt uit de jachthavens, met 4 procent gestegen en bedraagt 148.000.

Jachthavens in Friesland

In Friesland zijn veruit de meeste jachthavens en ligplaatsen. Het aantal geregistreerde havens is hier met 2 toegenomen ten opzichte van 2003. Het totaal aantal ligplaatsen in de drie provincies is in 2004 gelijk gebleven ten opzichte van het voorafgaand jaar. In 2004 is de gemiddelde verhuurgraad van de vaste ligplaatsen in Noord-Nederland met 2 procentpunt gestegen en bedraagt 85 procent. Deze stijging geldt voor alle drie provincies. In Drenthe, waar het aantal ligplaatsen beperkt is, was de relatieve stijging het grootst.

Jachthavens in Drenthe

In 2004 bedraagt het aantal bedrijven met jachthavenfunctie in Drenthe 4 stuks. Het aantal ligplaatsen in de provincie Drenthe is met 220 afgenomen. Deze afname wordt veroorzaakt door een afname bij 1 bedrijf. In de twee regio's van Drenthe waar jachthavens gevestigd zijn, is de verhuurgraad gestegen tot 0.93.

Methode

Alle jachthavens hebben een vragenlijst ontvangen waarin is gevraagd naar het aantal ligplaatsen, onderverdeelt naar vaste ligplaatsen en passantenplaatsen. Daarnaast is gevraagd naar het aantal verhuurde vaste ligplaatsen. Per toeristenregio is de verhuurgraad berekend als het quotiënt van het aantal verhuurde vaste ligplaatsen en het totale aantal vaste ligplaatsen. Voor de berekening van het aantal overnachtingen is uitgegaan van 50 overnachtingen per verhuurde vaste ligplaats.

6.2 Jachtverhuur

(zie ook bijlage: tabellen 8a, b, en c)

Tot de sector jachtverhuur worden gerekend: de verhuur van kajuitmotorboten, kajuitzeilboten, open zeilboten en platbodems. Alle bedrijven met minimaal 2 boten van vermelde types zijn in het bestand opgenomen. Ook verhuurders, die meerdere types boten verhuren, zijn in het onderzoek opgenomen. Niet opgenomen in de database zijn de watersportbedrijven die gespecialiseerd zijn in klein watersportmateriaal zoals bijvoorbeeld kanoverhuurders.

Zoals in het vorige hoofdstuk al is aangegeven, worden de activiteiten jachthaven en jachtverhuur in een aantal gevallen door één en hetzelfde bedrijf uitgevoerd.

In **bijlage 8a** is de onderverdeling van de verhuurvloot per boottype, provincie en regio voor het jaar 2004 gepresenteerd. In **bijlage 8b en c** zijn de overnachtingen van de verhuurvloot in een tabel verwerkt. In Friesland zitten veruit de meeste bootverhuurders. Daarom zijn de analyses van de overige twee provincies minder uitgebreid behandeld.

Tabel 6.2 Omvang verhuurvloot 2001-2004

	2001	2002	2003	2004
Aantal verhuurbedrijven	180	167	167	165
Kajuitmotorboten	819	770	781	790
Kajuitzeilboten	474	437	450	444
Platbodenzeilboten (geen charterschepen)	150	202	207	212
Open zeilboten	1720	1634	1684	1680
Totaal verhuurboten	3163	3043	3122	3126

Bron: Toerdata Noord

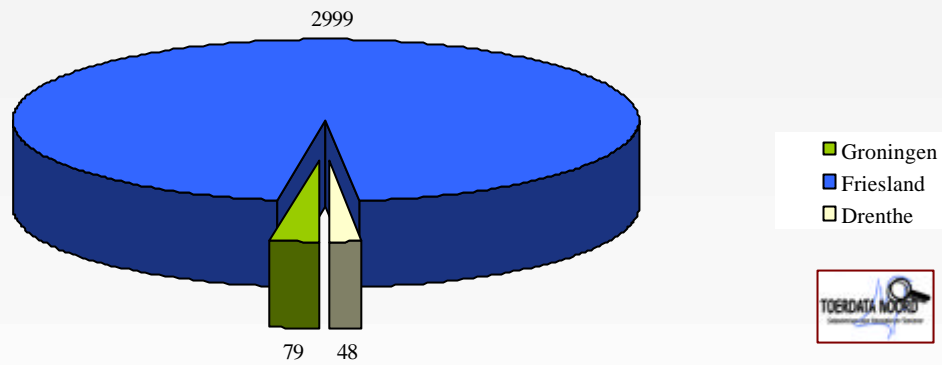
Samenvatting jachtverhuur

Het aantal verhuurbedrijven in Noord-Nederland is in 2004 met 2 afgenomen vergeleken met het voorafgaande jaar en bedraagt 165. Het totaal aantal verhuurboten is in Noord-Nederland met 4 gestegen tot 3126. De categorie open zeilboten is het grootst, gevolgd door de kajuitmotorboten en de kajuitzeilboten. Uit tabel 6.3 op de volgende bladzijde blijkt, dat in de categorie kajuitmotorboten en open zeilboten, het aantal verhuurdagen ten opzichte van 2003 (licht) is gestegen. Het gemiddeld aantal verhuurdagen van de kajuitzeilboten is behoorlijk gedaald (10). Het aantal overnachtingen op verhuurboten is in Noord-Nederland in 2004 met bijna 1% gedaald en bedraagt 477.000.

Trend ten opzichte van 2001

Het aantal geregistreerde verhuurbedrijven is vergeleken met 2001 afgenomen met 15 stuks. Het aantal verhuurboten fluctueert jaarlijks en bedraagt ongeveer 3100 boten. Ook het gemiddelde aantal dagen dat de diverse boottypes verhuurd zijn, fluctueert jaarlijks. Het aantal overnachtingen op verhuurboten schommelt jaarlijks tussen de 450.000 en 480.000.

Grafiek 6.3: Aantal verhuurboten in Noord-Nederland over 2004, per provincie

Tabel 6.3 Jachtverhuur, aantal verhuurde dagen per boottype

	2001	2002	2003	2004
Kajuitmotorboten	138	132	142	145
Kajuitzeilboten	100	108	107	97
Open zeilboten	72	65	74	76

Bron: Toerdata Noord

In tabel 6.3 is het aantal verhuurdagen per boottype gepresenteerd. De kajuitzeilboten hebben te maken gehad met een behoorlijke afname in het aantal verhuurdagen. De kajuit motorboten en de open zeilboten hebben te maken gehad met een (lichte) toename.

Jachtverhuur in Groningen

In 2004 is het aantal geregistreerde bootverhuurbedrijven met 1 afgenomen. De totale vloot aan verhuurboten is nagenoeg gelijk gebleven (-1). Het aantal overnachtingen op verhuurboten is in 2004 een licht afgenomen (- 1000) ten opzichte van het voorafgaande jaar.

Jachtverhuur in Friesland

Onderstaand schema geeft een overzicht waar de verhuurbedrijven in Friesland zijn gevestigd.

Tabel 6.4 Absolute en relatieve aantallen jachtverhuurbedrijven in Friesland in 2004

Friese regio	Totaal	Percentage
Waddeneilanden	0	0%
Friese Merengebied	104	69%
Friese IJsselmeerkust	39	26%
Zuidoost-Friesland	2	1%
Overig Friesland	5	3%
Totaal	150	100%

Bron: Toerdata Noord

Aantal verhuurbedrijven

Het aantal bootverhuurbedrijven is in 2004 met 1 afgenomen.

Aantal verhuurboten

In Friesland is het aantal verhuurboten in 2004 nagenoeg gelijk gebleven (+3) ten opzichte van 2003.

Overnachtingen verhuurboten

In 2004 is het aantal overnachtingen op verhuurboten in Friesland met ruim een half procent (3.000) afgenomen tot 460.000.

Jachtverhuur in Drenthe

In 2004 is het aantal geregistreerde bootverhuurbedrijven in Drenthe ten opzichte van het voorafgaande jaar gelijk gebleven.

6.3 Brug- en sluisstellingen

(zie ook de bijlage: tabel 9)

Ieder jaar worden bij verschillende bruggen en sluisen in de drie noordelijke provincies het aantal passerende recreatievaartuigen geregistreerd. Bij de sluisen worden alle vaartuigen geteld, bij de bruggen alleen de vaartuigen die een geopende brug passeren.

Berekening indexering brug- en sluisstellingen

De cijfers met betrekking tot brug- en sluisstellingen zijn de afgelopen jaren niet altijd voor alle bruggen en sluisen beschikbaar gekomen. De cijfers die in dit hoofdstuk gepubliceerd worden hebben alleen betrekking op de bruggen / sluisen die elk jaar de tellingen hebben bijgehouden.

In de loop der jaren hebben er diverse werkzaamheden aan de waterwegen plaatsgevonden die de cijfers beïnvloeden. De totaalcijfers geven een indruk van de ontwikkeling van de omvang van de watersport. In onderstaande tabel zijn de totaalcijfers van de drie provincies weergegeven. In de bijlage zijn alle brug- en sluisstellingen gepresenteerd.

Tabel 6.5 Brug- en sluisstellingen recreatievaart 1994-2004, geïndexeerd

	1994	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Groningen	100	102	107	103	105	101	116	117	111
Friesland	100	103	100	105	105	101	103	108	98
Drenthe	100	112	114	112	110	107	117	116	107
N- Nederland	100	104	102	105	105	101	106	110	101

Bron: Provincies Groningen, Friesland en Drenthe

Samenvatting brug- en sluisstellingen

Het totale aantal brug- en sluispassages in Noord-Nederland is ten opzichte van 2003 behoorlijk gedaald. Dit geldt voor alle provincies. De relatieve daling is het grootst in de provincie Friesland. Het aantal passages is daar gedaald met 10 procentpunt ten opzichte van het voorafgaande jaar.

In **bijlage 9** zijn de brug- en sluisstellingen per provincie gepresenteerd van de afgelopen 10 jaar ten opzichte van het basisjaar 1994.

Op de volgende pagina is een overzicht per provincie gepresenteerd van de bruggen / sluisen waar in 2004 de meeste passages hebben plaatsgevonden.

Brug- en sluisstellingen in Groningen

Tabel 6.6 Top 3 drukste watersportpunten in Groningen

Top drie Groningen	1994	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Lauwersoog	12085	10725	12188	12198	12339	15625	16141	15444
Oostersluis	7821	8848	8535	6474	8559	9114	8406	8439
Farnsum zeesluis	5305	8314	6761	7956	7431	8459	8823	7441

Bron: Provincie Groningen

Lauwersoog is al jaren het drukste punt van Groningen. Dit jaar daalde het aantal passages met 4 procent.

Brug- en sluisstellingen in Friesland

Tabel 6.7 Top 3 drukste watersportpunten in Friesland

Top drie Friesland	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Jelteslootbrug	49329	49226	51560	50106	49407	50936	52824	49151
Johan Frisosluis	48026	42646	48120	50143	43925	44029	48309	40675
Prinses Margrietsluis	14944	22295	24800	28579	23878	25666	29914	27053

Bron: Provincie Friesland

De drukste drie punten in Friesland hebben allen te maken gehad met een fikse daling in het aantal passages.

Brug- en sluisstellingen in Drenthe

Tabel 6.8 Top 3 drukste watersportpunten Drenthe

Top drie Drenthe	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Galgenkampsbrug	5285	5540	5549	5195	5195	5084	5100	5008
Paradijssluis	3939	3887	4138	3929	3846	4145	4015	3879
Haveltersluis	3728	3813	3847	3444	3540	3975	3844	3478

Bron: Provincie Drenthe

De drukste drie watersportpunten in Drenthe laten een fluctuerend beeld zien met betrekking tot het aantal passages.

7. Dagattracties en Evenementen

7.1 Dagattracties

(Zie ook de bijlage: tabellen 10a, b en c)

De toeristische dagattracties zijn ingedeeld in de categorieën ambachten, attractieparken, dierentuinen, musea, zwembaden en overige attracties. Over het algemeen geldt dat alleen dagattracties zijn opgenomen waarvoor een toegangsprijs moet worden betaald, anders vindt er geen registratie van het aantal bezoekers plaats. Daarnaast wordt voor opname in het Toerdata Noord- bestand een minimum van 1000 bezoekers per jaar gehanteerd. Voor zwembaden en sportaccommodaties wordt een minimum aantal bezoekers van 50.000 per jaar gesteld.

In de bijlagen 10 a, b en c zijn alle dagrecreatieve bedrijven opgenomen met de bezoekersaantallen voor de laatste vijf jaar.

Samenvatting dagattracties

Het aantal bezoekers van dagattracties is vergeleken met het voorafgaande jaar (2003) afgenomen in Noord-Nederland. Dit geldt voor Friesland en Drenthe. In Groningen zijn er juist meer bezoekers geregistreerd.

Tabel 7.1 Aantal attracties in Noord-Nederland naar categorie, 2004

	Groningen	Friesland	Drenthe	Totaal
Musea	42	77	27	146
Attractieparken	3	4	7	14
Dierentuinen	2	2	2	6
Ambacht	4	2	2	8
Zwembaden / Sportcomplex	5	10	6	21
Overig	7	7	6	20
Totaal	63	102	50	215

Bron: Toerdata Noord

Er zijn in het noorden 215 organisaties geregistreerd bij Toerdata Noord met een dagrecreatieve functie. De grootste categorie is musea.

Aantal bezoekers dagattracties

Doordat niet alle dagattracties jaarlijks de vragenlijst terugsturen kan er moeilijk worden vastgesteld hoeveel mensen op jaarbasis een dagattractie hebben bezocht. Elk jaar zijn er een aantal dagattracties die geen gegevens beschikbaar stelt. Om dit probleem te omzeilen worden in de berekening van het aantal bezoekers van dagattracties alleen de bedrijven meegenomen die de afgelopen vijf jaar gerespondeerd hebben. Deze bezoekersaantallen zijn geïndexeerd. Bijna 80% van de dagattracties heeft gedurende de laatste vijf jaar de bezoekersaantallen aan Toerdata Noord doorgegeven.

In onderstaande tabel zijn de provinciale trends in de bezoekersaantallen af te lezen.

Tabel 7.2 Bezoekersaantallen dagattracties geïndexeerd

	2000	2001	2002	2003	2004
Groningen	100	97	99	95	99
Friesland	100	103	107	103	97
Drenthe	100	98	100	105	103

Bron: Toerdata Noord

In Friesland is het aantal bezoekers van dagattracties in het jaar 2004 behoorlijk afgenomen ten opzichte van de jaren ervoor.

Dagattracties uitgesplitst naar categorie

Tabel 7.3 Bezoekersaantallen geïndexeerd naar categorie

	2000	2001	2002	2003	2004
Musea	100	96	107	103	109
Attractieparken	100	94	91	88	85
Dierentuinen	100	88	96	97	94
Ambacht	100	80	82	87	85
Zwembaden / Sportcomplex	100	106	105	107	102
Overig	100	101	96	100	97
Totaal	100	98	101	100	99

Bron: Toerdata Noord

In het jaar 2004 is het museumbezoek vrij fors gestegen vergeleken met het jaar daarvoor. In 2003 was er een dip in het aantal museumbezoekers in Noord-Nederland. De totale bezoekersaantallen van de bedrijven die gegevens hebben verstrekt (over de afgelopen vier jaar), liggen rond de 9,5 miljoen bezoekers.

Top tien dagattracties per provincie

Tabel 7.4 Top tien dagattracties in Groningen

Groningen	Bezoek
Sportcentrum Karding	477
Holland Casino	340
Stichting Recreatie Nienoord	289
Subtropisch Zwemparadijs Tropiqua	250
Groninger Museum	220
Fontana Nieuweschans	202
Emsrent BV	178
Zeehondencrèche	175
Landgoed Fraeylemaborg	80
Stichting Vesting Bourtange	60
De Theefabriek	50

Bron: Toerdata Noord

Sportcentrum Karding staat met 477.000 bezoekers al jaren bovenaan. Karding wordt bezocht door mensen die gebruik maken van zwembad, ijsbaan, tennisbanen en fitnessruimte.

Tabel 7.5 Top tien dagattracties in Friesland

Friesland	Bezoek
De Welle	410
Sport- en Recreatiecentrum Thialf	290
Sport en Recreatiebad De Blauwe Golf	398
De Stiennen Flier	268
Kinderboerderij De Naturij	110
Bezoekerscentrum Appelscha	110
Aquazoo Friesland	100
Kameleondorp Terherne	92
Natuurcentrum Ameland	83
N.V. Sportfondsenbad-Terschelling	79
Tolhuisbad	69
De Skelp	67

Bron: Toerdata Noord

De Welle is het drukst bezocht van alle Friese attracties. De jaren hiervoor was Thialf de meest bezochte attractie van Friesland.

Tabel 7.6 Top tien dagattracties in Drenthe

Drenthe	Bezoek
Noorder Dierenpark	1400
Zwem- en Golfbad Aquarena	550
Bad Hesselingen	276
Speelstad Oranje	250
Bezoekerscentrum Dwingelderveld	143
Aqualaren	137
Drents Museum	136
Camping Bungalowpark het Drouwenezand BV	129
Molenduinbad	110
Het Boomkroonpad	103
Herinneringscentrum Kamp Westerbork	101

Bron: Toerdata Noord

Het Noorder Dierenpark is al jaren de meest bezochte dagattractie van Noord-Nederland. In 2004 zijn er 100.000 mensen minder afgekomen op deze attractie.

In tabel 7.7 is de top 25 opgenomen van de dagattracties van Noord-Nederland, gerangschikt naar bezoekersaantallen. De cijfers zijn gepresenteerd vanaf het jaar 1996 t/m het jaar 2004.

Tabel 7.7 Historisch overzicht top 25 dagattracties 1996 - 2004 (x 1000)

Naam dagattractie	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Noorder Dierenpark	1750	1654	1710	1630	1560	1400	1500	1500	1400
Aquarenabad	400	372			360	360	355	550	550
Sportcentrum Kardinghe	700			660	439	438	429	450	477
De Welle					415	420	422	416	410
De Blauwe Golf	350					350	370	398	398
Holland Casino	303	315	313	315	325	355	345	337	340
Thialf					475	650	600	475	290
Recreatie Nienoord	285	285	295	292	303	293	301	297	289
Bad Hesselingen	241	257			265	288	282	281	276
De Stienen Flier				245	252	260	263	259	268
Speelstad Oranje	350	350	310	325	300	300	275	250	250
Zwemparadijs Tropiqua	310				276	279	273	247	250
Groninger Museum	302	290	232	194	220	201	345	235	220
Fontana Nieuweschans	105	151	159	152	165	167	178	192	202
Emsrent BV				144	175	180	180	165	178
Zeehondencrèche	294	300	304	250	200	175	150	150	175
Dwingelderveld	103	94	104	117	97	137	141	140	142
Aqualaren					134	134	134	133	137
De Natuurij	95			125	107	75	125	120	110
Molenduinbad				85	103	102	97	98	110
Het Boomkroonpad	0	160	130	135	120	102	106	103	103
Kamp Westerbork	72	87	80	90	88	85	101	100	101
De Sprookjeshof	100	103	104	100	105	105	105	100	100
Verkeerspark Assen	130	170	150	128	130	110	100	100	100
Duinen Zathe	135	150	113	120	130	130	120	*	*

Bron: Toerdata Noord

7.2 Evenementen

(zie ook de bijlage: tabellen 11a, b en c)

Dit jaar is voor de derde keer cijfers opgenomen met betrekking tot evenementenbezoek in de drie noordelijke provincies. Toerdata Noord krijgt de gegevens van alle evenementen die in Noord-Nederland worden gehouden, aangeleverd door Respons Evenementenmonitor. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen de diverse soorten evenementen. Het enige criterium is een minimum aantal bezoekers van 5.000.

In bijlage 11 zijn alle evenementen met meer dan 10.000 bezoekers in tabelvorm gepresenteerd. Bij het bestuderen van de tabellen 7.8, 7.9 en 7.10 moet er rekening gehouden worden met de duur van een evenement. Er zijn ééndaagse evenementen en meerdaagse evenementen. Er is geen onderscheid gemaakt tussen beide categorieën.

Samenvatting evenementen

De feestweek in Zuidlaren behoort jaarlijks tot de drukst bezochte evenementen van Noord Nederland. Het merendeel van de evenementen die in 2003 in de top vijf stonden, komen dit jaar terug in de tabellen. Delfsail is het grootste evenement in Noord Nederland maar wordt niet jaarlijks georganiseerd.

Top vijf evenementen per provincie

Tabel 7.8 Top vijf evenementen in Groningen (2004)

	Naam evenement	Plaats	Datum	Aantal bezoekers (*1000)
1	Koninginnedag Groningen	Groningen	30-4-2004	150
2	Pinksterfeesten Delfzijl	Delfzijl	26-5-2004 t/m 31-5-2004	130
3	Noorderzon	Groningen	19-8-2004 t/m 29-8-2004	125
4	Damsterstadsfeesten	Appingedam	24-6-2004 t/m 18-9-2004 (11x)	100
4	Meikermis Groningen	Groningen	7-5-2004 t/m 16-5-2004	100
4	Bloemenjaarmarkt Groningen	Groningen	9-4-2004	100

Bron: Respons Evenementenmonitor

In 2004 trok koninginnedag in Groningen de meeste bezoekers. Het is verder opvallend dat vier van de zes grootste evenementen in de stad Groningen hebben plaatsgevonden.

Tabel 7.9 Top vijf evenementen in Friesland (2004)

	Naam evenement	Plaats	Datum	Aantal bezoekers (* 1000)
1	Visserijdagen Harlingen	Harlingen	25-8-2004 t/m 28-8-2004	150
2	Sneekweek	Sneek	7-8-2004 t/m 12-8-2004	105
2	Elfsteden Oldtimerrally	Sloten	22-5-2004	100
4	Skoattermerke	Heerenveen	31-5-2004	80
5	Zomerkermis Leeuwarden	Leeuwarden	5-6-2004 t/m 13-6-2004	75

Bron: Respons Evenementenmonitor

In Friesland zijn de visserijdagen in Harlingen het drukst bezocht.

Tabel 7.10 Top vijf evenementen in Drenthe (2004)

	Naam evenement	Plaats	Datum	Aantal bezoekers (* 1000)
1	Feestweek Zuidlaarder Markt	Zuidlaren	15-10-2004 t/m 20-10-2004	180
2	Zuidlaardermarkt	Zuidlaren	19-10-2004	150
3	Gauloises Dutch TT Assen	Assen	24-6-2004 t/m 26-6-2004 (26-6-04 Racedag)	125
4	Vlindermarkten Emmen	Emmen	6-7-2004 t/m 24-8-2004 (7 dinsdagen (niet op 10-8))	105
5	Ronde van Drenthe	Hoogeveen	9-4-2004 t/m 11-4-2004 (10-4 voor profs)	100

Bron: Respons Evenementenmonitor

De Zuidlaarder Markt is al jaren een begrip en trekt de meeste bezoekers in Drenthe.

Bijlage: Tabellenboek Toerisme in Cijfers 2004

Tabel 1a:	Werkgelegenheidsontwikkeling Recreatie en Toerisme, 1996-2004
Tabel 1b:	Werkgelegenheidsontwikkeling Logies, 1996-2004
Tabel 1c:	Werkgelegenheidsontwikkeling Watersport Friesland, 1999-2004
Tabel 2a:	Hotels en pensions: aantal bedrijven en bedden, 2000-2004
Tabel 2b:	Hotels en pensions: bezettingsgraad en aantal overnachtingen, 2000-2004
Tabel 3:	Logies en ontbijt: aantal adressen en aantal overnachtingen, 2000-2004
Tabel 4a:	Kampeerterreinen: aantal bedrijven en totaal aantal standplaatsen, 2000-2004
Tabel 4b:	Kampeerterreinen: aantal toeristische en vaste standplaatsen, 2000-2004
Tabel 4c:	Kampeerterreinen: bezet. graad en overnachtingen toer. standplaatsen, 2000-2004
Tabel 4d:	Kampeerterreinen: verhuurgraad en overnachtingen vaste standplaatsen, 2000-2004
Tabel 5a:	Recreatiewoningen: totaal en aantal verhuurwoningen, 2000-2004
Tabel 5b:	Tweede woningen: aantal en aantal overnachtingen, 2000-2004
Tabel 5c:	Verhuurwoningen: bezettingsgraad en aantal overnachtingen, 2000-2004
Tabel 6a:	Groepsaccommodaties: aantal groepsaccommodaties en aantal bedden, 2000-2004
Tabel 6b:	Groepsaccommodaties: bezettingsgraad en aantal overnachtingen, 2000-2004
Tabel 7a:	Jachthavens: aantal jachthavens en aantal ligplaatsen 2000-2004
Tabel 7b:	Jachthavens: aantal vaste en passante ligplaatsen, 2000-2004
Tabel 7c:	Jachthavens: aantal jachthavens en ligplaatsen 2004
Tabel 7d:	Jachthavens: verhuurgraad en aantal overnachtingen, 2000-2004
Tabel 8a:	Jachtverhuur: aantal verhuurbedrijven en verhuurboten 2004
Tabel 8b:	Jachtverhuur: aantal overnachtingen verhuurvloot 2004
Tabel 8c:	Jachtverhuur: aantal overnachtingen + verhuurdagen, 2000-2004
Tabel 9:	Brug- en sluitelingen, 1994-2004
Tabel 10a:	Dagattracties Groningen, aantal bezoekers 2000-2004
Tabel 10b:	Dagattracties Friesland, aantal bezoekers 2000-2004
Tabel 10c:	Dagattracties Drenthe, aantal bezoekers 2000-2004
Tabel 11a:	Evenementen aantal bezoekers 2004 provincie Groningen
Tabel 11b:	Evenementen aantal bezoekers 2004 provincie Friesland
Tabel 11c:	Evenementen aantal bezoekers 2004 provincie Drenthe
Tabel 12a:	Totaal aantal overnachtingen per provincie per categorie, 2001-2004
Tabel 12b:	Totaal aantal overnachtingen per regio / per accommodatievorm, 2004
Tabel 12c:	Totaal aantal overnachtingen per regio, 2001-2004
Tabel 13a:	Beschrijving BIK-codes Recreatie en Toerisme
Tabel 13b:	Beschrijving BIK-codes Watersport

Tabel 1a: Werkgelegenheidsontwikkeling Recreatie en Toerisme, 1996-2004

	Totaal (fulltime + parttime)			Fulltime (15+)			Parttime (15-)		
	1996	2003	2004	1996	2003	2004	1996	2003	2004
Groningen									
Horeca	5872	7586	7390	3146	3781	3615	2726	3805	3775
Logies	1113	1387	1358	694	907	888	419	480	470
Cultuur, recreatie, sport en amusement	2390	3101	3216	1674	2095	2009	716	1006	1207
Personenvervoer	1110	1746	1770	889	1265	1211	221	481	559
Reisorganisaties en bemiddeling	413	561	574	360	471	466	53	90	108
Recreatiegoederen	485	641	605	387	483	461	98	158	144
Overige detailhandel	275	299	271	215	194	187	60	105	84
Totaal R&T	11658	15321	15184	7365	9196	8837	4293	6125	6347
Index 1996=100	100	131	130	100	125	120	100	143	148
Totale werkgelegenheid	228737	266350	263056	192814	220588	214089	35923	45762	48967
% R&T	5,1%	5,8%	5,8%	3,8%	4,2%	4,1%	12,0%	13,4%	13,0%
Friesland	1996	2003	2004	1996	2003	2004	1996	2003	2004
Horeca	6872	8527	8324	4116	4250	4217	2756	4277	4107
Logies	2741	3259	3208	1992	2070	2064	749	1189	1144
Cultuur, recreatie, sport en amusement	3262	4307	4213	1890	2478	2419	1372	1829	1794
Personenvervoer	1514	2469	2684	1157	1699	1851	357	770	833
Reisorganisaties en bemiddeling	325	478	474	282	388	388	43	90	86
Recreatiegoederen	1495	1963	2020	1279	1684	1746	216	279	274
Overige detailhandel	636	812	783	451	510	520	185	302	263
Totaal R&T	16845	21815	21706	11167	13079	13205	5678	8736	8501
Index 1996=100	100	130	129	100	117	118	100	154	150
Totale werkgelegenheid	228291	278332	277078	185830	219460	219061	42461	58872	58017
% R&T	7,4%	7,8%	7,8%	6,0%	6,0%	6,0%	13,4%	14,8%	14,7%
Drenthe	1996	2003	2004	1996	2003	2004	1996	2003	2004
Horeca	3932	4489	4740	2343	2600	2863	1589	1889	1877
Logies	2225	2824	2835	1608	2042	2047	617	782	788
Cultuur, recreatie, sport en amusement	1664	3121	3267	1219	2199	2322	445	922	945
Personenvervoer	1093	1607	1900	891	1402	1678	202	205	222
Reisorganisaties en bemiddeling	254	273	511	197	227	461	57	46	50
Recreatiegoederen	355	619	611	303	520	509	52	99	102
Overige detailhandel	222	258	236	177	212	198	45	46	38
Totaal R&T	9745	13191	14100	6738	9202	10078	3007	3989	4022
Index 1996=100	100	135	145	100	137	150	100	133	134
Totale werkgelegenheid	165320	199055	199570	142460	171103	171586	22860	27952	27984
% R&T	5,9%	6,6%	7,1%	4,7%	5,4%	5,9%	13,2%	14,3%	14,4%

Bron: Toerdata Noord, provinciale werkgelegenheidsregisters

Tabel 1b: Werkgelegenheidsontwikkeling Logies, 1996-2004

SBI		Totaal			Full-time			Part-time		
		1996	2003	2004	1996	2003	2004	1996	2003	2004
	Groningen									
5511	Hotel-restaurants	765	949	967	488	614	609	277	335	358
5512	Hotels (excl. HR), pensions en conferentieoorden	19	11	8	8	6	4	11	5	4
5521	Jeugdherbergen, kamphuizen e.d.	179	198	162	123	141	124	56	57	38
5522	Kampeertreinen	150	229	221	75	146	151	75	83	70
5523	Vakantiehuisjes, -bungalowparken	1113	1387	1358	694	907	888	419	480	470
		765	949	967	488	614	609	277	335	358
		Totaal			Full-time			Part-time		
		1996	2003	2004	1996	2003	2004	1996	2003	2004
	Friesland									
5511	Hotel-restaurants	1708	2009	1952	1353	1314	1278	355	695	674
5512	Hotels (excl. HR), pensions en conferentieoorden	134	144	155	79	77	78	55	67	77
5521	Jeugdherbergen, kamphuizen e.d.	501	622	643	363	356	383	138	266	260
5522	Kampeertreinen	398	484	458	197	323	325	201	161	133
5523	Vakantiehuisjes, -bungalowparken	2741	3259	3208	1992	2070	2064	749	1189	1144
		1708	2009	1952	1353	1314	1278	355	695	674
		Totaal			Full-time			Part-time		
		1996	2003	2004	1996	2003	2004	1996	2003	2004
	Drenthe									
5511	Hotel-restaurants	1184	1414	1453	798	948	982	386	466	471
5512	Hotels (excl. HR), pensions en conferentieoorden	93	100	89	72	82	68	21	18	21
5521	Jeugdherbergen, kamphuizen e.d.	428	536	505	335	412	387	93	124	118
5522	Kampeertreinen	520	774	788	403	600	610	117	174	178
5523	Vakantiehuisjes, -bungalowparken	2225	2824	2835	1608	2042	2047	617	782	788
		1184	1414	1453	798	948	982	386	466	471

Bron: Toerdata Noord, provinciale werkgelegenheidsregisters

Tabel 1c: Werkgelegenheidsontwikkeling Watersport Friesland, 1999-2004

	Totaal			Full-time			Part-time		
	1996	2003	2004	1996	2003	2004	1996	2003	2004
Jachthavens	328	312	314	220	210	225	108	102	89
Bootverhuur	566	624	614	386	373	386	180	251	228
Zeilscholen	69	113	122	49	57	63	20	56	59
Passagiersvaart (charters en rondvaart)	366	432	468	285	332	361	81	100	107
Jachtwerpen	1282	1477	1528	1161	1328	1381	121	149	147
Overige watersportgebonden industrie	508	746	722	456	672	650	52	74	72
Watersportgebonden handel en diensten	424	467	452	302	341	336	122	126	116
Totaal	3543	4171	4220	2859	3313	3402	684	858	818

Bron: Toerdata Noord, provinciale werkgelegenheidsregisters

Tabel 2a: Hotels en pensions: aantal bedrijven en bedden, 2000-2004

	Aantal hotels/pensions					Aantal bedden				
	2000	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004
Groningen	78	82	83	83	83	3.467	3.521	3.644	3.703	3.653
Friesland	196	199	199	202	202	8.243	8.220	8.177	8.293	8.254
Drenthe	136	140	142	143	142	4.346	4.445	4.424	4.566	4.576
West-Groningen	17	19	19	19	19	334	348	364	352	354
Groningen-Haren	13	13	14	14	14	1.323	1.376	1.467	1.457	1.437
Eemsmond	15	16	16	15	15	516	496	506	502	469
Oost-Groningen	33	34	34	35	35	1.294	1.301	1.307	1.392	1.393
Waddeneilanden	65	65	65	66	66	3.384	3.356	3.336	3.478	3.470
Friese Merengebied	37	36	36	36	36	1.313	1.215	1.223	1.243	1.241
Friese IJsselmeerkust	40	42	43	45	45	1.340	1.359	1.377	1.377	1.367
Zuidoost-Friesland	14	15	15	15	15	897	967	965	951	935
Overig Friesland	40	41	40	40	40	1.309	1.323	1.276	1.244	1.241
Noordmidden-Drenthe	53	54	56	57	56	2.293	2.284	2.277	2.322	2.318
Zuidwest-Drenthe	36	38	38	38	38	1.013	1.073	1.082	1.104	1.118
Zuidoost-Drenthe	47	48	48	48	48	1.040	1.088	1.065	1.140	1.140
Totaal	410	421	424	428	427	16.056	16.186	16.245	16.562	16.483

Bron: Toerdata Noord

Tabel 2b: Hotels en pensions: bezettingsgraad en aantal overnachtingen, 2000-2004

	Bezettingsgraad					Aantal overnachtingen (x1000)				
	2000	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004
Groningen	0,38	0,40	0,40	0,37	0,38	460	498	532	508	512
Friesland	0,37	0,38	0,38	0,37	0,37	1.118	1.168	1.157	1.172	1.152
Drenthe	0,38	0,38	0,39	0,36	0,35	599	613	608	594	583
West-Groningen	0,25	0,21	0,21	0,21	0,22	31	26	28	27	29
Groningen-Haren	0,38	0,40	0,46	0,43	0,44	185	203	245	229	231
Eemsmond	0,25	0,38	0,34	0,33	0,36	47	69	63	60	61
Oost-Groningen	0,42	0,42	0,41	0,38	0,37	197	200	197	192	190
Waddeneilanden	0,46	0,44	0,46	0,47	0,45	563	543	559	599	572
Friese Merengebied	0,29	0,32	0,30	0,30	0,32	138	144	134	134	143
Friese IJsselmeerkust	0,30	0,37	0,37	0,35	0,34	147	185	184	175	170
Zuidoost-Friesland	0,36	0,39	0,37	0,37	0,38	117	139	132	130	130
Overig Friesland	0,32	0,33	0,32	0,30	0,30	153	157	149	134	137
Noordmidden-Drenthe	0,41	0,42	0,45	0,42	0,41	342	351	377	352	349
Zuidwest-Drenthe	0,34	0,36	0,31	0,33	0,32	126	139	123	131	130
Zuidoost-Drenthe	0,35	0,31	0,28	0,27	0,25	131	123	108	111	105
Totaal	0,37	0,39	0,39	0,37	0,37	2.176	2.279	2.297	2.274	2.247

Bron: Toerdata Noord

Tabel 3: Logies en ontbijt: aantal adressen en aantal overnachtingen, 2000-2004

	Aantal adressen					Aantal overnachtingen (x1000)				
	2000	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004
Groningen	86	101	116	152	150	14	26	20	27	26
Friesland	87	110	113	301	299	19	28	28	80	78
Drenthe	65	79	83	106	106	14	17	18	27	28
West-Groningen	31	34	39	51	51	5	6	6	8	8
Groningen-Haren	14	16	19	24	24	3	4	4	4	5
Eemsmond	17	24	26	39	39	2	4	4	4	5
Oost-Groningen	24	27	32	38	36	4	11	7	10	9
Waddeneilanden	2	2	2	22	22	1	1	0	5	5
Friese Merengebied	25	27	27	83	82	5	6	5	19	19
Friese IJsselmeerkust	15	20	21	62	62	5	9	11	32	31
Zuidoost-Friesland	10	12	12	42	42	1	1	1	6	6
Overig Friesland	35	49	51	92	91	7	11	11	18	18
Noordmidden-Drenthe	31	33	35	41	41	8	6	8	8	10
Zuidwest-Drenthe	20	27	27	40	40	4	7	7	14	14
Zuidoost-Drenthe	14	19	21	25	25	3	4	3	5	5
Totaal	238	290	312	559	555	47	71	66	134	132

Bron: Toerdata Noord

Tabel 4a: Kampeerterreinen: aantal bedrijven en totaal aantal standplaatsen, 2000-2004

	Aantal kampeerterreinen					Totaal aantal standplaatsen				
	2000	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004
Groningen	106	113	111	111	111	7.170	7.324	7.372	7.307	7.261
Friesland	321	326	323	320	320	27.044	26.438	26.143	26.340	26.546
Drenthe	271	285	283	282	282	23.824	23.799	23.759	23.702	23.836
West-Groningen	34	38	37	36	36	1.943	2.026	2.229	2.237	2.249
Groningen-Haren	6	6	6	6	6	475	500	498	498	493
Eemsmond	20	20	19	19	19	1.596	1.484	1.257	1.243	1.170
Oost-Groningen	46	49	49	50	50	3.156	3.314	3.388	3.329	3.349
Waddeneilanden	60	61	59	58	58	7.162	7.023	6.958	7.007	6.947
Friese Merengebied	80	81	81	81	81	5.706	5.361	5.375	5.389	5.386
Friese IJsselmeerkust	67	68	68	68	68	7.795	7.739	7.767	7.796	7.922
Zuidoost-Friesland	61	62	61	60	60	3.650	3.791	3.332	3.420	3.618
Overig Friesland	53	54	54	53	53	2.731	2.524	2.711	2.728	2.673
Noordmidden-Drenthe	116	120	120	120	120	11.631	11.465	11.759	11.554	11.602
Zuidwest-Drenthe	89	97	97	97	97	7.252	7.515	7.376	7.458	7.484
Zuidoost-Drenthe	66	68	66	65	65	4.941	4.819	4.624	4.690	4.750
Totaal	698	724	717	713	713	58.038	57.561	57.274	57.349	57.643

Bron: Toerdata Noord

Tabel 4b: Kampeerterreinen: aantal toeristische en vaste standplaatsen, 2000-2004

	Aantal toeristische standplaatsen					Aantal vaste standplaatsen				
	2000	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004
Groningen	3.973	4.228	4.147	4.119	4.151	3.097	2.996	3.125	3.188	3.110
Friesland	12.657	12.445	12.366	12.480	12.809	14.262	13.868	13.652	13.860	13.737
Drenthe	13.628	12.980	13.217	13.120	13.245	10.121	10.744	10.467	10.582	10.591
West-Groningen	1.253	1.362	1.459	1.468	1.480	665	639	745	769	769
Groningen-Haren	305	330	328	328	328	145	145	145	170	165
Eemsmond	768	740	638	646	646	803	719	594	597	524
Oost-Groningen	1.647	1.796	1.722	1.677	1.697	1.484	1.493	1.641	1.652	1.652
Waddeneilanden	3.975	3.840	3.861	3.875	3.920	3.162	3.158	3.072	3.132	3.027
Friese Merengebied	2.585	2.549	2.528	2.552	2.551	3.096	2.787	2.822	2.837	2.835
Friese IJsselmeerkust	2.921	2.865	2.875	2.894	3.013	4.849	4.849	4.867	4.902	4.909
Zuidoost-Friesland	1.773	1.806	1.577	1.622	1.823	1.852	1.960	1.730	1.798	1.795
Overig Friesland	1.403	1.385	1.525	1.537	1.502	1.303	1.114	1.161	1.191	1.171
Noordmidden-Drenthe	6.113	5.550	5.808	5.544	5.619	5.493	5.890	5.926	6.010	5.983
Zuidwest-Drenthe	3.829	3.783	3.969	4.109	4.136	3.398	3.707	3.382	3.349	3.348
Zuidoost-Drenthe	3.686	3.647	3.440	3.467	3.490	1.230	1.147	1.159	1.223	1.260
Totaal	30.258	29.653	29.730	29.719	30.205	27.480	27.608	27.244	27.630	27.438

Bron: Toerdata Noord

Tabel 4c: Kampeerterreinen: bezettingsgraad en overnachtingen toeristische standplaatsen, 2000-2004

	Bezettingsgraad					Overnachtingen (x 1000)				
	2000	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004
Groningen	0,13	0,11	0,12	0,13	0,13	402	398	419	462	469
Friesland	0,16	0,17	0,18	0,19	0,18	1.610	1.740	1.859	1.958	1.909
Drenthe	0,15	0,16	0,17	0,18	0,17	1.749	1.708	1.948	1.985	1.939
West-Groningen	0,18	0,16	0,14	0,15	0,15	191	181	170	191	182
Groningen-Haren	0,13	0,11	0,12	0,13	0,13	32	32	33	37	37
Eemsmond	0,06	0,07	0,08	0,11	0,11	41	42	45	59	58
Oost-Groningen	0,10	0,10	0,12	0,12	0,13	138	145	171	175	192
Waddeneilanden	0,20	0,20	0,19	0,20	0,20	672	660	631	642	675
Friese Merengebied	0,09	0,10	0,14	0,15	0,15	196	223	291	328	331
Friese IJsselmeerkust	0,17	0,21	0,23	0,23	0,20	428	501	544	567	505
Zuidoost-Friesland	0,14	0,15	0,21	0,22	0,18	212	224	277	295	283
Overig Friesland	0,09	0,11	0,09	0,10	0,09	102	132	116	127	115
Noordmidden-Drenthe	0,12	0,14	0,15	0,15	0,15	638	656	713	685	725
Zuidwest-Drenthe	0,16	0,17	0,21	0,21	0,19	508	525	709	738	670
Zuidoost-Drenthe	0,19	0,17	0,18	0,19	0,19	603	526	525	562	545
Totaal	0,15	0,16	0,17	0,18	0,17	3.761	3.846	4.226	4.404	4.317

Bron: Toerdata Noord

Tabel 4d: Kampeerterreinen: verhuurgraad en overnachtingen vaste standplaatsen, 2000-2004

	Verhuurgraad					Overnachtingen (x 1000)				
	2000	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004
Groningen	0,83	0,85	0,81	0,81	0,83	538	542	521	517	515
Friesland	0,91	0,93	0,95	0,94	0,94	2.561	2.607	2.605	2.604	2.575
Drenthe	0,94	0,94	0,95	0,96	0,94	1.929	2.045	2.007	2.024	1.987
West-Groningen	0,83	0,93	0,91	0,91	0,91	114	124	139	139	140
Groningen-Haren	0,83	0,85	0,81	0,81	0,83	28	29	27	28	27
Eemsmond	0,83	0,85	0,78	0,79	0,83	137	126	96	95	87
Oost-Groningen	0,86	0,87	0,77	0,77	0,79	259	264	258	255	260
Waddeneilanden	0,95	0,95	0,96	0,94	0,96	607	603	598	586	579
Friese Merengebied	0,87	0,89	0,91	0,90	0,91	541	498	518	512	514
Friese IJsselmeerkust	0,93	0,95	0,95	0,95	0,95	910	928	931	934	937
Zuidoost-Friesland	0,73	0,93	0,95	0,96	0,94	274	370	333	344	337
Overig Friesland	0,86	0,92	0,95	0,96	0,89	230	209	226	228	208
Noordmidden-Drenthe	0,91	0,93	0,95	0,96	0,94	1.000	1.098	1.126	1.150	1.128
Zuidwest-Drenthe	0,99	0,96	0,96	0,96	0,94	680	713	656	641	627
Zuidoost-Drenthe	1,00	1,00	0,95	0,95	0,92	250	233	225	233	231
Totaal	0,91	0,93	0,93	0,93	0,93	5.029	5.194	5.133	5.145	5.076

Bron: Toerdata Noord

Tabel 5a: Recreatiewoningen: totaal en aantal verhuurwoningen, 2000-2004

	Totaal recreatiewoningen					Verhuurwoningen				
	2000	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004
Groningen	1.659	1.682	1.756	1.791	1.884	789	819	774	773	762
Friesland	6.615	6.866	7.028	7.224	7.386	4.517	4.578	4.501	4.533	4.600
Drenthe	6.792	6.956	7.153	7.477	7.829	3.079	3.214	3.247	3.324	3.313
West-Groningen	407	406	439	442	445	156	194	194	194	179
Groningen-Haren	173	173	174	192	281	0	0	0	0	0
Eemsmond	197	200	200	207	207	133	169	165	165	165
Oost-Groningen	882	903	943	950	951	500	456	415	414	418
Waddeneilanden	2.982	3.043	3.061	3.073	3.089	2.982	3.043	3.061	3.073	3.089
Friese Merengebied	1.861	1.988	1.997	2.011	2.075	792	766	671	648	659
Friese IJsselmeerkust	990	1.051	1.173	1.323	1.402	391	421	439	483	524
Zuidoost-Friesland	585	587	588	599	599	252	250	234	233	234
Overig Friesland	197	197	209	218	221	100	98	96	96	94
Noordmidden-Drenthe	2.790	2.791	2.872	3.022	3.119	612	623	694	685	658
Zuidwest-Drenthe	1.728	1.772	1.835	1.923	2.012	658	699	689	676	650
Zuidoost-Drenthe	2.274	2.393	2.446	2.532	2.698	1.809	1.892	1.864	1.963	2.005
Totaal	15.066	15.504	15.937	16.492	17.099	8.385	8.611	8.522	8.630	8.675

Bron: Toerdata Noord

Tabel 5b: Tweede woningen: aantal en aantal overnachtingen, 2000-2004

	Aantal tweede woningen					Aantal overnachtingen (x 1000)				
	2000	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004
Groningen	870	863	982	1.018	1.122	87	86	98	102	112
Friesland	2.098	2.288	2.527	2.691	2.786	210	229	253	269	279
Drenthe	3.713	3.742	3.906	4.153	4.516	371	374	391	415	452
West-Groningen	251	212	245	248	266	25	21	25	25	27
Groningen-Haren	173	173	174	192	281	17	17	17	19	28
Eemsmond	64	31	35	42	42	6	3	4	4	4
Oost-Groningen	382	447	528	536	533	38	45	53	54	53
Waddeneilanden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Friese Merengebied	1.069	1.222	1.326	1.363	1.416	107	122	133	136	142
Friese IJsselmeerkust	599	630	734	840	878	60	63	73	84	88
Zuidoost-Friesland	333	337	354	366	365	33	34	35	37	37
Overig Friesland	97	99	113	122	127	10	10	11	12	13
Noordmidden-Drenthe	2.178	2.168	2.178	2.337	2.461	218	217	218	234	246
Zuidwest-Drenthe	1.070	1.073	1.146	1.247	1.362	107	107	115	125	136
Zuidoost-Drenthe	465	501	582	569	693	47	50	58	57	69
Totaal	6.681	6.893	7.415	7.862	8.424	668	689	742	786	842

Bron: Toerdata Noord

Tabel 5c: Verhuurwoningen: bezettingsgraad en aantal overnachtingen, 2000-2004

	Bezettingsgraad					Aantal overnachtingen (x 1000)				
	2000	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004
Groningen	0,24	0,38	0,39	0,36	0,37	350	561	545	503	530
Friesland	0,32	0,29	0,32	0,31	0,30	2.562	2.648	2.796	2.863	2.787
Drenthe	0,47	0,45	0,48	0,40	0,40	2.522	2.552	2.676	2.456	2.429
West-Groningen	0,24	0,38	0,39	0,36	0,37	69	133	137	127	122
Groningen-Haren	0,24	0,38	0,39	0,36	-	0	0	0	0	0
Eemsmond	0,24	0,38	0,39	0,36	0,37	59	116	116	108	112
Oost-Groningen	0,24	0,38	0,39	0,35	0,39	222	312	292	267	295
Waddeneilanden	0,32	0,36	0,39	0,37	0,36	1.737	1.991	2.184	2.074	2.018
Friese Merengebied	0,39	0,28	0,29	0,32	0,30	560	395	350	378	366
Friese IJsselmeerkust	0,18	0,13	0,17	0,29	0,27	126	102	135	257	258
Zuidoost-Friesland	0,20	0,29	0,24	0,28	0,27	93	132	101	120	115
Overig Friesland	0,25	0,16	0,15	0,19	0,17	45	29	27	33	30
Noordmidden-Drenthe	0,33	0,23	0,28	0,28	0,28	372	263	357	347	331
Zuidwest-Drenthe	0,34	0,31	0,34	0,32	0,31	407	401	422	393	370
Zuidoost-Drenthe	0,53	0,55	0,56	0,48	0,47	1.744	1.888	1.897	1.716	1.728
Totaal	0,40	0,39	0,41	0,38	0,37	5.434	5.760	6.017	5.821	5.746

Bron: Toerdata Noord

Tabel 6a: Groepsaccommodaties: aantal groepsaccommodaties en aantal bedden, 2000-2004

	Aantal groepsaccommodaties					Aantal bedden				
	2000	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004
Groningen	30	29	29	29	28	1.527	1.344	1.323	1.315	1.292
Friesland	181	181	181	181	179	12.432	12.255	12.179	12.137	11.917
Drenthe	97	98	95	94	94	5.214	5.330	5.060	5.013	4.993
West-Groningen	12	11	11	11	10	767	628	628	614	599
Groningen-Haren	2	2	2	2	2	145	137	138	140	132
Eemsmond	5	5	5	5	5	200	200	200	200	200
Oost-Groningen	11	11	11	11	11	415	379	357	361	361
Waddeneilanden	93	93	93	93	92	6.670	6.643	6.620	6.602	6.465
Friese Merengebied	39	39	38	38	38	2.736	2.726	2.660	2.675	2.657
Friese IJsselmeerkust	21	20	21	21	20	1.445	1.301	1.348	1.333	1.275
Zuidoost-Friesland	15	16	16	16	16	1.196	1.215	1.202	1.178	1.173
Overig Friesland	13	13	13	13	13	385	370	349	349	347
Noordmidden-Drenthe	43	43	42	41	41	2.264	2.335	2.124	2.087	2.080
Zuidwest-Drenthe	34	34	33	33	33	1.505	1.498	1.484	1.477	1.465
Zuidoost-Drenthe	20	21	20	20	20	1.445	1.497	1.452	1.449	1.448
Totaal	308	308	305	304	301	19.173	18.929	18.562	18.465	18.202

Bron: Toerdata Noord

Tabel 6b: Groepsaccommodaties: bezettingsgraad en aantal overnachtingen, 2000-2004

	Bezettingsgraad					Aantal overnachtingen (x 1000)				
	2000	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004
Groningen	0,14	0,15	0,15	0,18	0,18	70	59	62	72	72
Friesland	0,23	0,22	0,22	0,21	0,21	1.037	991	991	973	910
Drenthe	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	379	386	351	350	352
West-Groningen	0,11	0,09	0,11	0,12	0,12	31	21	24	27	27
Groningen-Haren	0,14	0,15	0,15	0,18	0,18	7	7	8	9	9
Eemsmond	0,14	0,15	0,15	0,18	0,18	10	11	11	13	13
Oost-Groningen	0,14	0,15	0,15	0,18	0,18	21	20	19	23	23
Waddeneilanden	0,26	0,25	0,25	0,25	0,23	640	607	612	597	543
Friese Merengebied	0,24	0,23	0,25	0,23	0,23	242	231	238	227	218
Friese IJsselmeerkust	0,13	0,16	0,13	0,13	0,14	71	76	65	65	65
Zuidoost-Friesland	0,15	0,13	0,13	0,15	0,15	65	57	56	63	63
Overig Friesland	0,14	0,15	0,16	0,16	0,16	20	20	20	21	21
Noordmidden-Drenthe	0,22	0,23	0,24	0,23	0,23	184	198	185	178	177
Zuidwest-Drenthe	0,21	0,18	0,15	0,16	0,17	115	100	79	89	92
Zuidoost-Drenthe	0,15	0,16	0,16	0,16	0,16	79	89	87	83	83
Totaal	0,21	0,21	0,21	0,21	0,20	1.485	1.436	1.404	1.395	1.334

Bron: Toerdata Noord

Tabel 7a: Jachthavens: aantal jachthavens en aantal ligplaatsen 2000-2004

	Aantal jachthavens					Aantal ligplaatsen				
	2000	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004
Groningen	46	47	46	45	44	5017	5039	4829	4996	5010
Friesland	204	202	201	199	201	30695	30072	29954	30578	30784
Drenthe	6	6	6	4	4	1120	1190	1190	1195	945
West-Groningen	13	13	12	11	11	1304	1314	1273	1373	1373
Groningen-Haren	3	3	3	3	3	813	819	819	739	739
Eemsmond	11	11	11	11	10	1032	1064	1055	1057	1061
Oost-Groningen	19	20	20	20	20	1868	1842	1682	1827	1837
Waddeneilanden	5	5	5	4	5	1107	1107	1167	1167	1137
Friese Merengebied	109	108	108	111	111	15257	14928	14871	15413	15487
Friese IJsselmeerkust	63	63	62	60	61	10070	10088	9964	10074	10168
Zuidoost-Friesland	5	5	5	4	4	812	781	781	706	706
Overig Friesland	22	21	21	20	20	3449	3168	3171	3218	3286
Noordmidden-Drenthe	3	3	3	2	2	840	890	890	900	650
Zuidwest-Drenthe	3	3	3	2	2	280	300	300	295	295
Zuidoost-Drenthe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	256	255	253	248	249	36832	36301	35973	36769	36739

Bron: Toerdata Noord

Tabel 7b: Jachthavens: aantal vaste en passante ligplaatsen, 2000-2004

	Aantal passante ligplaatsen					Aantal vaste ligplaatsen				
	2000	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004
Groningen	914	924	1067	1019	1049	4103	4115	3762	3977	3961
Friesland	5037	5100	5270	5427	5518	25658	24972	24684	25151	25266
Drenthe	215	225	225	240	210	905	965	965	955	735
West-Groningen	191	206	278	288	288	1113	1108	995	1085	1085
Groningen-Haren	105	105	105	75	75	708	714	714	664	664
Eemsmond	187	217	208	219	239	845	847	847	838	822
Oost-Groningen	431	396	476	437	447	1437	1446	1206	1390	1390
Waddeneilanden	837	837	887	887	887	270	270	280	280	250
Friese Merengebied	1922	1874	2106	2219	2288	13335	13054	12765	13194	13199
Friese IJsselmeerkust	1736	1837	1710	1743	1753	8334	8251	8254	8331	8415
Zuidoost-Friesland	50	50	50	50	50	762	731	731	656	656
Overig Friesland	492	502	517	528	540	2957	2666	2654	2690	2746
Noordmidden-Drenthe	50	50	50	60	30	790	840	840	840	620
Zuidwest-Drenthe	165	175	175	180	180	115	125	125	115	115
Zuidoost-Drenthe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	6166	6249	6562	6686	6777	30666	30052	29411	30083	29962

Bron: Toerdata Noord

Tabel 7c: Jachthavens: aantal jachthavens en ligplaatsen 2004

	aantal vaste ligplaatsen	verhuurgraad	verhuurde ligplaatsen	overnachtingen (x 1000)
Groningen	3961	0,78	2966	148
Friesland	25266	0,86	21593	1080
Drenthe	735	0,93	682	34
West-Groningen	1085	0,91	985	49
Groningen-Haren	664	0,78	518	26
Eemsmond	822	0,69	569	28
Oost-Groningen	1390	0,64	894	45
Waddeneilanden	250	0,86	214	11
Friese Merengebied	13199	0,86	11342	567
Friese IJsselmeerkust	8415	0,86	7230	361
Zuidoost-Friesland	656	0,86	562	28
Overig Friesland	2746	0,82	2245	112
Noordmidden-Drenthe	620	0,93	576	29
Zuidwest-Drenthe	115	0,93	107	5
Zuidoost-Drenthe	0	-	0	0
Totaal	29962	0,85	25241	1262

Bron: Toerdata Noord

Tabel 7d: Jachthavens: verhuurgraad en aantal overnachtingen, 2000-2004

	verhuurgraad					aantal overnachtingen (x1000)				
	2000	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004
Groningen	0,80	0,74	0,78	0,75	0,78	161	144	142	142	148
Friesland	0,84	0,84	0,85	0,85	0,86	1088	1053	1048	1068	1080
Drenthe	0,66	0,68	0,67	0,70	0,93	30	33	33	34	34
West-Groningen	0,92	0,77	0,84	0,84	0,91	51	43	42	46	49
Groningen-Haren	0,80	0,74	0,78	0,75	0,78	28	27	28	25	26
Eemsmond	0,86	0,86	0,70	0,69	0,69	36	37	30	29	28
Oost-Groningen	0,62	0,53	0,70	0,61	0,64	44	38	42	42	45
Waddeneilanden	0,84	0,84	0,85	0,85	0,86	11	11	12	12	11
Friese Merengebied	0,84	0,85	0,85	0,85	0,86	562	557	542	562	567
Friese IJsselmeerkust	0,91	0,83	0,86	0,85	0,86	380	344	353	354	361
Zuidoost-Friesland	0,84	0,84	0,85	0,85	0,86	32	31	31	28	28
Overig Friesland	0,69	0,82	0,82	0,83	0,82	103	110	109	112	112
Noordmidden-Drenthe	0,66	0,68	0,67	0,70	0,93	26	29	28	30	29
Zuidwest-Drenthe	0,66	0,68	0,67	0,70	0,93	4	4	4	4	5
Zuidoost-Drenthe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	0,83	0,82	0,83	0,83	0,85	1279	1230	1222	1244	1262

Bron: Toerdata Noord

Tabel 8a: Jachtverhuur: aantal verhuurbedrijven en verhuurboten 2004

	Verhuur- bedrijven	Kajuit- motorboten	Kajuit- zeilboten	Open zeilboten	Platbodem zeilboten	Totaal verhuurboten
Groningen	10	22	0	40	17	79
Friesland	150	762	444	1598	195	2999
Drenthe	5	6	0	42	0	48
West-Groningen	2	0	0	15	0	15
Groningen-Haren	2	2	0	15	17	34
Eemsmond	1	0	0	5	0	5
Oost-Groningen	5	20	0	5	0	25
Waddeneilanden	0	0	0	0	0	0
Friese Merengebied	104	550	208	1317	102	2177
Friese IJsselmeerkust	39	175	236	265	91	767
Zuidoost-Friesland	2	33	0	0	0	33
Overig Friesland	5	4	0	16	2	22
Noordmidden-Drenthe	4	0	0	42	0	42
Zuidwest-Drenthe	1	6	0	0	0	6
Zuidoost-Drenthe	0	0	0	0	0	0
Totaal	165	790	444	1680	212	3126

Bron: Toerdata Noord

Tabel 8b: Jachtverhuur: aantal overnachtingen verhuurvloot 2004

	Aantal boten		Aantal overnachtingen (x1000)		
	Kajuitmotor	Kajuitzeil	Kajuitmotor	Kajuitzeil	Totaal
Groningen	22	0	10	0	10
Friesland	762	444	331	129	460
Drenthe	6	0	3	0	3
West-Groningen	0	0	0	0	0
Groningen-Haren	2	0	1	0	1
Eemsmond	0	0	0	0	0
Oost-Groningen	20	0	9	0	9
Waddeneilanden	0	0	0	0	0
Friese Merengebied	550	208	239	61	300
Friese IJsselmeerkust	175	236	76	69	145
Zuidoost-Friesland	33	0	14	0	14
Overig Friesland	4	0	2	0	2
Noordmidden-Drenthe	0	0	0	0	0
Zuidwest-Drenthe	6	0	3	0	3
Zuidoost-Drenthe	0	0	0	0	0
Totaal	790	444	343	129	473

Bron: Toerdata Noord

Tabel 8c: Jachtverhuur: aantal overnachtingen⁶ + verhuurdagen, 2000-2004

	Aantal overnachtingen verhuurboten (x 1000)				
	2000	2001	2002	2003	2004
Groningen	10	14	11	11	10
Friesland	463	466	433	463	460
Drenthe	2	2	2	3	3
West-Groningen	2	2	0	0	0
Groningen-Haren	0	0	1	1	1
Eemsmond	0	0	0	0	0
Oost-Groningen	8	12	10	10	9
Waddeneilanden	0	0	0	0	0
Friese Merengebied	303	300	272	296	300
Friese IJsselmeerkust	144	150	146	152	145
Zuidoost-Friesland	14	14	13	14	14
Overig Friesland	2	2	2	2	2
Noordmidden-Drenthe	0	0	0	0	0
Zuidwest-Drenthe	2	2	2	3	3
Zuidoost-Drenthe	0	0	0	0	0
Totaal	475	482	446	477	473
	2000	2001	2002	2003	2004
Kajuitmotorboten	130	138	132	142	145
Kajuitzeilboten	101	100	108	107	97
Open zeilboten	61	72	65	74	76
Platbodem boten	109	95	102	109	99

Bron: Toerdata Noord

⁶ Het aantal overnachtingen is berekend over **kajuitmotorboten** en **kajuitzeilboten**.

Tabel 9: Brug- en sluisstellingen, 1994-2004

	1994	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Farmsum zeesluis	5.305	6.149	6.790	8.314	6.761	7.956	7.431	8.459	8.823	7.441
Oostersluis	7.821	8.836	8.798	8.848	8.535	6.474	8.559	9.114	8.406	8.439
Gaarkeuken	6.608	6.891	7.656	8.059	7.314	8.304	7.561	7.615	7.274	7.374
Lauwersoog	12.085	11.343	13.613	10.725	12.188	12.198	12.339	15.625	16.141	15.444
Euvelgunnerbrug	3.979	4.223	4.300	4.842	4.720	4.501	4.579	4.787	4.552	4.269
Dorkwerdersluis	4.653	4.267	4.155	4.039	3.603	5.500	2.929	4.154	4.831	4.719
Brug Roodehaan	6.884	6.534	7.025	7.090	6.809	6.428	4.454	7.483	7.916	7.264
Zoutkamperbrug	3.806	4.317	4.299	4.634	4.269	4.275	4.275			
Eexterbrug	1.164	1.454	1.298	1.223	1.453	1.350	1.350	1.362	985	1.018
Meedenerbrug	1.637	1.518	1.593	1.331	1.016	1.150	1.150	1.540	1.326	1.442
Vierverlatenbrug	495	490	436	369	420	425	343	344	526	434
Rengersbrug	4.292	3.380	338	3.783	3.950	3.489	4.660	3.375	3.584	3.389
De Groeve Noord			3.218	3.089	3.464	3.100	2.745		3.558	NE
De Groeve Zuid			1.833	1.488	2.399	2.100	2.122		2.296	NE
Hunsingoersluis									1.576	1.108
	1994	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Prinses Margrietsluis	11.453	7.829	14.944	22.295	24.800	28.579	23.878	25.666	29.914	27.053
Nieuwe Lemstersluis	27.980	27.902	24.640	18.071	18.043	16.715	16.258	14.960	14.917	14.736
Tjerk Hiddesluisen	11.026	12.828	14.045	11.984	12.456	12.142	12.013	11.829	14.353	12.817
Linthorst Homansluis	27.095	27.263	27.615	28.830	28.708	27.875	28.186	28.779	29.871	27.877
Johan Frisosluis	46.491	45.771	48.026	42.646	48.120	50.143	43.925	44.029	48.309	40.675
Willem Lorésluis	13.607	13.579	13.774	13.062	13.558	13.085	13.283	14.485	15.016	14.448
Stroobos	6.319	6.787	6.760	7.164	6.509	6.381	6.230	6.374	6.536	6.248
Appelscha Damsluis	2.009	1.954	1.746	1.898	2.077	1.880	1.857	1.724	1.704	1.561
Klaarkampsterbrug	10.540	10.890	10.948	11.337	10.942	11.102	10.885	12.391	12.317	12.211
Hooidammen	18.515	17.300	18.710	17.172	18.179	16.434	15.313	14.667	15.072	12.855
Akkrum dorp	19.178	15.064	15.713	13.841	13.858	18.378	17.299	16.399	15.729	14.839
Nes Boorne	4.286	4.293	5.009	4.715	5.452	4.701	4.237	4.419	3.120	2.793
Scharsterbrug	19.071	20.055	21.665	19.605	21.693	23.332	23.484	24.502	26.300	22.495
Aldskou	17.749	16.876	17.174	17.979	17.677	16.899	17.585	17.144	17.866	17.014
Spannenbrug	14.990	13.370	14.152	15.257	15.202	14.923	14.356	14.472	15.044	14.282
Janeslout	25.263	24.815	26.109	24.617	27.816	24.240	24.317	26.116	26.759	24.350
Sudergoabrêge	25.095	23.943	26.102	24.479	25.566	24.391	24.926	24.926	26.377	23.223
Jeltesloutbrug	44.428	47.354	49.329	49.226	51.560	50.106	49.407	50.936	52.824	49.151

Bron: Toerdata Noord

	1994	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Paradijssluis	3.993	4.280	3.939	3.887	4.138	3.929	3.846	4.145	4.015	3.879
Haveltersluis	3.851		3.728	3.813	3.847	3.444	3.540	3.975	3.844	3.478
Uffeltersluis	3.884		3.714	3.787	3.788	3.557	3.488	3.822	3.748	3.487
Dieversluis	3.666	4.010	3.562	3.548	3.796	3.450	3.210	3.592	3.721	3.320
Haarsluis	3.412		3.348	3.385	3.611	3.412	3.373	3.595	3.617	3.286
Veenesluis	3.367		3.465	3.503	3.601	3.400	3.348	3.596	3.488	3.176
Norgerbrug	2.383		2.420	2.570	1.602	2.410	2.345	2.786	2.829	2.522
Wittewijksbrug	1.717	1.973	1.862	1.981	2.070	2.006	1.758	1.709	1.698	1.550
Sluis Peelo	2.509	2.718	2.727	2.576	2.620	2.422	2.420	2.741	2.739	2.594
Sluis Vries			2.537	2.480	2.525	2.540	2.326	2.730	2.718	2.477
Sluis De Punt	2.717	2.774	2.724	2.560	2.579	2.545	2.400	2.779	2.795	2.599
Rogatsluis	2.267	2.648	2.346	2.586	2.437	2.553	2.441	2.814	2.793	2.618
Nieuwe Brugsluis	2.018		2.354	2.412	2.212	2.257	2.224	2.542	2.414	2.244
Noorderschutsluis	1.698	2.067	2.041	2.204	1.808	1.951	1.908	2.122	2.020	1.924
Ericasluis	245		249	275	287	298	239	238	285	268
Stieltjeskanaalsluis	1.305	1.748	1.660	1.731	1.663	1.690	1.862	1.936	1.845	1.671
Oranjesluis	153		100	82	92	104	112	71	121	120
de Haandrik			1.523	1.661	1.480	1.442	1.388	1.604	1.560	1.458
Galgenkampsbrug	5.200	5.135	5.285	5.540	5.549	5.195	5.195	5.084	5.100	5.008

Bron: Provincies Groningen, Fryslân en Drenthe

Tabel 10a Dagattracties Groningen. aantal bezoekers 2001-2004

A=Attractiepark. B=Ambacht. M=Museum. S=Zwembad. Z=Dierentuin. O=Overig. *=geen opgave

Naam attractie	Plaatsnaam	Cat	Aantal bezoekers			
			2001	2002	2003	2004
Groningen						
Museum Sint Bernardushof	Aduard	M	5000	5500	5900	8900
Museum Stad Appingedam	Appingedam	M	5123	9047	6854	
Streekmuseum De Oude Wolden	Bellingwolde	M	2400	1843	2636	
Landgoed "De Boschplaatse"	Blyham	O	260	300	300	368
Museum Lammert Boerma	Borgercompagnie	M	2800	2650	2400	2200
Stichting Vesting Bourtange	Bourtange	M	58000	60000	60000	60000
Draaiorgelmuseum	Delfzyl	M	9175	8900	8650	9500
Recreatiepark AquariOm Delfzyl	Delfzyl	Z	0			
Abraham's Mosterdmakerij	Eenrum	B	7000	7000	7000	
Kaarsenmakerij Wilhelmus	Eenrum	B	9500	10000	10000	9500
Museum Wierdenland	Ezinge	M	3000	5500	1600	2500
Euro Kartracing Groningen	Groningen	K				
Grafisch Museum	Groningen	M	7024	6686	6601	7227
Groninger Museum	Groningen	M	201000	345000	235000	220000
Holland Casino	Groningen	O	355000	345419	371310	339527
Kinder Party Centrum Apekooi	Groningen	A				
Kinderboerderij Wegafarm	Groningen	D				
Martinitoren	Groningen	O	40000	37589	33125	
Monkey Donky	Groningen	A				8500
Natuurmuseum Groningen	Groningen	M	24075	21492	22207	17739
Noordelijk Scheepvaart- en Niemeyer Tabaksmuseum	Groningen	M	16884	20347	17146	16877
Sportcentrum Kardinge	Groningen	S	438100	429300	450000	477000
Universiteitsmuseum	Groningen	M	473	1100	1192	7700
Volkenkundig Museum Groningen	Groningen	M	9005	6047		
Hortus Haren	Haren Gn	O	60000	8000	30000	30000
Klokkengieterijmuseum	Heiligerlee	M	6100	5766	6303	5740
Museum 'Slag bij Heiligerlee'	Heiligerlee	M	3462	3214	3688	3372
De Theefabriek	Houwerzyl	M	50000	50000	50000	50000
Nationaal Rijtuigmuseum	Leek	M	23000	15500	24711	22051
Stichting Recreatie Nienoord	Leek	A	293000	301000	297000	289000
Borg Verhildersum	Leens	M	23000	25000	25600	22690
Museum Bakkerij Mendels	Middelstum	M	350			150
Schilder- en bakkerijmuseum 't Steenhuus	Niebert	M	2500	2500	2700	2300
Kapiteinshuis Pekela	Nieuwe Pekela	M	490	420	620	411
Fontana Nieuweschans	Nieuweschans	O	167000	178370	191824	202000
Vestingmuseum	Nieuweschans	M	89	315	238	427
Kinderwagenmuseum	Nieuwolda	M	2800	1900	2300	3000
Museumgemaal De Hoogte	Nieuwolda	B	3000			
Nederlands Strijkijzer-Museum	Noordbroek	M	1000	1000	1000	1000
Kostuummuseum De Gouden Leeuw	Noordhorn	M		6000	4000	
Landbouwmuseum 't Rieuw	Nuis	M	2000	2500	3000	2500
Atlantis	Oude Pekela	S				
Vestingmuseum Oudeschans	Oudeschans	M	500	3000	3000	3000
Koffie- en winkelmuseum	Pieterburen	M				
Waddencentrum Pieterburen	Pieterburen	O	12500	8600	8000	7000

Naam attractie	Plaatsnaam	Cat	Aantal bezoekers			
			2001	2002	2003	2004
Groningen vervolg						
Zeehondencrèche	Pieterburen	D	175000	150000	150000	175000
"Domies Toen" Botanische Tuin	Pieterburen	O	20000	10600	8630	7600
Boerderij Museum Duurswold	Slochteren	M	1250	1200	1225	1300
Landgoed Fraylemaborg	Slochteren	M	40000	40000	40000	80000
Museumspoorlijn STAR	Stadskanaal	M	29000	29500	29500	27600
Sport- & vakantiepark Het Pagedal	Stadskanaal	S		500		
Streekhistorisch Centrum	Stadskanaal	M	4280	3500	3700	3800
Klooster Enclave Ter Apel	Ter Apel	M	25929	29585	30033	27618
Menkemaborg	Uithuizen	M	29724	30869	28484	25729
Poldermolen de Goliath	Uithuizermeeden	B	4000	4000	6000	
Indoor Kartracing Veendam	Veendam	K				55000
Subtropisch Zwemparadijs Tropiqua	Veendam	S	279000	273000	247000	250000
Veenkoloniaal Museum	Veendam	M	17960	17786	17925	20885
Verzamelmuseum	Veendam	M				
Emsrent BV	Vlagtwedde	S	180000	180000	165000	178000
Openluchtmuseum Het Hoogeland	Warffum	M	15441	14233	12595	45019
Noordelijk Bus Museum	Winschoten	M	1330	1323	1896	2288
Museum Stoomgemaal Winschoten	Winschoten	M	2000	1900		2000
Rijwiel- en bromfietsmuseum	Zoutkamp	M				
Visserijmuseum	Zoutkamp	M	1450	2000	2500	3020
Museum De Verzamelaar	Zuidhorn	M	167	186	136	152

Bron: Toerdata Noord

Tabel 10b Dagattracties Friesland. aantal bezoekers 2001-2004

Naam attractie	Plaatsnaam	Cat	Aantal bezoekers			
			2001	2002	2003	2004
Friesland						
Museum Aldheidskeamer Uldrik Bottema	Aldeboarn	M	711	300	750	585
VVV Molenmuseum	Anjum	M	1800	2053	2211	1534
Duinen Zathe	Appelscha	A	130000	120000		
Miniatuurpark Appelscha	Appelscha	A	35000	26000	25000	17000
Bezoekerscentrum Appelscha	Appelscha	R	80000	100000	110000	110000
Doolhofpark Dundelle Bakkeveen	Bakkeveen	A	30000	35000	42000	36000
Tsjerke en Uniastate Bears	Bears	O	1506	2398	2350	2623
It Gysbert Japicxhûs	Bolsward	M	297	312	700	238
Oudheidkamer Bolsward	Bolsward	M	3550	2300	2850	
Botanische tuin De Kruidhof	Buitenpost	O	28000	17500	12500	14000
Bezoekerscentrum Molen De Zwaluw	Burdaard	O	2500	1900	2300	2000
Museum Ruurd Wiersma Hûs	Burdaard	M	2550	2310	2512	2947
Landbouw en Juttersmuseum Swartwoude	Buren Fr	M	15000	15077	16000	16000
Streekmuseum/Volkssterrenwacht Burgum	Burgum	M	5740	6446	6290	6310
Natuurmuseum Dokkum	Dokkum	M	3820	2600	2456	2100
Sportvisserij Dageraad	Dokkum					
Streekmuseum Het Admiraliteitshuis	Dokkum	M	2620	2590	4040	4966
Tolhuisbad	Dokkum	S	75279	75237	69839	69000
De Welle	Drachten	S	420000	422000	416000	410000
Karmelklooster	Drachten	O	16000	18000	18000	18000
Kinderboerderij De Naturij	Drachten	D	75000	125000	120000	110000
Museum Smalingerland	Drachten	M	8700	9600	9220	12000
It Kokelhûs fan Jan en Sjut	Earnewald	M	979	1055	1058	1100
Museum It Braakhok	Ee	M	460	420	300	
Frysk Lânbou Museum	Exmorra	M	6800	9000	8500	8000
Stichting Aldfaers Erf Route	Exmorra	M	51406	50793	45660	47000
Eise Eisinga Planetarium	Franeker	M	34767	36029	34471	38621
Kaatsmuseum	Franeker	M	1100	1250	1250	1250
Museum 't Coopmanshûs	Franeker	M	6553	3500	3904	3180
Subtropisch zwembad Bloemketerp	Franeker	S			90000	
Streekmuseum Opsterlân	Gorredyk	M	5964	6758	6845	
Mineralogisch Museum	Grou	M	2834	495	1444	1375
Museum De Trije Gritenijen	Grou	M	1714	796	1129	1278
Themapark De Spitkeet	Harkema	M	3200	5870	6000	9000
Gemeentemuseum Het Hannemahuis	Harlingen	M	5665	5665	5665	
Harlinger Aardewerk Museum	Harlingen	M	750	500	1100	500
Museum Willem van Haren	Heerenveen	M	10158	12146	12875	13620
Sport- en Recreatiecentrum Thialf	Heerenveen	S	650000	600000	475000	290000
Het Eerste Friese Schaatsmuseum	Hindeloopen	M	20000	20000	20000	
Hidde Nijland Museum Hindeloopen	Hindeloopen	M	10561	10536	9100	8176
Reddingsmuseum Abraham Fock	Hollum	M	52800	54000	52000	52000
Vuurtoren Ameland	Hollum	O				
Kerkmuseum	Jannum	M			1466	1505
Dekema State	Jelsum	M	5603	5713	6739	5550
De Stiennen Flier	Joure	S	260000	263000	258500	268000

Naam attractie	Plaatsnaam	Cat	Aantal bezoekers			
			2001	2002	2003	2004
Friesland vervolg						
Stichting Museum Joure	Joure	M	15118	14457	38017	24777
Oudheidkamer Mr.Andreae	Kollum	M	360	400	450	350
Kazemattenmuseum	Kornwerderzand	M	11850	11913	13018	12061
Aquazoo Friesland	Leeuwarden	D	29000	45000	75000	100000
Film en Mediamuseum	Leeuwarden	M				
Museum Grutterswinkel	Leeuwarden	M	16925	13800	13025	14060
Prinsessehof Leeuwarden Nationaal Keramiekmuseum	Leeuwarden	M	20453	23195	26039	22489
Sport en Recreatiebad De Blauwe Golf	Leeuwarden	S	350000	370000	398000	
Traditiekamer vliegbasis Leeuwarden	Leeuwarden	M				
Tresoar	Leeuwarden	M	4000		30000	
Verzetsmuseum Friesland	Leeuwarden	M	52698	61343	57855	52362
Natuurmuseum Fryslan	Leeuwarden	M	30000	36487	5010	
Ir. D.F. Woudagemaal	Lemmer	M	7791	12736		
Museum Lemster Fiifgea	Lemmer	M	1257	2319	1492	1232
Museum Oold Ark	Makkinga	M	1000	1200	1000	800
Aardewerkfabriek Altena-Krooyenga	Makkum Fr	B				
Koninklijke Tichelaar Makkum	Makkum Fr	B	25000	26500	25000	33500
Popta Slot - Heringa State	Marssum	M	2761	2619	2446	2862
't Fiskershuske	Moddergat	M	9800	10196	10600	12616
Cultuur-Historisch Museum Sorgdrager	Nes Ameland	M	15800	15200	18000	15000
Natuurcentrum Ameland	Nes Ameland	M	75100	80000	50000	83000
Klompemuseum	Noardburgum	M	8501	8492	7289	6894
Nationaal Vlechtmuseum Noordwolde	Noordwolde Fr	M	11400	13891	13442	15191
Laagveenderij Museum It Damshûs	Ny Beets	M	6000	7365	7889	9446
Oerka Museum	Oostmahorn	M	600	600		
Museum Belvédère	Oranjewoud	M				11640
De Hege Gerzen	Oudemirdum	R	33946	30311	41995	44000
Informatiecentrum Mar en Klif	Oudemirdum	M	8072	15000	16000	15000
Sybrandy's Ontspanningspark	Oudemirdum	A	40000	41000	42500	
Bezoekerscentrum Schiermonnikoog	Schiermonnikoog	M	65000	65000	63300	59000
Technisch doe-centrum Aeolus	Sexbierum	M	43000		30000	
Museum Stedhûs Sleat	Sloten Fr	M	3000	6139	6120	6150
Fries Scheepvaartmuseum	Sneek	M	21493	25408	21761	24073
Het Nationale Spoorwegmuseum	Sneek	M				
Museum J. de Vries	Sneek	M				
Schutterskamer	Sneek	M	850	500		
De Skelp	St Annaparochie	S		55800	61500	66500
Munt- en Penningkabinet	Surhuisterveen	M	1249	1174	776	1521
Kameleondorp Terherne	Terherne	M	61339	93887	102367	92000
Gem. Centrum voor Natuur en Landschap	Terschelling West	M	26303	23931	22262	23500
Terschelling museum 't Behouden Huys	Terschelling West	M	17150	19600	14000	
Sportfondsen-terschelling N.V.	Terschelling West	S	57000	80183	76617	78698
Fogelsangh-State	Veenklooster	M	4000		1500	4000
Landbouwmuseum De Brink	Veenklooster	M		2950	4000	
Informatiecentrum De Noordwester	Vlieland	M	8464	7672	7252	10952

Naam attractie	Plaatsnaam	Cat	Aantal bezoekers			
			2001	2002	2003	2004
Museum Tromp's Huys	Vlieland	M	7289	7289	6504	6612
Vuurtoren Vlieland	Vlieland	O	12500			
Friesland vervolg						
Museum It Earmhûs	Warten	M	1200	900	1200	
Museum Ald Slot	Wergea	M	1980	2684	3056	1900
Museum 't Kiekhuis	Wolvega	M	493	354	330	
Oudheidkamer Weststellingwerf	Wolvega	M	1731	1984	1921	2010
Museum 'De Striid tsjin it Wetter'	Wommels	M	1298	1523	1218	1075
Jopie Huisman Museum	Workum	M	89000	75000	68000	66500
Kunsthuis Kort	Workum	O	9500	10000	12000	10000
Museum voor Kerkelijke Kunst	Workum	M	1839			2217
Museum Warkums Erfskip	Workum	M	3789	2975	2276	2719
Epema-State	Ysbrechtum	M	15500	16500	6500	4500
Oudheidkamer Dantumadeel	Zwaagwesteinde	M				

Bron: Toerdata Noord

Tabel 10c Dagattracties Drenthe. aantal bezoekers 2001-2004

Naam	Plaatsnaam	Cat	Aantal bezoekers			
			2001	2002	2003	2004
Drenthe						
Breeland	Annen	O	9323	9273	9742	10014
Drents Museum	Assen	M	51672	54051	86778	135546
Sport- en evenementencentrum De Smelt	Assen	S				
Verkeerspark Assen	Assen	A	110000	100000	100000	100000
Veenpark	Barger Compasuum	A	82000	60000	80000	65000
Het Boomkroonpad	Borger	O	102000	106000	103000	103000
Nat. Hunebedden Informatiecentrum	Borger	M	41416	34928	33873	36353
Subtropisch zwembad Hunzedal	Borger	S				
Stedelijk Museum Drenthe's Veste	Coevorden	M	2100	3857	3029	3321
De Drentse Glasbloazer V.O.F.	Dalen	B	15000	14000	9000	7000
Camping Bungalowpark het Drouwenerzand BV	Drouwen	M	53628	93753	110000	129137
Planetron	Dwingeloo	A	72000	72000	68000	69000
Klompemuseum gebr. Wietzes	Eelde	M	2117	1752	1792	2475
Museum De Buitenplaats	Eelde	M	26014	27696	29118	27353
Hondelhoeve	Eext	B	3000			
Noorder Dierenpark	Emmen	D	1400000	1500000	1500000	1400000
Zwem- en Golfbad Aquarena	Emmen	S	360000	355000	550000	550000
Industrieel Smalspoor Museum	Erica	M	7394	10914	9000	8050
Kabouterland	Exloo	A	82000	82000	85000	91000
Museumboerderij Bebinghehoes	Exloo	M	6012	8325	5092	3184
De Koloniehof	Frederiksoord	M	10000	10245	10500	11340
Vlinderparadijs Papiliorama	Havelte	D	32000	37500	31500	33000
Indoor Karting Hoogeveen	Hoogeveen	K				30000
Museum de 5000 Morgen	Hoogeveen	M		4751	4500	
Herinneringscentrum Kamp Westerbork	Hooghalen	O	85476	100767	100200	101065
Bad Hesselingen	Meppel	S	288042	281714	280738	276197
Drukkerijmuseum Meppel	Meppel	M	8000	7900	6200	8400
Party Ships & Trips	Midlaren	O	14500	9600	12250	7300
Keramisch Museum Goedewaagen	Nieuw Buinen	M	7400	6400	5500	4962
Familiepretpark De Vluchtheuvel	Norg	A	75000	65000	50000	48000
Molenduinbad	Norg	S	102000	96801	98450	109518
Speelstad Oranje	Oranje	A	300000	275000	250000	250000
Stichting Orvelte	Orvelte	M			22500	22500
Nederlands Museum Kinderwereld	Roden	M	28000	26828	26000	26012
Museum Havezate Mensinge	Roden	M		6000	6000	6000
Olie- en Korenmolen Woldzigt	Roderwolde	M	4567	4214	3150	3387
Bezoekerscentrum Dwingelderveld	Ruinen	M	137000	141000	140309	142606
Museumboerderij Pasmans Huus	Ruinen	M	1520	1770	1428	1161
Museumboerderij de Karstenhoeve	Ruinerwold	M	8750	9899		7600
Zwaantje Hans Stokman's Hof	Schoonebeek	M	1500		967	1100
Openluchtmuseum "Ellert en Brammert"	Schoonoord	M	56074	58783	55698	48081
Fam. Snuverink	Tiendeveen	O	1000	1000	1000	600
Naturistencamping 't Verlaat	Valthermond	O	480	450	400	400
Gevangenis­museum Veenhuizen	Veenhuizen	M	34652	31943	33421	32000
Mirmar Zeemuseum	Vledder	M	12974	11200	13449	11760

Naam	Plaatsnaam	Cat	Aantal bezoekers			
			2001	2002	2003	2004
Drenthe vervolg						
Natuurmuseum Het Drents-Friese Woud	Wateren	M				2243
Museum van Papierknipkunst	Westerbork	M	4035	3810	2675	3025
Aqualaren	Zuidlaren	S	134000	133500	133400	137244
De Sprookjeshof	Zuidlaren	A	105000	105000	100000	100000
Molenmuseum De Wachter	Zuidlaren	M	6300	6400	6700	6352
Cultuurhistorisch Museum De Wemme	Zuidwolde Dr	M	2500	4800	5200	6000

Bron: Toerdata Noord

Tabel 11a: Bezoekersaantallen Evenementen 2004 provincie Groningen

Naam evenement	Plaats	Datum	Bezoekers
Groningen			
Jaarmarkt Aduard	Aduard	29-5-2004	3000
Voorjaarsmarkt Appingedam	Appingedam	21-4-2004	10000
Nacht van Appingedam	Appingedam	25-6-2004	20000
Damsterstadsfeesten	Appingedam	24-6-2004 t/m 18-9-2004 (11x)	100000
Midzomerevenement Bedum	Bedum	8-6-2004	15000
Pinksterfeesten Delfzijl	Delfzijl	26-5-2004 t/m 31-5-2004	130000
Jaarmarkt Eenrum	Eenrum	20-5-2004	25000
Voorjaarsmarkt Finsterwolde	Finsterwolde	2-5-2004	7000
Manifestatie Groningen-Münster	Groningen	17-4-2004	35000
Eurosonic	Groningen	8-1-2004 t/m 9-1-2004	10000
Meikermis Groningen	Groningen	7-5-2004 t/m 16-5-2004	100000
Swingin' Groningen	Groningen	28-6-2004 t/m 4-7-2004	60000
Groningens Ontzet/Bommen Berend	Groningen	28-8-2004	50000
4 Mijl van Groningen	Groningen	10-10-2004	90000
Zomerkermis Groningen	Groningen	27-8-2004 t/m 1-9-2004	75000
Bloemenjaarmarkt Groningen	Groningen	9-4-2004	100000
Koninginnedag Groningen	Groningen	30-4-2004	150000
International Film Festival Groningen	Groningen	29-1-2004 t/m 30-1-2004	6400
Bobstart Groningen	Groningen	8-7-2004 t/m 11-7-2004	17000
Basketbal Festijn Groningen	Groningen	20-6-2004	7500
Open dag FC Groningen	Groningen	31-7-2004	12000
New Attraction	Groningen	10-7-2004	10000
De Noordelijke Motorbeurs	Groningen	23-1-2004 t/m 25-1-2004	20000
Banenbeurs Groningen	Groningen	26-3-2004 t/m 27-3-2004	5000
Martiniplaza Tips en Trends Jaarbeurs	Groningen	5-9-2004 t/m 12-9-2004	35500
Onderwijsbeurs Groningen MBO, HBO en WO	Groningen	1-10-2004 t/m 2-10-2004	15500
Promotiedagen Bedrijfsleven Noord-Nld	Groningen	2-11-2004 t/m 3-11-2004	33000
Audi Challenger Groningen	Groningen	22-11-2004 t/m 28-11-2004	12500
Martinishow (Kleindierenshow)	Groningen	11-12-2004 t/m 12-12-2004	5000
Kerstland Kermis	Groningen	24-12-2004 t/m 29-12-2004	50000
Megadance into 2005	Groningen	31-12-2004	3500
Tuin & Sfeer	Groningen	19-2-2004 t/m 22-2-2004	12000
Woon- en Lifestylebeurs van het Noorden	Groningen	21-10-2004 t/m 24-10-2004	13500
Noorderzon	Groningen	19-8-2004 t/m 29-8-2004	125000
FC Groningen - PSV	Groningen	25-1-2004	12500
FC Groningen - FC Volendam	Groningen	1-2-2004	12500
FC Groningen - NEC	Groningen	8-2-2004	11124
FC Groningen - RKC Waalwijk	Groningen	29-2-2004	12500
FC Groningen - SC Heerenveen	Groningen	19-3-2004	12500
FC Groningen - FC Twente	Groningen	28-3-2004	12500
FC Groningen - AZ	Groningen	18-4-2004	12500
FC Groningen - FC Zwolle	Groningen	25-4-2004	12500
FC Groningen - Roda JC	Groningen	16-5-2004	12500
FC Groningen - RKC Waalwijk	Groningen	15-8-2004	11100
FC Groningen - NAC	Groningen	12-9-2004	10703
FC Groningen - NEC	Groningen	26-9-2004	10889
FC Groningen - FC Utrecht	Groningen	17-10-2004	12093
FC Groningen - ADO Den Haag	Groningen	31-10-2004	12173
FC Groningen - FC Den Bosch	Groningen	14-11-2004	12258
FC Groningen - FC Den Bosch	Groningen	14-11-2004	12258
FC Groningen - AZ	Groningen	28-11-2004	12500

Naam evenement	Plaats	Datum	Bezoekers
Vervolg Groningen			
FC Groningen - Ajax	Groningen	18-12-2004	12500
Noorderslag weekend	Groningen	8-1-2004 t/m 10-1-2004	13500
PC Discount Groningen	Groningen	28-2-2004	3000
PC Discount Groningen	Groningen	12-6-2004	3000
PC Discount Groningen	Groningen	30-10-2004	3000
Bevrijdingsfestival Groningen	Groningen	5-5-2004	30000
Jaarmarkt Grootegast	Grootegast	15-5-2004	9000
Kunstmarkt	Haren GN	28-8-2004	10000
Carnavalsoptocht Kloosterburen	Kloosterburen	22-2-2004	7000
Pinkster warenmarkt Leek	Leek	31-5-2004	35000
Internationale Stoomdagen (in miniatuur)	Leek	20-5-2004 t/m 23-5-2004	11000
Internationaal Horse Power Run	Leek	25-4-2004	7000
Lente Lifestyle Beurs	Leek	6-5-2004 t/m 9-5-2004	10000
Winter Lifestyle Beurs	Leek	19-11-2004 t/m 21-11-2004	8000
Noorderlicht	Leeuwarden	5-9-2004 t/m 9-1-2005	30000
Jaarmarkt Loppersum	Loppersum	15-9-2004	5000
Sunsation	Middelstum	23-4-2004 t/m 3-5-2004	12000
Snikkeweek	Musselkanaal	17-5-2004 t/m 23-5-2004	12500
Paasmarkt Nieuweschans	Nieuweschans	12-4-2004	6500
Hamrikkermarkt	Nieuwolda	9-9-2004	3000
Jaarmarkt Oude Pekela	Oude Pekela	11-9-2004	30000
Schanspop Siddeburen 2000	Siddeburen	24-9-2004 t/m 2-10-2004	10500
Jaarmarkt Stadskanaal	Stadskanaal	1-9-2004	15000
Nelli Cooman Games	Stadskanaal	26-6-2004 t/m 27-6-2004	5000
Borgerswoldmarkt	Veendam	31-5-2004	5000
Veendam - Fortuna Sittard	Veendam	6-2-2004	6300
Veendam - Go Ahead Eagles	Veendam	23-2-2004	6300
Veendam - AGOVV	Veendam	5-3-2004	6300
Veendam - Emmen	Veendam	19-3-2004	6300
Veendam - Excelsior	Veendam	26-3-2004	6300
Veendam - TOP Oss	Veendam	9-4-2004	6300
Veendam - De Graafschap	Veendam	7-5-2004	6300
Open Dag Veendam	Veendam	14-8-2004	3000
Veendam - Helmond Sport	Veendam	20-8-2004	6300
Veendam - Excelsior	Veendam	3-9-2004	6300
Veendam - HFC Haarlem	Veendam	17-9-2004	6300
Veendam - MVV	Veendam	1-10-2004	6300
Veendam - TOP Oss	Veendam	15-10-2004	6300
Veendam - Sparta	Veendam	29-10-2004	6300
Veendam - Eindhoven	Veendam	12-11-2004	6300
Veendam - FC Dordrecht	Veendam	19-11-2004	6300
Veendam - AGOVV	Veendam	3-12-2004	6300
Veendam - Heracles Almelo	Veendam	17-12-2004	6300
Marneflora	Warffum	3-3-2004 t/m 7-3-2004	10000
Op Roakeldais	Warffum	30-6-2004 t/m 4-7-2004	26000
Nacht van Winschoten	Winschoten	23-7-2004	90000
Adrillenmarkt / Allerheiligen Markten	Winschoten	1-11-2004	60000
Run Winschoten	Winschoten	11-9-2004	35000
Pinksterfeesten Zoutkamp	Zoutkamp	28-5-2004 t/m 31-5-2004	40000
Internationaal Indoor Concours Hippique	Zuidbroek	27-12-2004 t/m 9-1-2005	15000

Bron: Toerdata Noord

Tabel 11b: Bezoekersaantallen Evenementen 2004 provincie Friesland

Naam evenement	Plaats	Datum	Bezoekers
Friesland			
Dolle Nacht van Appelscha	Appelscha	7-8-2004	5000
Aegon NK Schaatsen Afstanden	Assen	5-11-2004 t/m 7-11-2004	9000
Feestweek Balk	Balk	25-8-2004 t/m 29-8-2004	10000
Braderie Balk	Balk	16-7-2004 t/m 6-8-2004	5000
Wâldrock Festival	Bergum	19-6-2004	9500
Voorjaarsmarkt Bergum	Bergum	10-5-2004	10000
Elfsteden Steptocht	Bolsward	30-5-2004	5000
Heamielfeesten	Bolsward	23-6-2004 t/m 26-6-2004	10000
Bolle Tongersdei	Bolsward	7-10-2004	10000
Concours Hippique Buitenpost	Buitenpost	4-8-2004	5000
Veenhoop Festival	De Veenhoop	4-7-2004 t/m 6-7-2004	3000
Skûtsjesilen (SKS-kampioenschap)	Dokkum	24-7-2004 t/m 6-8-2004	35000
1-2-3 Braderie Drachten	Drachten	3-6-2004	25000
Peije Dei	Drachten	5-6-2004	20000
Agrarische Dagen	Franeker	15-9-2004 t/m 18-9-2004	35000
Jaarmarkt Franeker	Franeker	18-9-2004	15000
PC Franeker Kaatspartij	Franeker	4-8-2004	11000
Skûtsjesilen IFKS			20000
Harlingen-Terschelling-Sloepenroeirace	Terschelling	21-5-2004	10000
Bruine Vloeddagen Harlingen	Harlingen	17-4-2004	15000
Visserijdagen Harlingen	Harlingen	25-8-2004 t/m 28-8-2004	150000
Harlingen-Terschelling Race	Harlingen	21-5-2004	15000
Harlinger Tobbedagen	Harlingen	22-7-2004 t/m 26-8-2004 (6x)	25000
Ronde van Zuid-Friesland	Heerenveen	24-4-2004	3500
SC Heerenveen - NAC	Heerenveen	7-2-2004	14300
SC Heerenveen - Willem II	Heerenveen	14-2-2004	14300
SC Heerenveen - PSV	Heerenveen	21-2-2004	15100
SC Heerenveen - Ajax	Heerenveen	25-2-2004	15300
SC Heerenveen - FC Volendam	Heerenveen	13-3-2004	15000
SC Heerenveen - FC Utrecht	Heerenveen	10-4-2004	15050
SC Heerenveen - Vitesse	Heerenveen	24-4-2004	15150
SC Heerenveen - RBC Roosendaal	Heerenveen	27-4-2004	14700
SC Heerenveen - AZ	Heerenveen	9-5-2004	16100
SC Heerenveen - Roda JC	Heerenveen	21-8-2004	17100
SC Heerenveen - De Graafschap	Heerenveen	11-9-2004	17300
SC Heerenveen - NAC	Heerenveen	19-9-2004	17400
SC Heerenveen - ADO Den Haag	Heerenveen	3-10-2004	17300
Open dag Heerenveen	Heerenveen	18-10-2004	12000
SC Heerenveen - FC Utrecht	Heerenveen	23-10-2004	17752
SC Heerenveen - Vitesse	Heerenveen	13-11-2004	17400
SC Heerenveen - Feyenoord	Heerenveen	27-11-2004	17800
SC Heerenveen - FC Groningen	Heerenveen	10-12-2004	17664
Pinksterkermis Heerenveen	Heerenveen	26-5-2004 t/m 31-5-2004	55000
Avondmarkt Heerenveen	Heerenveen	23-6-2004	5000
Night of the Koemarkt	Heerenveen	3-7-2004	7000
Turfstokersmarkt	Heerenveen	16-9-2004	45000
Koninginnedag Heerenveen	Heerenveen	30-4-2004	50000
PC Discount Heerenveen	Heerenveen	10-4-2004	3000
PC Discount Heerenveen	Heerenveen	14-8-2004	3000
EK Allround - lange baan schaatsen	Heerenveen	9-1-2004 t/m 11-1-2004	39000
Essent ISU World Cup Speedskating	Heerenveen	27-2-2004 t/m 29-2-2004	36000
Essent ISU World Cup Speedskating	Heerenveen	27-11-2004 t/m 28-11-2004	36000

Aegon Nederlands Kampioenschap Allround	Heerenveen	18-12-2004 t/m 19-12-2004	6000
Naam evenement	Plaats	Datum	Bezoek
Vervolg Friesland			
Skoattermerke	Heerenveen	31-5-2004	80000
Nachtmarkt Joure	Joure	5-8-2004	7000
Straatfestival Joure	Joure	23-7-2004	20000
Jouster Merke	Joure	23-9-2004	15000
Op 'e Sjouwer	Joure	23-7-2004	20000
Friese Ballonfeesten	Joure	28-7-2004 t/m 1-8-2004	27000
Boerenbruiloft Joure	Joure	28-7-2004	10000
Kollummer Kaasdagen/Kalkaasdagen	Kollum	23-4-2004 t/m 30-4-2004	15000
Oranjemarkt Kollum	Kollum	30-4-2004	14000
Marathon voor Paarden	Kubaard	14-8-2004	6500
Langweerder Merke	Langweer	26-8-2004 t/m 28-8-2004	10000
Kunstmarkt Leeuwarden	Leeuwarden	12-6-2004	5000
Cambuur Leeuwarden - Helmond Sport	Leeuwarden	9-2-2004	9760
Cambuur Leeuwarden - Dordrecht '90	Leeuwarden	20-2-2004	9760
Cambuur Leeuwarden - Stormvogels/Telstar	Leeuwarden	5-3-2004	9760
Cambuur Leeuwarden - VVV	Leeuwarden	19-3-2004	9760
Cambuur Leeuwarden - FC Eindhoven	Leeuwarden	26-3-2004	9760
Cambuur Leeuwarden - Heracles Almelo	Leeuwarden	9-4-2004	9760
Cambuur Leeuwarden - BV Veendam	Leeuwarden	23-4-2004	9760
Cambuur Leeuwarden - FC Den Bosch	Leeuwarden	7-5-2004	9760
Cambuur Leeuwarden - TOP Oss	Leeuwarden	20-8-2004	9760
Cambuur Leeuwarden - Dordrecht '90	Leeuwarden	27-8-2004	9760
Cambuur Leeuwarden - FC Zwolle	Leeuwarden	10-9-2004	9760
Cambuur Leeuwarden - Veendam	Leeuwarden	24-9-2004	9760
Cambuur Leeuwarden - VVV	Leeuwarden	8-10-2004	9760
Cambuur Leeuwarden - Heracles Almelo	Leeuwarden	22-10-2004	9760
Cambuur Leeuwarden - AGOVV Apeldoorn	Leeuwarden	5-11-2004	9760
Cambuur Leeuwarden - Helmond Sport	Leeuwarden	19-11-2004	9760
Cambuur Leeuwarden - Excelsior	Leeuwarden	3-12-2004	9760
Cambuur Leeuwarden - HFC Haarlem	Leeuwarden	17-12-2004	9760
Lunato Kermis	Leeuwarden	21-4-2004 t/m 25-4-2004	20000
Koninginnedag Leeuwarden	Leeuwarden	30-4-2004	32500
FPS Hengstenkeuring	Leeuwarden	8-1-2004 t/m 10-1-2004	14000
Midwintercup	Leeuwarden	14-1-2004 t/m 17-1-2004	2500
Supervlooi	Leeuwarden	18-1-2004	5500
Boot Holland	Leeuwarden	6-2-2004 t/m 11-2-2004	52906
Supervlooi	Leeuwarden	15-2-2004	5500
FECVARIA	Leeuwarden	19-2-2004 t/m 22-2-2004	9165
Huis & Tuin	Leeuwarden	4-3-2004 t/m 7-3-2004	32120
Bedrijven Contactdagen voor Friesland	Leeuwarden	23-3-2004 t/m 24-3-2004	20984
Supervlooi	Leeuwarden	28-3-2004	5500
Stoffenbeurs Leeuwarden	Leeuwarden	2-4-2004	5000
Internationale Hondententoonstelling	Leeuwarden	12-4-2004	8000
Supervlooi	Leeuwarden	18-4-2004	5500
Supervlooi	Leeuwarden	16-5-2004	5500
Supervlooi	Leeuwarden	5-9-2004	5500
Supervlooi	Leeuwarden	19-9-2004	5500
Stoffenbeurs Leeuwarden	Leeuwarden	1-10-2004	5000
Supervlooi	Leeuwarden	3-10-2004	5500
Supervlooi	Leeuwarden	17-10-2004	5500
Hobby	Leeuwarden	28-10-2004 t/m 31-10-2004	18230
Taptoe Leeuwarden	Leeuwarden	6-11-2004	6000

Supervlooi	Leeuwarden	28-11-2004	5000
Supervlooi	Leeuwarden	4-12-2004	5000
Naam evenement	Plaats	Datum	Bezoek
Vervolg Friesland			
Kerstfair FEC	Leeuwarden	10-12-2004 t/m 12-12-2004	8300
Supervlooi	Leeuwarden	19-12-2004	5000
Pasar Malam Asia Leeuwarden	Leeuwarden	2-4-2004 t/m 4-4-2004	5000
Intocht Sinterklaas Leeuwarden	Leeuwarden	20-11-2004	9000
Befrijdingsfestival Fryslân	Leeuwarden	5-5-2004	40000
Noordelijk Filmfestival	Leeuwarden	10-11-2004 t/m 14-11-2004	24000
Bloemenmarkt Leeuwarden	Leeuwarden	20-5-2004	25000
Zomerkermis Leeuwarden	Leeuwarden	5-6-2004 t/m 13-6-2004	75000
Hemelvaartbraderie Lemmer	Lemmer	21-5-2004	10000
Lemmer Ahoy	Lemmer	20-5-2004 t/m 23-5-2004	20000
Lemsterweek	Lemmer	3-8-2004 t/m 7-8-2004	50000
't Roggefeest	Nes Ameland	6-8-2004	30000
Flaeijelfeest	Nieuwehorne	25-9-2004	27500
Berkoper markt	Oldeberkoop	28-7-2004	5000
VoorjaarsFair Oldeberkoop	Oldeberkoop	20-5-2004 t/m 23-5-2004	8000
Allegorische Optocht St. Nicolaasga	Sint Nicolaasga	2-9-2004	10000
Elfsteden Oldtimerrally	Sloten	22-5-2004	100000
Jaarmarkt Sneek	Sneek	18-5-2004	12500
Hardzeildag/Braderie Sneek	Sneek	11-8-2004	25000
Vlootshouw Sneek	Sneek	6-8-2004	40000
Swinging Sneek	Sneek	28-8-2004	5000
Voorjaarskermis Sneek	Sneek	20-3-2004 t/m 28-3-2004	50000
Sneekweek	Sneek	7-8-2004 t/m 12-8-2004	105000
Internationale Centrumcross Surhuisterveen	Surhuisterveen	30-12-2004	10000
Profronde Surhuisterveen	Surhuisterveen	3-8-2004	22500
Oerol Festival	Terschelling	11-6-2004 t/m 20-6-2004	50000
Lindefestival	Wolvega	18-9-2004	20000
Najaarsmarkt Wolvega	Wolvega	15-9-2004	10000
Voorjaarsmarkt Wolvega	Wolvega	12-5-2004	7500
Voorjaarsmarkt Workum	Workum	8-5-2004	10000
Veekeuringsdag Workum	Workum	22-9-2004	5000
Jaarmarkt "Zolang als Workum"	Workum	4-8-2004	30000
Vertrek Strontrace, Beurtveer en Visserijdagen	Workum	18-10-2004 t/m 21-10-2004	5000
Toeristenmarkt Workum	Workum	7-7-2004 t/m 25-8-2004	16000

Bron: Toerdata Noord

Tabel 11c: Bezoekersaantallen Evenementen 2004 provincie Drenthe

Naam evenement	Plaats	Datum	Bezoek
Drenthe			
AutoMaxx Street Power Edition	Assen	7-3-2004	31000
XTTreme Stunts & Assen 500	Assen	10-4-2004 t/m 12-4-2004	7000
AutoMaxx Japans Autofestival	Assen	16-5-2004	5000
WK Superbike	Assen	3-9-2004 t/m 5-9-2004	47000
AutoMaxx Street Power Edition	Assen	3-10-2004	34000
DKV Dutch Truck GP	Assen	3-4-2004 t/m 4-4-2004	21500
Internationale Autoraces Assen	Assen	23-4-2004 t/m 25-4-2004	5000
Landelijke Motordag(en)	Assen	30-4-2004 t/m 1-5-2004	5000
Ducati Club Races	Assen	7-5-2004 t/m 9-5-2004	5000
AutoMaxx Duits Autosport Festival	Assen	31-5-2004	15000
Gauloises Dutch TT Assen	Assen	24-6-2004 t/m 26-6-2004	125000
An American Sunday	Assen	2-7-2004 t/m 4-7-2004	28000
Truckstar Festival	Assen	24-7-2004 t/m 25-7-2004	65000
Rizla Racing Day	Assen	1-8-2004	42000
Classic Car Festival	Assen	14-8-2004 t/m 15-8-2004	10545
De Ötzi mummie: archeologieweek kinderen	Assen	16-10-2004 t/m 24-10-2004	10000
WK Ijsspeedway	Assen	13-3-2004 t/m 14-3-2004	15000
NK Wintertriathlon	Assen	30-10-2004	1500
Bevrijdingsfestival Drenthe	Assen	5-5-2004	30000
TT Kermis Assen	Assen	19-6-2004 t/m 27-6-2004	80000
Art Explosion livrelibre	Assen	22-5-2004	35000
Dommelsch TT Nacht/feestweek	Assen	23-6-2004 t/m 25-6-2004	57500
Voorjaarsmarkt Assen	Assen	12-5-2004	10000
Koninginnedag Assen	Assen	30-4-2004	20000
Najaarsmarkt Assen	Assen	3-11-2004	10000
Beiler Ummekeer	Beilen	juli 2004	35000
Concours Hippique Coevorden	Coevorden	21-5-2004 t/m 23-5-2004	6000
Zomeravondmarkten Dalen	Dalen	7-7-2004 t/m 11-8-2004	50000
Drentse Fiets 4Daagse	Drenthe	13-7-2004 t/m 16-7-2004	19000
Jaarmarkt Eelde	Eelde	12-6-2004	40000
Oldtimerbeurs Flowerdome Eelde	Eelde	27-11-2004 t/m 28-11-2004	10000
Bloemencorso Eelde	Eelde	4-9-2004 t/m 5-9-2004	90000
Country Megafestival	Emmen	17-4-2004	5000
Emmen - Eindhoven	Emmen	13-2-2004	8600
Emmen - Heracles Almelo	Emmen	17-2-2004	8600
Emmen - Cambuur Leeuwarden	Emmen	27-2-2004	8600
Emmen - Haarlem	Emmen	12-3-2004	8600
Emmen - Go Ahead Eagles	Emmen	2-4-2004	8600
Emmen - Fortuna Sittard	Emmen	12-4-2004	8600
Emmen - MVV	Emmen	23-4-2004	8600
Emmen - VVV	Emmen	29-4-2004	8600
Emmen - Stormvogels/Telstar	Emmen	14-5-2004	8600
Open Dag Emmen	Emmen	4-8-2004	2500
Emmen - FC Zwolle	Emmen	13-8-2004	8600
Emmen - VVV	Emmen	27-8-2004	8600
Emmen - Veendam	Emmen	10-9-2004	8600
Emmen - Heracles Almelo	Emmen	24-9-2004	8600
Emmen - AGOVV	Emmen	8-10-2004	8600
Emmen - Excelsior	Emmen	22-10-2004	8600
Emmen - Helmond Sport	Emmen	5-11-2004	8600
Emmen - FC Volendam	Emmen	26-11-2004	8600
Emmen - Cambuur Leeuwarden	Emmen	10-12-2004	8600

Naam evenement	Plaats	datum	bezoek
Vervolg Drenthe			
Internationaal Vliegerfestival Emmen	Emmen	21-8-2004 t/m 22-8-2004	40000
Bedrijven Contact Dagen Drenthe	Emmen	31-3-2004 t/m 1-4-2004	8500
Gouden Pijl	Emmen	10-8-2004	35000
Zomerkermis Emmen	Emmen	31-7-2004 t/m 10-8-2004	40000
Internationaal Full-Colour Festival	Emmen	29-8-2004	55000
Vlindermarkten Emmen	Emmen	6-7-2004 t/m 24-8-2004	105000
C'est la Vie-festival Emmen	Emmen	1-8-2004	45000
Full Colour Festival	Emmen	29-8-2004	60000
Schaapscheerdersfeest	Exloo	29-5-2004	6000
Internationaal Festival Oude Ambachten	Exloo	18-7-2004	7000
Internationale Superprestige Veldrit Gieten	Gieten	28-11-2004	5000
Zomerzondagmarkt Gieten	Gieten	1-8-2004	27500
Hemelvaartmarkt Gieterveen	Gieterveen	20-5-2004	17500
Jaarmarkt Gieterveen	Gieterveen	3-7-2004	10000
Jaarmarkt Hollandscheveld/ Feestweek	Hollandscheveld	23-8-2004 t/m 28-8-2004	35000
Dorpsfeest Hoogersmilde	Hoogersmilde	19-8-2004 t/m 22-8-2004	1000
Braderie Hoogersmilde	Hoogersmilde	27-7-2004	5000
Ronde van Drenthe	Hoogeveen	9-4-2004 t/m 11-4-2004	100000
Pulledagen Hoogeveen	Hoogeveen	15-7-2004	10000
Pulledagen Hoogeveen	Hoogeveen	22-7-2004	1000
Pulledagen Hoogeveen	Hoogeveen	29-7-2004	10000
Pulledagen Hoogeveen	Hoogeveen	5-8-2004	10000
Pulledagen Hoogeveen	Hoogeveen	12-8-2004	10000
Pulledagen Hoogeveen	Hoogeveen	19-8-2004	10000
Groenmarkt Hoogeveen	Hoogeveen	8-5-2004	25000
Geraniummarkt Klazienaveen	Klazienaveen	5-5-2004	15000
Univé Drenthe Marathon	Klazienaveen	29-5-2004	11000
Vlomarkt Drenthe	Lieveren	15-5-2004	1500
Vlomarkt Drenthe	Lieveren	20-5-2004	1500
Vlomarkt Drenthe	Lieveren	17-4-2004	1500
Vlomarkt Drenthe	Lieveren	16-6-2004	1500
Vlomarkt Drenthe	Lieveren	17-7-2004	1500
Vlomarkt Drenthe	Lieveren	21-8-2004	1500
Vogelmarkt Meppel	Meppel	13-3-2004	5500
Vogelmarkt Meppel	Meppel	9-10-2004	5500
Internationaal Concours Hippique Indoor Meppel	Meppel	12-11-2004 t/m 20-11-2004	13000
Kerstmarkt Meppel	Meppel	11-12-2004 t/m 12-12-2004	5000
Donderdag Meppeldag Dans & Muziekfestijn	Meppel	22-7-2004	20000
Donderdag-Meppeldag Straattheater festival	Meppel	5-8-2004	15000
Mokum in Meppel	Meppel	12-8-2004	20000
Donderdag Meppeldag Yarden's Internationale dag	Meppel	15-7-2004	20000
Paarden- en warenmarkt Drenthe	Norg	21-4-2004	5000
Paarden- en warenmarkt Drenthe	Norg	24-5-2004	5000
Paarden- en warenmarkt Drenthe	Norg	27-7-2004	5000
Paarden- en warenmarkt Drenthe	Norg	7-9-2004	2000
SIVO, Internationaal Folkloristisch Dansfestival	Odoorn	28-7-2004 t/m 1-8-2004	35000
Jaarmarkt Peize	Peize	7-8-2004	9000
Internationaal Vliegerfestival Emmen	Emmen	21-8-2004 t/m 22-8-2004	40000
Noordshow	Zuidlaren	02-01-03 t/m 04-01-03	10.000
Kreadoe Dagen ZuidLaren	Zuidlaren	14-03-03 t/m 16-03-03	9.178

Naam evenement	Plaats	datum	bezoek
Vervolg Drenthe			
Jaarbeurs van het Noorden	Roden	24-9-2004 t/m 29-9-2004	23000
Rodermarkt	Roden	28-9-2004	50000
Rodermarktparade	Roden	25-9-2004	50000
Roldermarkt	Rolde	14-9-2004	20000
Zomerjaarmarkt Ruinen	Ruinen	7-8-2004	7500
Zuidenveldfestival/-tentoonstelling	Schoonebeek	21-7-2004 t/m 25-7-2004	40000
Jaarmarkt Wateren	Wateren	3-8-2004	9000
Hellraiser	Zuidlaren	29-5-2004	7000
Noordelijk Internationaal Concours hippique Zuidlaren (NIC)	Zuidlaren	27-10-2004 t/m 31-10-2004	36000
Stoffenbeurs Zuidlaren	Zuidlaren	5-11-2004	5000
PC Discount XXL Zuidlaren	Zuidlaren	4-1-2004	7500
Rommelmart Zuidlaren	Zuidlaren	4-1-2004 t/m 28-12-2004	80000
Caravana	Zuidlaren	22-1-2004 t/m 28-1-2004	48082
Kreadoe Dagen ZuidLaren	Zuidlaren	2-2-2004 t/m 4-2-2004	9178
Salon Culinaire	Zuidlaren	9-2-2004 t/m 12-2-2004	15118
Internationale Hondententoonstelling Zuidlaren	Zuidlaren	7-3-2004	8000
Stoffenbeurs Zuidlaren	Zuidlaren	26-3-2004	5000
Dagblad van het Noorden Jaarbeurs	Zuidlaren	3-4-2004 t/m 4-4-2004	10000
PC Discount XXL Zuidlaren	Zuidlaren	11-4-2004	7500
PC Discount XXL Zuidlaren	Zuidlaren	23-5-2004	7500
PC Discount XXL Zuidlaren	Zuidlaren	19-9-2004	7500
PC Discount XXL Zuidlaren	Zuidlaren	7-11-2004	7500
Nacht van Zuidlaren	Zuidlaren	18-10-2004	5000
Feestweek Zuidlaarder Markt	Zuidlaren	15-10-2004 t/m 20-10-2004	180000
Zuidlaardermarkt®	Zuidlaren	19-10-2004	150000
Voorjaarsmarkt Zuidlaren	Zuidlaren	14-4-2004	3000

Bron: Toerdata Noord

Tabel 12a: Totaal aantal overnachtingen per provincie per categorie. 2001-2004

	Groningen	Friesland	Drenthe	Totaal
Totaal 2004	2393	11230	7807	21430
Hotel/Pension	512	1152	583	2247
Bed & Breakfast	26	78	28	132
Kampeeterreinen (toeristisch)	469	1909	1939	4317
Kampeeterreinen (vast)	515	2575	1987	5076
Groepsaccommodaties	72	910	352	1334
Recreatiewoningen (verhuur)	530	2787	2429	5746
Tweede woningen	112	279	452	842
Watersport	158	1540	37	1735
Totaal 2003	2343	11420	7888	21651
Hotel/Pension	508	1172	594	2274
Bed & Breakfast	27	80	27	134
Kampeeterreinen (toeristisch)	462	1958	1985	4404
Kampeeterreinen (vast)	517	2604	2024	5145
Groepsaccommodaties	72	973	350	1395
Recreatiewoningen (verhuur)	503	2863	2456	5821
Tweede woningen	102	269	415	786
Watersport	153	1501	36	1690
Totaal 2002	2352	11203	8033	21588
Hotel/Pension	532	1.157	608	2.297
Bed & Breakfast	20	28	18	66
Kampeeterreinen (toeristisch)	419	1.859	1.948	4.226
Kampeeterreinen (vast)	521	2.605	2.007	5.133
Groepsaccommodaties	62	991	351	1.404
Recreatiewoningen (verhuur)	545	2.796	2.676	6.017
Tweede woningen	98	253	391	742
Watersport	156	1514	35	1704
Totaal 2001	2.325	10.927	7.729	20.981
Hotel/Pension	498	1.168	613	2.279
Bed & Breakfast	26	28	17	71
Kampeeterreinen (toeristisch)	398	1.740	1.708	3.846
Kampeeterreinen (vast)	542	2.607	2.045	5.194
Groepsaccommodaties	59	991	386	1.436
Recreatiewoningen (verhuur)	561	2.648	2.552	5.760
Tweede woningen	86	229	374	689
Watersport	154	1516	35	1705

Bron: Toerdata Noord

Tabel 12b: Totaal aantal overnachtingen per regio / per accommodatievorm over 2004

	Hotel/ Pension	Logies en Ontbijt	Kam (toer.)	Kamp (vast)	Groeps - acco	Rec. Won (verhuur)	Tweede woningen	Water sport	Totaal
Groningen	512	26	469	515	72	530	112	158	2393
Friesland	1152	78	1909	2575	910	2787	279	1540	11230
Drenthe	583	28	1939	1987	352	2429	452	37	7807
West-Groningen	29	8	182	140	27	122	27	49	583
Groningen-Haren	231	5	37	27	9	0	28	27	363
Eemsmond	61	5	58	87	13	112	4	28	370
Oost-Groningen	190	9	192	260	23	295	53	53	1077
Waddeneilanden	572	5	675	579	543	2018	0	11	4402
Friese Merengebied	143	19	331	514	218	366	142	867	2600
Friese IJsselmeerkust	170	31	505	937	65	258	88	506	2560
Zuidoost-Friesland	130	6	283	337	63	115	37	42	1013
Overig Friesland	137	18	115	208	21	30	13	114	655
Noordmidden- Drenthe	349	10	725	1128	177	331	246	29	2994
Zuidwest-Drenthe	130	14	670	627	92	370	136	8	2047
Zuidoost-Drenthe	105	5	545	231	83	1728	69	0	2766
Totaal	2247	132	4317	5076	1334	5746	842	1735	21430

Bron: Toerdata Noord

Tabel 12c: Totaal aantal overnachtingen per regio, 2001-2004

	2001	2002	2003	2004
Groningen	2325	2352	2343	2393
Friesland	10927	11203	11420	11230
Drenthe	7729	8033	7888	7807
West-Groningen	557	571	589	583
Groningen-Haren	319	362	352	363
Eemsmond	407	368	372	370
Oost-Groningen	1043	1051	1029	1077
Waddeneilanden	4416	4595	4515	4402
Friese Merengebied	2480	2510	2568	2600
Friese IJsselmeerkust	2352	2446	2614	2560
Zuidoost-Friesland	1001	980	1037	1013
Overig Friesland	678	672	686	655
Noordmidden-Drenthe	2818	3012	2984	2994
Zuidwest-Drenthe	1998	2118	2138	2047
Zuidoost-Drenthe	2913	2903	2767	2766
Totaal	20981	21588	21651	21430

Bron: Toerdata Noord

Tabel 13a: Beschrijving BIK-codes Recreatie en Toerisme

Horeca	
55301	Restaurants
55302	Cafetaria's. lunchrooms. snackbars etc.
55303	IJssalons
5540	Cafés e.d.
Logies	
5511	Hotel-restaurants
5512	Hotels (excl. HR). pensions en conferentieoorden
5521	Jeugdherbergen. kamphuizen e.d.
5522	Kampeerterreinen
5523	Vakantiehuisjes. -bungalowparken
Cultuur. recreatie. sport en amusement	
74842	Organiseren van beurzen. tentoonstellingen e.d.
92322	Evenementenhallen
92331	Kermisattracties
9213	Vertoning van films
92321	Theaters. schouwburgen en concertgebouwen
92332	Recreatiecentra
92531	Dieren- en plantentuinen. kinderboerderijen
92532	Beheer van natuurgebieden
92521	Kunstgalerieën en -exposities
92522	Musea
92611	Exploitatie van zwembaden
92612	Sportaccommodaties (excl. Zwembaden)
92613	Exploitatie van sportvelden
92614	Exploitatie van overige sportaccommodaties
9304	Sauna's. zonnebanken e.d.
9262	Overige sport
9263	Binnensport
9264	Watersport
9265	Overige sport
9271	Loterijen en kansspelen
92721	Exploitatie van amusements- en speelautomaten
92722	Verzorgen van vistochten
92723	Hengelsport
92724	Recreatie n.e.g.
Personenvervoer	
6022	Ongeregeld personenvervoer per taxi
6023	Ongeregeld personenvervoer per autobus
61102	Passagiersvaart. veerdiensten (zeevaart)
61204	Passagiersvaart en veerdiensten (binnenvaart)
6200	Vervoer door de lucht
6323	Luchthavens en overige dienstverlening
Reisorganisaties en bemiddeling	
63301	Reisorganisatie
63302	Reisbemiddeling
63303	Informatieverstrekking op gebied van toerisme

Recreatiegoederen	
3512	Nieuwbouw en reparatie van sport- en recreatievaartuigen
52486	Detailhandel in watersportartikelen
52487	Detailhandel in sportartikelen
52488	Detailhandel in kampeerartikelen
52489	Detailhandel in caravans
Overige detailhandel	
52432	Detailhandel in lederwaren en reisartikelen
52481	Detailhandel in fotografische artikelen
71402	Verhuur van sport- en recreatieartikelen

Bron: Kamer van Koophandel

Tabel 13b: Beschrijving BIK-codes Watersport

Jachthavens	
92644	Jachthavens
Bootverhuur	
7122	Verhuur van schepen
71402	Verhuur van sport- en recreatie-artikelen.
Zeilscholen	
92643	Zeil- en surfscholen
Passagiersvaart	
61204	Passagiersvaart. veerdienst(binnenvaart)
Jachtwerpen	
3512	Bouw en reparatie sport- en recreatievaartuigen
Overige watersportgebonden industrie	
174002	Productie zeilen. tenten en dekkleden
2911	Productie en revisie motoren en turbines
351102	Scheepsschildersbedrijven
36121	Interieurbouw
Watersportgebonden handel en diensten	
511402	Handelsbemiddeling in schepen en vliegtuigen
511804	Handelsbemiddeling sport- en recreatie-artikelen. speelgoed
51472	Groothandel in watersportartikelen
524861	Winkels in watersportartikelen
524862	Winkels in boten
632204	Overige diensten voor vervoer over water
92722	Verzorgen van vistochten

Bron: Kamer van Koophandel